

exterio

Magazine voor de professional in de outdoor sector

Editie 98, juni 2023
Afgiftekantoor Gent X
P2A9282



Jouw favoriete vakmagazine, nu ook online

Ontdek meer inspirerende interviews, interessante projecten, videomateriaal en blijf op de hoogte van de actualiteit uit jouw vakgebied.

www.exterio.be



exterio

Een uitgave van

OOLA bv
Veldemeersdreef 3
9880 Aalter
+32 50 250 170
info@oola.be

Hoofredacteur

Sam Paret

Werken mee aan deze editie

Jörn De Leeuw, Thomas Claes, Dries en Nadine De Pauw, Tom de Witte, Koen Rygole, Hans Verstreken, Bart Hellebuyck, Eva Reybroeck, Bart Verelst, Jesse Van Daele, Wim Vander Haegen, Wendy Thijs, Peter Goegebeur

Vormgeving

OOLA bv

Advertenties

Simon Ooghe
+32 50 250 170
simon@oola.be

Vertaling

Joalis bvba

Drukwerk

Perka nv

Doelgroepen

Tuinaannemers, tuinarchitecten & Landschapsarchitecten, gemeentelijke groendiensten, beleidsmakers groen en openbare ruimte, inrichters openbare ruimte, boom- en plantenkwekerijen, beheerders van sportvelden, tuincentra en tuinspeciaalzaken, handelaars in tuinmachines, bouwmaterialenhandels, golfclubs & recreatiedomeinen

Copyrights

Alle rechten voorbehouden. Dit tijdschrift is auteursrechtelijk beschermd: uit deze uitgave mag analoog of digitaal niets gereproduceerd, verspreid of meegedeeld worden zonder schriftelijke toestemming van de uitgever. Uitgever en auteurs verklaren dat dit magazine op zorgvuldige wijze en naar beste weten is samengesteld; evenwel kunnen uitgever en auteurs op geen enkele wijze instaan voor de juistheid of volledigheid van de informatie. Uitgever en auteurs aanvaarden dan ook geen enkele aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die het gevolg is van handelingen en/of beslissingen gebaseerd op bedoelde informatie. Lezers worden met nadruk aangeraden deze informatie niet afzonderlijk te gebruiken, maar af te gaan op hun professionele kennis en ervaring en de te gebruiken informatie te controleren.



De pauzeknop

Herken je dat ook, een moment dat mag blijven duren waardoor je heel graag eens op de pauzeknop zou willen drukken? Ik had er onlangs nog een, toen ik in het Capitole in Gent naar de zaalshow ging kijken van Wouter Deprez. Wat kan die man geboeid vertellen! Ruim twee uur aan een stuk hield hij een zaal van 1500 mensen in de ban. Geen moment viel het stil, tenzij het de bedoeling was. Zoals toen hij een ode bracht aan zijn overleden moeder. Een lach en een traan, hij is er een meester in. Wel, op dat moment wou ik dat ik even op een pauzeknop kon drukken.

Een opvallende passage in de voorstelling was het relaas over toen hij een conflict had met voormalig minister Schauvliege. Het Limburgse transportbedrijf Essers wou zijn vestiging in Genk uitbreiden ten koste van 12 hectare waardevol natuurgebied. Door het vele protest is het er gelukkig nooit van gekomen.

Deprez besloot zijn engagement voor het klimaat en voor bosbehoud en -uitbreiding nog concreter te maken door met medestanders een stuk grond van 1 hectare aan te kopen en dat vol te planten met bomen. In zijn show noemde hij dat nog de beste manier om geld kwijt te raken. Het stuk grond kostte hen namelijk 45.000 euro en is nu na de aanplant blijkbaar nog maar 15.000 euro waard.

Maar al lachend zegt de zot de waarheid. We hechten nog steeds te weinig waarde aan bos, terwijl de voordelen voor het klimaat overduidelijk zijn. Ze halen CO₂ uit de lucht, zijn natuurlijke parasols voor mens en dier en spelen ook een rol in ons mentaal welzijn. Met de bokkesprongen die het klimaat nu maakt, is het dan ook een ongelukkige uitspraak van onze premier Alexander De Croo om de pauzeknop in te drukken inzake de Europese natuurherstelwet, een wet die ervoor moet zorgen dat 20 procent van de natuur hersteld wordt tegen 2030.

De vraag is of klimaat en natuur hand in hand gaan. Met deze uitspraak is de mening van onze premier duidelijk. En dat terwijl coalitiepartners binnen Vivaldi net voor een versneling pleiten.

Mijn voorstel? Laat ze samen naar de zaalshow van Wouter Deprez gaan kijken en daar mogen ze zoveel op de pauzeknop drukken als ze willen. Maar als het over die andere kwestie gaat, dan denk ik te weten wat Deprez hen nadien in de backstage zal vertellen...

Veel leesplezier!



Sam Paret

Hoofredacteur Exterio
sam@oola.be

STIHL

POWER VOOR PROFESSIONALS, VOLLEDIG VERBONDEN

Met STIHL connected bewaar je altijd en overal het overzicht over je machinepark. Plaats een STIHL Connector op je machines en bekijk de machinegegevens op het STIHL connected Portal of de STIHL connected App. Zo bespaar je elke dag opnieuw tijd en geld!

STIHL CONNECTED
STIHL. STERK WERK



Meer informatie op stihl.be of bij je lokale STIHL dealer.

Inhoud

Jaargang 24 - editie 98 - juni 2023



Interview Koen Rygole - pagina 8



Interview Tuincenter Claes - pagina 16



Project Jörn De Leeuw - pagina 26



Interview Tom de Witte - pagina 58

- | | | | | | |
|----|---|----|---|----|---|
| 8 | Interview
"Het oplossen van maatschappelijke vraagstukken is iets wat mij enorm triggert" | 29 | Event
Foire de Libramont | 52 | Artikel
Hoe herken en bestrijd je deze 10 plantenziekten en plantenplagen? |
| 14 | Project
Daktuin Tokyo, Japan | 32 | Event
MATEXPO viert haar 40e editie | 57 | Project
Kalvekeetdijk Knokke: het nieuwe wonen |
| 15 | Actua
41 Limburgse gemeenten stappen in provinciaal klimaatbomenproject | 34 | Artikel
Hoe onderhoud je best je gazon? | 58 | Interview
"Een tuin ontwerpen met een hoofdrol voor planten, blijft deels een experiment" |
| 16 | Interview
Tuincenter Claes zet in op 5-sterren-beleving | 38 | Interview
"Meerstammige bomen kennen de laatste jaren een exponentiële groei" | 64 | Artikel
Water infiltreren met groenzones |
| 23 | Interview
"Een woning komt veel beter tot zijn recht met een mooi aangelegde tuin" | 45 | Producten
Nieuwe producten | 71 | Vakkennis
Terrascombinatie van natuursteen en keramiek loopt fout |
| 26 | Project
"Hoe klein je tuin ook is, er is heel wat mogelijk met een goed ontwerp" | 46 | Interview
Dit zijn de tuinaannemers en -architecten van morgen | 73 | Actua
Nieuw onthaalgebouw voor provinciaal domein De Ster in Sint-Niklaas |
| 28 | Actua
Nieuwe natuurzone in provinciedomein Atlantikwall Raversyde | 48 | Project
Privétuin in Rosmalen, Nederland | 74 | Artikel
Hoe maak je van een tuin een spons-tuin? |
| | | 50 | Artikel
Verdien geld met je eigen hoogwerker of verreiker | | |

Garden Style gaat verder als Exterio

De nieuwe lay-out in editie 96 was je misschien al opgevallen en dat gebeurde niet zomaar. Achter de schermen werd hard gewerkt aan een nieuwe start voor ons geliefde vakblad voor de groenprofessional. Met trots stellen we jullie dan ook Exterio voor en het daaraan gekoppelde platform exterio.be. Exterio, de nieuwe naam van Garden Style, wordt nóg breder in thema's en nóg breder in bereik.

Tekst: Sam Paret

Vandaag kan een bedrijf of organisatie niet zonder online aanwezigheid. Daarom hebben we flink geïnvesteerd in exterio.be, jouw nieuw onafhankelijk nieuwsplatform voor de groensector. Het is niet alleen een extra informatiekanaal voor de lezer, het stelt ons ook in staat om nog directer met jullie in contact te staan.

We nodigen jullie dan ook uit om zelf de hand naar ons uit te reiken. Is er jou iets opgevallen? Heb je een vraag of een probleem waar je mee zit? Laat het ons weten, dan leggen we het voor aan een expert en maken we er content over dat we op exterio.be plaatsen en in dit magazine. Op die manier informeren we elkaar en kunnen we tot interessante inzichten komen die voor de sector van belang zijn. Zie ons online platform daarbij als een soort draaischijf die mensen in contact wil brengen met elkaar. Met als doel onze mooie groensector sterker te maken.

Waarom een naamsverandering?

Uiteraard niet alleen om de start van het onlineverhaal te vieren. De naam Garden Style dekte niet langer de volledige lading waarover wij willen en moeten berichten. De tuinen vormen dan wel een wezenlijk onderdeel van onze groenbeleving, maar om de problematiek en de uitdagingen waar we door de klimaatcrisis voor staan in onze sector te kunnen tackelen, moeten we zaken vanuit een bredere invalshoek bekijken. Een integrale aanpak zeg maar, zoals Steven Delva – architect van het jaar in Nederland – het zo mooi noemt.

Groen heeft immers niet alleen een functionele en esthetische waarde, het tackelt ook andere disciplines. Groen heeft impact op ons mentaal welzijn – dat heeft de pandemie pijnlijk duidelijk gemaakt – en een stad die erin investeert, verdient het dubbel terug. De 'green cities' zijn leefbaarder en trekken dus

meer mensen aan. Er hangt dus onlosmakelijk ook een economisch aspect aan vast. Exterio wil die boodschap, samen met jullie, helpen uitdragen en aantonen dat onze sector deel van de oplossing kan zijn. Dat het loont dat jullie gehoord worden in debatten zoals stadsontwikkeling, omgevingsaanleg en -vergunningen.

Inhoudelijke verbreding

Inhoudelijk ondersteunden we die integrale aanpak al in het magazine door naast tuinen ook openbaar groenprojecten te brengen en inspirerende voorbeelden uit binnen- en buitenland. In die integrale benadering zijn architectuur en landschap nauw met elkaar verweven, ze vormen één geheel.

Met Exterio creëren we dus een breder draagvlak en slaan we een nieuwe weg in die meer past bij de noden van vandaag. We zullen nog meer focussen op relevante info, diepgaande interviews, interessante en inspirerende reportages maar ook Ronde Tafels rond bepaalde prangende thema's gaan we niet uit de weg.

En dat doen we graag samen met jou, onze lezer. Heb je een boeiend project gerealiseerd of eraan meegewerkt, wil je graag je opinie over een bepaald onderwerp kwijt of ken je iemand die onze sector van nieuwe inzichten kan voorzien? Aarzel dan niet ons te contacteren via info@exterio.be en wie weet, lees je er binnenkort alles over op exterio.be.

Dat is ons engagement!

“

Is er jou iets opgevallen? Heb je een vraag of een probleem waar je mee zit? Laat het ons weten. Op die manier informeren we elkaar en kunnen we tot interessante inzichten komen die voor de sector van belang zijn

“Het oplossen van maatschappelijke vraagstukken is iets wat mij enorm triggert”

Achttien jaar geleden richtte tuin- en landschapsarchitect Koen Rygole burO Groen op. Aanvankelijk focuste hij zich uitsluitend op de particuliere markt, maar ongeveer tien jaar geleden besloot hij van koers te veranderen. Zijn burO Groen is vandaag gespecialiseerd in de (semi-) publieke en commerciële projecten. In de toekomst willen ze het luik voor steden en gemeenten graag uitbreiden, want ze doen niets liever dan het publieke domein mee helpen vormgeven.

Tekst: Sam Paret - Foto's: BurO Groen



Vanwaar de switch destijds van particuliere tuinen naar publiek domein?

“Ik hou van uitdagingen en, hoewel we ook nog graag uitdagende particuliere projecten doen, vinden wij die meer en in grotere mate bij publieke projecten. Er zijn meer factoren waar je rekening mee moet houden dan met de wensen van de klant. Je bent bezig met het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en dat is iets wat mij geweldig triggert. Toen we die switch maakten, was het voor ons nog onontgonnen gebied, maar intussen hebben we onze positie in die markt ingenomen. Vandaag telt burO Groen een tiental medewerkers en zijn we over heel Vlaanderen actief.”

Wie zijn jullie opdrachtgevers binnen die sector?

“Wij werken heel nauw samen met stedenbouwkundigen, architectenbureaus en projectontwikkelaars. En anderzijds staan we voortdurend in dialoog met steden en gemeenten. Ons doel daarbij is de belangen van beide partijen met elkaar te verzoenen. Onze sterkte is dat we weten wat beide willen en als schakel tussen hen fungeren. Het beleid vraagt vaak enorme inspanningen en ik begrijp dat. Soms is dat beredeneerd, soms iets minder. Dan is het aan ons om te bemiddelen en een balans te helpen zoeken tussen wat er afgedwongen moet worden en welke marge er rest voor de ontwikkelaar. Die balans moet er altijd zijn, anders riskeert een project niet van de grond te komen. Ik vind dat

uitermate boeiend. Vandaag doen we wel enkel nog projecten waarbij we voor het hele traject aangesteld worden. We laten ons niet meer voor de kar spannen enkel om vooraf mooie plaatjes af te leveren. Maar gelukkig is het zo dat het er onder ontwikkelaars ook steeds professioneler aan toegaat.”

Welke uitdagingen zien jullie binnen jullie sector?

“Klimaatadaptatie, maar ik denk niet dat ik daarmee wereldschokkende dingen vertel. Daarnaast zie ik vooral een uitdaging in het duurzaam omgaan met ruimtegebruik. Als ik het vergelijk met andere landen waar ik kom, is vooral Vlaanderen koning van de geaccidenteerde percelen. We hebben niet de luxe zoals in Kopenhagen waar je compleet nieuwe bouwvelden kan aansnijden en stedenbouwkundige oefeningen kan doen vertrekkende van een blanco pagina. Nieuw Zuid in Antwerpen is misschien de uitzondering. Binnen onze bestaande ruimtelijke structuur zullen we ons in de toekomst dus moeten concentreren op het heropwaarderen van verloederde buurten. Daarbij is de uitdaging om een mooie balans te vinden tussen een kwalitatief woonaanbod, openbaar en privaat groen alsook functies die een buurt tot leven wekken. De site Daman Croes in Roeselare is daar een mooi voorbeeld van. Deze Design & Build-wedstrijd wonnen we recent samen met Caaap, Bildt-architecten en Declerck Daels architecten. Wij doen veel grootschalige projecten en de verankering in de omgeving is

“

Binnen onze bestaande ruimtelijke structuur zullen we ons moeten concentreren op het heropwaarderen van verloederde buurten. Daarbij is de uitdaging om een mooie balans te vinden tussen een kwalitatief woonaanbod, openbaar en privaat groen alsook functies die een buurt tot leven wekken.

Koen Rygole
Tuin- en landschapsarchitect



telkens de grootste uitdaging. Het creëren van duidelijke en logische looplijnen en dubbel gebruik van buitenruimtes is daarbij cruciaal. Er zijn immers veel factoren om rekening mee te houden: brandweercirculatie, nutsleidingen, waterberging. Zeker dat laatste is iets waar we bij de opstart van een project al voeling mee proberen krijgen. De eisen worden steeds strenger en de impact op het ruimtegebruik steeds groter.”

Hoe gaan jullie daarmee om?

“Door van de nood een deugd te maken. Die noodzakelijke verlaagde zone integreren wij in

ons ontwerp waardoor het een zone wordt die beleving met zich meebrengt. Daar meerwaarde mee genereren is iets waar wij sterk op inzetten. Net als het stimuleren van de biodiversiteit, een andere uitdaging. De ontwerpen die ik vandaag maak, zijn in niets meer te vergelijken met die uit mijn begindagen toen monoculturen nog algemeen aanvaard waren. Dat is vandaag niet meer aan de orde. De maatschappij is ook veranderd. Grote vlakken haagstructuren, bomenrijen, kilometerslange eensoortige haagmassieven waren schering en inslag toen ik startte. En vaak waren dat beuken die het nu hard te verduren hebben. Vandaag werken we daarom met

gemengde hagen, waarbij de ene soort de andere kan compenseren.”

Nog bijzonderheden waarmee jullie nu te maken hebben?

“Het is ook in het kader van duurzaam ruimtegebruik, maar kenmerkend voor het genre projecten dat wij doen, is de aanwezigheid van ondergrondse parkeergarages. Dat maakt dat wij heel vaak volgens het procedé van daktuinen werken. En die hebben een hele evolutie doorgemaakt. Ik herinner me ons allereerste project dat we in 2012 opleverden, het daktuinplein in Aalter. Toen hebben we gewerkt met een basispakket van 40 cm en met glooiingen tot een meter om hoogstambomen te kunnen voorzien. Vandaag eist elke stad of gemeente een basispakket van één meter en dat is terecht. Wij voorzien ook standaard retentiekragen om water te bufferen en nadien te kunnen recupereren. Vijf jaar geleden was het moeilijk om de klant daarvan te overtuigen omdat het dure investeringen zijn, maar intussen na een paar hete zomers en de waterproblemen die we hebben gekend, ziet iedereen het belang ervan in. Die positieve evolutie is mede mogelijk dankzij de beleidsmakers die het kader daarvoor hebben afgedwongen.”

Een andere tak waarin jullie actief zijn, zijn de bedrijfsomgevingen. Wat is daar specifiek aan?

“Het zijn projecten die tijd nodig hebben. Skyline Park in Izegem bijvoorbeeld is een recente realisatie. Dat is twee jaar geleden aangeplant. Nu beginnen de kruidachtige vegetaties vorm te krijgen en begint het bosplantsoen aan te

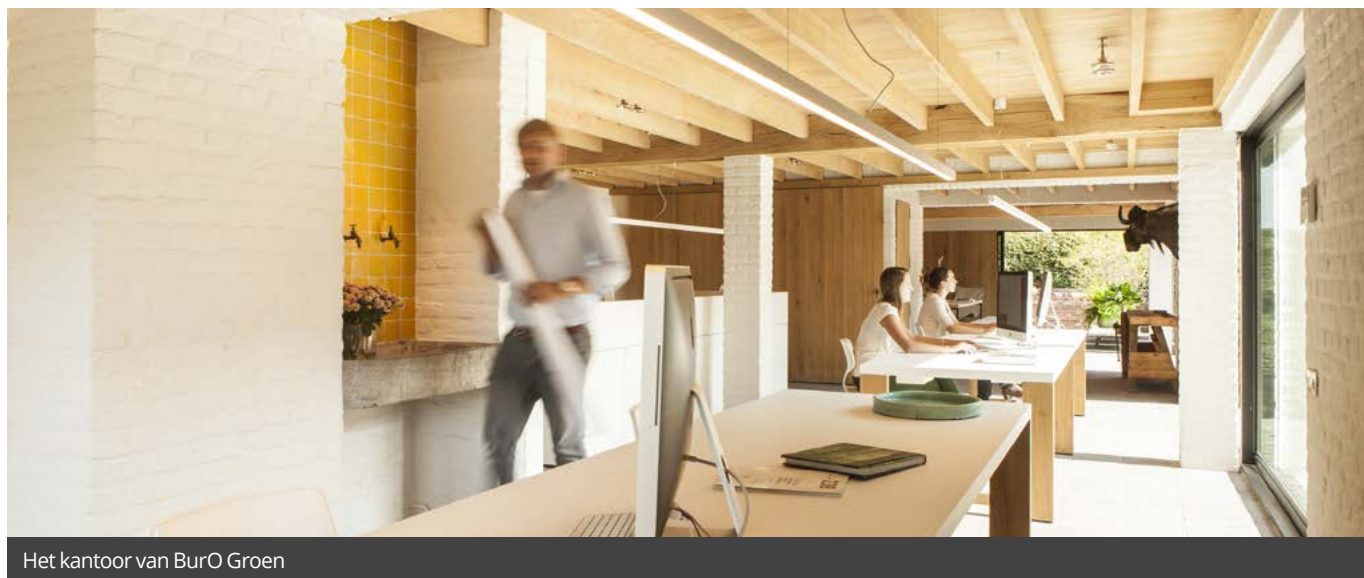




NOA outdoor living



Het kantoor van BurO Groen



Het kantoor van BurO Groen



Skyline Park

“

Door doordacht om te gaan met ruimtegebruik en collectief wonen aantrekkelijker te maken, is het nog mogelijk om comfortabel te wonen én te kunnen genieten van groen. Niet iedereen wil nog ruim wonen en heeft tijd voor onderhoud

Koen Rygole
Tuin- en landschapsarchitect

trekken. Maar de bedrijfsomgevingen worden steeds kwalitatiever en groener en dragen zo bij aan de klimaatadaptatie.”

Een spraakmakend project in dat kader is ongetwijfeld NOA outdoor living. Wat maakt het voor jou zo uniek?

“Het feit dat al die tuinen geïntegreerd zijn in een groot landschapspark. Dat maakt het één grote belevenis in plaats van een outdoor showroom. Het oorspronkelijke idee was om die tuinen te concentreren op een kleine oppervlakte en de rest van het park voor het personeel te vrijwaren. Ik gaf de suggestie om het hele terrein te benutten en een wandellus aan te leggen van ongeveer een halve kilometer langs de tuinen waarbij je de bezoeker telkens in andere sferen brengt. Dat zorgt ervoor dat het veel langer zal blijven omdat niemand het als een showroom ervaart. Je bevindt je als het ware in een cocon, weg van de industriezone waar het aan grenst. Toen Paul Renson de vluchtige schets die ik maakte onder ogen kreeg, was hij er meteen voor gewonnen en gaf hij mij de opdracht voor de buitenaanleg. De verschillende settings van de tuinen zijn een concept van Maister. Het park is vandaag al open maar ook daar geldt dat er tijd nodig is vooraleer het de gedaante zal krijgen die we voor ogen hadden. En dat is één waarbij het volwassen groen de storende omgeving zal bufferen.”

Waarom moeten mensen het park nog bezoeken?

“Het park speelt met eerder compacte tuinen maar met toch een zeker comfort ook in op de actualiteit van vandaag. Zeker in een stedelijke

context krijg je namelijk te kampen met beperkte buitenruimtes. Het speelt ook in op hedendaagse noden. Zo zijn alle bomen op het terrein klimaatbomen. Uniek is daarnaast het feit dat verschillende nationale, maar ook internationale spelers in outdoor samengebracht worden in een grote buitenshowroom. NOA is bovendien een continu actueel verhaal dat mee zal evolueren met de tijd. Er zullen partners verdwijnen en nieuwe bijkomen en de tuinen zijn ook een platform om nieuwe producten aan het publiek voor te stellen of nieuwe evoluties in ons landschap waardoor de diverse tuinen jaarlijks lichte wijzigingen zullen ondergaan. Het is ook de ideale plek voor kruisbestuiving tussen tuin- en landschapsarchitecten en architecten.”

Je haalde het probleem al aan van de beperkte vrije ruimte en de geaccidenteerde percelen in Vlaanderen. Hoe zie jij het wel nog mogelijk om comfortabel te wonen en te kunnen genieten van groen?

“Door doordacht om te gaan met ruimtegebruik en collectief wonen aantrekkelijker te maken. Niet iedereen wil nog ruim wonen en heeft tijd voor onderhoud. Door dat collectief aan te pakken kunnen ze genieten van kwalitatief en goed onderhouden groen. Een voorbeeld daarvan is het project Kalvekeetdijk in Knokke waarbij we met de architect goed hebben samengewerkt en 32 woonentiteiten een kwalitatieve buitenruimte hebben gegeven. Enerzijds door in te zetten op doordachte mobiliteit waardoor het binnengebied autoluw is en anderzijds op privacy door nergens twee terrassen naast

elkaar te voorzien. De privatieve buitenruimtes zijn grote terrassen bij de woning en die geven op hun beurt uit op het landschap en de natuur. Het beheer zit vervat in gemeenschappelijke kosten zoals je dat in appartementsgebouwen hebt. Op die manier kunnen mensen heel comfortabel wonen en het genot ervaren van een kwalitatieve tuin zonder dat ze er zelf tijd aan moeten besteden. Dergelijke projecten zijn mogelijk op voorwaarde dat er een mooie symbiose is tussen architect en landschapsarchitect. Daarop moeten we nog meer inzetten in de toekomst.”

Maar de vraag is of dat voor iedereen weggelegd is?

“Waarschijnlijk nog niet. Dat trekt eerder een publiek aan van tweedeverblijvers of jonge gezinnen van wie beide partners uit werken gaan. Mensen die houden van ruimtelijkheid en groen genegen zijn, maar geen tijd of zin hebben om het te onderhouden. Die ook het voordeel zien van een collectieve buitenruimte waar hun kinderen zorgeloos kunnen spelen. Dat is het comfort en de vrijheid die dergelijke projecten kunnen bieden. En dat vind je wat mij betreft niet in een afgesloten buitenruimte van zes op twaalf meter. Nu genieten ze van om en bij de één hectare omgevingsaanleg die hen minder kost dan het onderhoud van hun eigen kleine tuin. Ik probeer ontwikkelaars ook warm te maken voor dergelijke concepten omdat ik geloof dat dit de richting is die we moeten uitgaan. De steeds slinkende beschikbare ruimte dwingt ons daar ook toe. Wij kunnen beter nu al oplossingsgericht denken.”

Daktuin Tokyo, Japan

Landschap- en tuinarchitect Tom de Witte, met hoofdzetel net over de grens in Nederland, bewaart goede herinneringen aan Japan waar hij een tijdje verbleef. Destijds had je een tuinshow in Nagasaki waarvoor ze ontwerpers uit diverse landen uitnodigden. Bedoeling was om een tuin van ongeveer 40 m² te ontwerpen in de stijl van je land.

Tom weet niet meer hoe ze bij hem uitkwamen, maar hij ging het avontuur aan en trok erheen om de uitvoering op te volgen en de show bij te wonen. En daar kwam zomaar een tweede project uit de bus. “Ik had voor mijn tuin Atelier Vierkant als sponsor gevraagd en ze stuurden me door naar een agent ter plaatse. Bleek dat het ook een landschapontwerpbureau was, Greenwise Tokyo. Ik ontmoette de zaakvoerder die fan was van Piet Oudolf. Toen hij hoorde dat wij bevriend waren, vroeg hij me de daktuinen bij hun kantoor in Tokyo over twee niveaus voor hem te ontwerpen.”

De daktuinen liggen op niveau 2 en 3. Tom werkte toen, in 2016, met een substraat van ongeveer 40 cm dik. Daardoor bestond de mogelijkheid ook bomen en grote struiken aan te planten. Een informeel pad meandert door de beplanting die uit vaste planten en grassen bestaat. Een trap verbindt de twee niveaus. In beide tuinen zijn verschillende terrassen en zitgelegenheden gecreëerd. De meerstammige bomen zorgen voor proportie en aansluiting met de omliggende vegetatie.



Skyline Park

In Skyline Park Izegem, hartje West-Vlaanderen, vind je comfortabele kantoorruimtes te huur, flexibele coworking spaces en een unieke evenementenhal op 40 meter hoogte voor elk soort evenement.

BurO Groen stapte in dit verhaal toen ze van start gingen met de bouw van de tweede toren. Als verantwoordelijke voor de volledige omgevingsaanleg besloten ze dat van de eerste toren te herconfigureren en dat op een doordachte manier te integreren in het nieuwe geheel. Ze creëerden een nieuwe drager die zelfs rekening hield met de potentiële bouw van drie extra torens volgens het masterplan. Er was vanwege de opdrachtgever een duidelijke keuze voor 450 bovengrondse parkeerplaatsen. Die zijn niet enkel bestemd voor de werknemers, maar ook voor gasten van de eventlocatie.

Uiteraard heeft dat een impact op het ontwerp. Door er een groene parking van te maken en die te compartimenteren, lijkt die visueel minder groot. Daarbij is – onder meer met waterpasserende klinkers – sterk ingezet op de infiltratiecapaciteit van hemelwater richting infiltratiegrachten via een cascadesysteem. De grachten zelf zijn ingeplant met siergrassen en bloeiaccenten waardoor ze groene kaders vormen zodat de wagens uit het zicht worden gefilterd.

BurO Groen stelde voor dit project enkele belangrijke pijlers op als rode draad voor het verhaal. Eén daarvan was de menselijke schaal. Met dergelijke grote torens kan je je als persoon nietig voelen en dat is niet aangenaam als werkomgeving. De groenaanleg moest dus een bepaalde geborgenheid genereren. Onder meer met een bosplantsoen tussen de ringweg, de E403 en de wandellus die ze creëerden richting de twee hoofdingangen. Die wandellus zorgt voor leesbaarheid en doet tegelijkertijd dienst als geijkte sportpiste. Het bosplantsoen fungeert ook als wind-, visuele en geluidsbuffer. Via een bepaalde modellering worden de geluidsgolven afkomstig van de ringweg immers in de lucht gestuurd. Om een zachte en groene overgang te maken tussen parking en park, werd er als het ware een groen bladerdek over gedrapeerd met onder meer ruim 140 nieuw aangeplante bomen, goed voor een zevental diverse soorten.

Rust en ontspanning kregen ook de nodige aandacht. De opdrachtgever draagt het welzijn van de werknemer immers hoog in het vaandel.

Een ander aandachtspunt is verlichting. Door middel van een app kan iemand die 's avonds wil lopen, inloggen en kan die door het licht begeleid worden. Alles werd dus in het werk gesteld om een samenhangend geheel te vormen.



41 Limburgse gemeenten stappen in provinciaal klimaatbomenproject

Dat de natuur en de bomen nog beter beschermd kunnen worden, is algemeen geweten. In de provincie Limburg, die al gekend staat als groene provincie, wachten ze niet op federale maatregelen en zetten ze zelf een belangrijke stap. Maar liefst 41 gemeenten engageren zich voor een doordacht gemeentelijk bomenbeleid. Met het ondertekenen van een charter in het Provinciaal Natuurcentrum in Genk gaven ze eind maart het startschot van het project “Klimaatbomen in Limburg”.



5 aandachtspunten voor klimaatrobuust bomenbestand

Hoe je het ook draait of keert, de klimaatverandering heeft een impact op onze samenleving. Provincie Limburg werkt in het kader van klimaatadaptatie al enige tijd rond klimaatbomen in de woon- en werkomgeving. Ze streven daarbij naar een gezond, divers en klimaatrobuust Limburgs bomenbestand.

De belangrijkste aandachtspunten zijn:

- 1 Het promoten van een doordacht bomenbeleid via plannen
- 2 Het werken aan een diversiteit aan bomen
- 3 Bomen oud laten worden
- 4 Bomen combineren met ander groen
- 5 En werken aan klimaatbestendige groeiplaatsen

Intensieve trajectbegeleiding op maat

Sinds 2020 maakt provincie Limburg werk van een lijst met boomsoorten die geschikt zijn voor de bebouwde omgeving en het veranderende

klimaat. Dit doen ze samen met experts. In het kader van het klimaatbomenproject zullen ook de 41 gemeenten een intensieve trajectbegeleiding door experts aangeboden krijgen.

“Klimaatbomen in Limburg” zet daarbij in op volgende onderdelen:

- 1 Begeleiding bij de inventarisatie van gemeentelijke bomenbestanden
- 2 Begeleiding bij het opstellen van een bomenvisie, -beleidsplan, -beheerplan
- 3 Onderzoek en beheer van welbepaalde bomen
- 4 Communicatie naar en sensibilisatie van inwoners en
- 5 De uitbouw van kennis bij het personeel van de gemeenten

Initiatief ligt bij het lokale bestuur

Er is een divers aanbod uitgewerkt omdat de situatie in Limburg verschilt van gemeente tot gemeente. Sommige hebben al een visie, andere staan aan het prille begin. Specialist krijgen een centrale rol toebedeeld en er wordt op maat gewerkt. De experts die door de provincie

worden aangeduid, gaan zelf geen inventarisaties doen of plannen maken. De gemeenten blijven daar zelf het initiatief nemen.

Ze krijgen wel ondersteuning door intensieve 1-op-1 gesprekken met specialisten, via vorming of lerende netwerken en het voorzien van modelbestekken. Via het ter beschikking stellen van European Tree Technicians (ETT) en European Tree Workers (ETW) kunnen gemeenten tijdens het project ook effectief bomen laten evalueren en verzorgen. En er wordt een loket voor vragen opgericht voor de gemeenten en communicatie- en sensibilisatiemateriaal uitgewerkt.

Het project “Klimaatbomen in Limburg” met steun van Limburg Sterk Merk (LSM) loopt tot en met augustus 2024.

Tuincenter Claes zet in op 5-sterrenbeleving: “Planten moeten nog altijd de hoofdrol spelen”

8000 m² boordevol planten, decoratie en zelfs een eigen bakkerij. Aan inspiratie is er geen gebrek bij Tuincenter Claes. Door de boxen weerklinkt een gepersonaliseerd radiostation en bij een bezoek zal ook het Klimaatplein indruk maken. En dan is er nog wat je niet ziet: een enorm waterreservoir onder de buitenafdeling waarin hemelwater wordt opgevangen en waarmee ze een uitwisseling hebben met hun buur, de Edegemse Golfclub Drie Eycken. Die innovatieve en duurzame aanpak leverde hen als enige tuincentrum vijf sterren op tijdens de recentste Garden Center Quality Awards.

Tekst: Sam Paret - Foto's: Tuincenter Claes



Aan het werk in de kwekerij

Dan ben je een terechte laureaat. Hoe verklaar je dat succes?

Thomas Claes: “Eigenlijk was het niet onze bedoeling om deel te nemen. Het is één van onze leveranciers die met het idee kwam en die ons ook heeft ingeschreven. Om dan meteen het enige tuincentrum te zijn dat vijf sterren krijgt, hadden we zeker niet verwacht. We proberen wel innovatief te zijn en het anders aan te pakken. We zijn een familiaal bedrijf – naast mijn ouders werkt ook mijn zus mee – met een vrij standvastig team. Iedereen kent bijna alle klanten bij naam. Een klant is voor ons geen nummer, maar een persoon die we altijd trachten te helpen. Je ziet bij ons in de winkel veel inspiratietafels om het gemakkelijker te maken voor hen.”

“We hebben op 20 maart als eerste in België ook een Klimaatplein geïntroduceerd om mensen die daar interesse voor hebben te helpen om hun tuin klimaatadaptiever te maken. Daarnaast organiseren we vaak events, workshops en lezingen. Wij proberen dus wel een koploper te zijn en leveranciers volgen ons daarin. Vaak worden nieuwe producten als eerste bij ons gepresenteerd.”

Wat moeten we verstaan onder Klimaatplein?

“Het is een informatieve hoek waarvoor we de mosterd in Nederland zijn gaan halen. Daar zijn er op dit moment al 52. Concreet gaat het om vier torens met tips en voordelen. Er liggen ook folders voor de mensen die er dieper op in willen gaan. Dat is het verschil met Nederland waar het soms belezen overkomt voor ons Belgen. Wij willen niemand iets opleggen, maar wel graag informeren. We hebben bijvoorbeeld ook volledig composteerbare potten via een kweker van vaste planten. Betekent dit dat de andere uit het assortiment gaan? Neen, die keuze moet de klant zelf kunnen maken.”

Waar jullie als tuincentrum waarschijnlijk ook uniek in zijn, is dat jullie over een eigen interne radio beschikken. Hoe is dat gekomen?

“Dat is dankzij een bezoeker. Hij opperde de mogelijkheid en had al een paar andere grote klanten. Een tuincentrum had hij nog nooit gedaan maar hij wou het wel proberen. Je kan er eigen reclamespots op afspelen en aanbiedingen meegeven, zelfs eigen nummers mocht je

dat willen. Reclame is belangrijk en ook daarin proberen we innovatief te zijn. We twijfelden aanvankelijk wel of het een meerwaarde zou zijn, maar het wordt enthousiast onthaald door onze klanten. En nee, het is dus geen lokale radio (lacht). Een paar keer per jaar doen we een nationale spot, onder meer op Joe. En we gaan terug een campagne doen op broodzakken.”

En wat met jullie online aanwezigheid?

“Tuincentra zijn vooral na corona hard gaan inzetten op het online gebeuren. Ook wij zijn toen met een webshop gestart, maar die bouwen we terug geleidelijk af. Het is heel arbeidsintensief en vooral stockbeheer is een moeilijk verhaal. Het is daarnaast minder nodig omdat mensen – mede door corona die onze sector een boost heeft gegeven – vrij snel en massaal de weg naar ons terugvonden. Het is ook opvallend hoe dat publiek tegenwoordig een pak jonger is. Wat we wel blijven uitspelen, zijn sociale media. Al kan dat nog een stuk beter, daar moeten we misschien iemand voor engageren. Maar groenjournalist Marc Verachtert en tuinbouwconsulent Bart Verelst schrijven



Een witte geranium wordt wel iets beter veredeld zodat die beter bestand is tegen bijvoorbeeld droogte of hevige regenval. De wijzigingen die gebeuren zijn echter heel subtiel en voor de consument niet zichtbaar

Thomas Claes
Zaakvoerder Tuincenter Claes

bijvoorbeeld maandelijks twee blogs voor onze website en ondersteunen ook ons Klimaatplein.”

Met het Klimaatplein wijzen jullie al op de urgentie. Heeft dat klimaat ook een impact op de soorten die jullie kweken in jullie kwekerij?

“Er is wel een lichte trend naar meer mediterrane planten, maar het blijft dubbel. De vraag naar inheemse soorten klinkt even luid, dus het is voor ons vaak zoeken naar een goede balans tussen wat verantwoord is en wat niet. We zien wel dat veredelaars bij kwekers van eigen perkgoed kijken naar soorten die meer droogteresistent zijn. Het is niet zo dat wij nu massaal nieuwe soorten aanbieden, de hoofdgroepen van planten blijven gelijk. Een witte geranium wordt wel iets beter veredeld zodat die beter bestand is tegen bijvoorbeeld droogte of hevige regenval. De wijzigingen die gebeuren zijn echter heel subtiel en voor de consument niet zichtbaar.”

Jullie zetten heel erg in op winkelbeleving. Kan je een voorbeeld geven van hoe jullie het

makkelijker proberen maken voor de klant?

“Buiten hebben we een leuk concept van een kweker toegepast, namelijk door niet alle planten te sorteren op naam maar op hun eigenschappen. Zo vind je alle schaduwzoekers bij elkaar of alle zomerbloeiërs, vlinderlokkers of bodembedekkers. Op de kaartjes krijgen ze ook informatie over hoe groot ze worden en we tonen voorbeeldtuinen die de klant in principe perfect kan nabootsen.”

Hoe is de dynamiek tussen twee generaties die samen een bedrijf runnen?

“Goed, wij voeren een open communicatie. Soms botst dat eens maar we hebben altijd het beste voor met ons tuincentrum. Mijn vader concentreert zich meer op de planten, dat is ook zijn specialiteit. En waarmee destijds alles is begonnen. In 1993 besloten mijn ouders van de kwekerij een tuincentrum van 800 m² te maken. Dat is stelselmatig uitgegroeid en in 2010 hebben we de helft ervan afgebroken. In de plaats kwam een gloednieuw volume. Vandaag zitten we aan 8000 m² bebouwde oppervlakte en volgend jaar vieren we ons 30-jarig bestaan. Dat kan enkel

wanneer de samenwerking goed is. Om je een voorbeeld te geven: toen er destijds beslist werd dat onkruidbestrijding voor 20% ecologisch moest, besloten wij samen om dat meteen om te draaien en dat voor 80% door te voeren. Met het idee dat onze klant het al gewoon zou zijn tegen dat ze het zouden verplichten. Met het Klimaatplein volgen we dezelfde gedachtegang. Wij zijn allebei graag pioniers.”

De inspiratie daarvoor kwam uit Nederland zei je. Wat maakt ons buurland zo speciaal?

“In onze sector zijn ze gewoon heel vooruitstrevend, dat moet je kunnen toegeven. Wij onderhouden goede contacten met de Nederlandse vereniging voor tuincentra en we bezoeken er heel wat. Als we daar zeggen wie we zijn, gaan de deuren wagenwijd open. Hier is dat toch een stuk moeilijker, maar wij staan er zeker voor open om zoals in Nederland meer samen te werken.”

Welke trends zie je verder nog wat tuincentra betreft?

“Ik zie steeds vaker jongeren – lagere school en middelbaar – hun ouders vergezellen naar de winkel om mee groenten en kruiden uit te kiezen. Het is leuk en positief dat jongeren bewust omgaan met de tuin en dat ze een steeds groeiende interesse tonen voor onze sector. We hebben ook een lagere school uit de buurt die tweemaal per jaar langskomt. Ik vind het belangrijk hen wegwijs te maken en hen warm te maken voor een job in onze sector. Maar helaas moet ik vaststellen dat de tuinbouwscholen in ons land steeds in aantal afnemen. Zelf zat ik in Mechelen en sinds de samensmelting is het aandeel tuinbouw minimaal geworden. Het moet zijn dat de interesse afneemt. Maar ook in Nederland zien we iets gelijkaardigs. Daar had je tot twee jaar terug een gespecialiseerde opleiding Tuincentra waar alle aspecten van de onderneming aan bod kwamen. Heel interessant maar ook afgeschaft wegens een gebrek aan instroom.”

Dat is vreemd gezien de enorme boost die de tuinsector kreeg door de pandemie. Heb je daar een verklaring voor?

“Niet meteen. In Mechelen gaat de meeste aandacht naar het kweken. Dat de interesse daarvoor afneemt, snap ik ergens wel. Ik zou als jonge gast ook niet meer met een kwekerij beginnen. Dat is zowel financieel niet haalbaar, als bijna onmogelijk om daarvoor ergens nog de geschikte oppervlakte te vinden. Je kan een bestaande kwekerij overnemen, maar om dan volgens de normen van vandaag te werken, moet je enorm gaan investeren. En dan kom je terug bij het financiële aspect.”

Geldt dat ook voor tuincentra?

“Het probleem daar is dat je amper nog een vergunning krijgt. Eerlijk gezegd denk ik niet dat



Ontharden is de boodschap



Team Tuincenter Claes



Vader Walter Claes

“

We zullen blijven innoveren. Al kan daarbij een hulpmiddel zijn. Misschien kunnen Google glasses ons nieuw personeel zo helpen opleiden in de toekomst, wie weet

Thomas Claes
Zaakvoerder Tuincenter Claes



Aan het werk in de kwekerij



Tuincenter Claes is een echt familiebedrijf

we nog nieuwe tuincentra moeten verwachten. Bestaande, kleinere centra zullen opgekocht worden en opgaan in een groter geheel. Maar nieuwe, dat zie ik niet snel gebeuren. Wij hebben destijds voor onze nieuwe serre acht jaar moeten wachten op onze vergunning. En ik ken collega's die al tien jaar wachten op die van hen. Wij hebben een leuke sector maar het probleem is dat wij wettelijk gezien een grijze zone vormen. We vallen enerzijds buiten de tuinbouw maar anderzijds ook buiten de industrie. We worden door de politiek als vervuילend gepercipieerd, maar elke vorm van dialoog ontbreekt. De ondersteuning voor onze sector kan dus beter.”

Om met een positieve noot te eindigen: waaraan herken je volgens jou een goed tuincentrum?

“Behalve klantgerichtheid en die persoonlijke aanpak vind ik dat planten de hoofdrol moeten spelen. Uiteraard hebben wij ook decoratie en zelfs een bakkerij, maar wanneer je door onze showroom wandelt, zal je merken dat het plantenaanbod overheerst. En wat ik daarbij nog belangrijk vind, is cross-selling: producten bij de planten zetten die de klant nodig heeft. Bijvoorbeeld de juiste potgrond en meststoffen bij Geraniums. Wij proberen het zo gemakkelijk mogelijk te maken voor de klant. En hen inspireren doen we ook heel graag. Zonder alles vol te zetten weliswaar. Niets zo vervelend als overvolle winkels waar je nauwelijks nog kan passeren omdat de gangen steeds smaller worden. Een winkelbezoek moet aangenaam en overzichtelijk zijn. Ook dat zal bij ons wel positieve punten opgeleverd hebben en bijgedragen hebben aan die vijf sterren. Onze doelstelling is om die ook de volgende jaren te behouden. We zullen dus blijven innoveren. Al kan daarbij een hulpmiddel zijn. Misschien kunnen Google glasses ons nieuw personeel zo helpen opleiden in de toekomst, wie weet...”



Opening Groen Klimaatplein



De inspiratiehoek



Informeren is naast inspiratie essentieel

Eerste geslaagde huisbeurs Cras Inside Out doet inspiratie volop stromen

Op 27 en 28 april organiseerde Cras voor het eerst een inspiratiebeurs in Waregem Expo. De vakman kon er het aanbod van meer dan 40 partners ontdekken en kreeg een unieke blik achter de schermen: Cras stelde zijn productieafdeling voor de gelegenheid open voor het publiek en dat viel heel erg in de smaak. Wij beleefden het als mediapartner vanop de eerste rij en sprokkelde heel wat reacties.

Tekst: Wendy Thijs - Foto's: Cras

Sfeervolle, kwalitatieve beurs

Bij het binnenwandelen voelde je meteen dat het niet om een doorsnee huisbeurs ging. De inkomhal werd ingekleed als een kleine expositieruimte waar hout en plaatmaterialen kunstig waren opgesteld en waar je meteen ook kon ontdekken waar Cras al 145 voor staat. Die verjaardag was namelijk de aanleiding om de vele partners waar Cras mee samenwerkt op één locatie samen te brengen.

Het aanbod is breed, maar dankzij een slimme opstelling per productgroep vond je als bezoeker snel je weg. Er was onder andere een zone voor alles wat met de gevel te maken had, eentje voor decoratief plaatmateriaal en een zone waar je alles vond voor tuin en terras.

Wij sprokkelde reacties bij enkele standhouders en bezoekers. Voor onder andere Deceuninck, Borgh, Polyrey, Gheco Fixing en Morgo Folietechniek was de inkleding en uitstraling dé grootste troef van de beurs. "Alles was tot in de puntjes in orde", vult **Sandra Libois** van Polyrey aan en ook **Baptist Becker** (Arлу) vond "de organisatie van erg hoge kwaliteit".

De nieuwste producten in primeur

"Wedden dat we producten, oplossingen en diensten in huis hebben die je nog niet kende?", stelde Cras in de aankondiging van de beurs en dat bleek niet gelogen. "We leerden Cras hier op een totaal andere manier kennen", vertelt kastenmaker **Bruno Nocera**, die de oversteek maakte naar Waregem vanuit Quenast, nabij Tubeke. "Ze hebben veel meer te bieden dan we aanvankelijk dachten. Cras verkoopt niet alleen producten, maar biedt ook heel wat diensten aan die we nog niet kenden. Voor ons is deze beurs een ontdekking."

Zelfs de meest gepassioneerde professionals ontdekten er nog nieuwigheden die ze liefst zo snel mogelijk in hun projecten willen toepassen. Interieurarchitecten **Hilde De Rore** en **Tessa D'Oosterlinck** van De Interieurdokter kwamen vooral inspiratie opdoen voor het exterieur,

maar werden erg enthousiast van nieuwe plaatmaterialen met 3D-effecten en akoestische panelen in alle kleuren van de regenboog.

Antwoord op al jouw vragen

Ruimte maken in je agenda om een beurs te bezoeken, is nooit evident. Maar het loont wel, vindt interieurbouwer **Kim Vlerick**: "De nieuwe merken en producten die je op deze manier ontdekt, geven je voorsprong op je concurrenten. Online vind je uiteraard al heel wat informatie, maar stalen eens in het echt zien en voelen blijft toch belangrijk in onze sector. Je kunt meteen ook al jouw vragen op de fabrikant zelf afvuren, want een vertegenwoordiger kan niet alles weten. Zo kwam ik op de beurs te weten dat een fabrikant zijn productieproces heeft aangepast waardoor ik het product nu wel zou gebruiken terwijl ik dat vroeger bewust niet deed."

Dat bezoekers de productiehal van Cras zelf konden bezoeken, trok heel wat bezoekers over de streep. Twee dagen lang waren er door de organisatie immers shuttles voorzien tussen Waregem Expo en de hoofdzetel in Waregem. Hier werden rondleidingen georganiseerd doorheen de productie langs o.a. de hoogtechnologische deurinkastlijn en automatische plakstraat. Als kers op de taart trad men in avant-première binnen in de gloednieuwe HSB-fabriek.

"Ook al is de schaal veel groter dan bij onze productie, je kunt er altijd iets uit leren. Ik vind het ook belangrijk om meer te weten te komen over de manier waarop mijn leveranciers werken zodat ik met meer vertrouwen vragen van mijn eindklanten kan beantwoorden. Meer van dit dus!", besluit **Kim Vlerick**.

Dakwerker **Jonas Arnauts** beaamt: "De rondleiding was echt héél interessant en rechtstreeks kunnen praten met de mensen achter de merken is een grote troef. Ik ben nogal 'groen' ingesteld en ik wil echt het verschil maken met ecologische oplossingen, maar ik vind het niet

“

Het was interessant om de klanten van Cras beter te leren kennen. Dit mag vaker georganiseerd worden zodat steeds meer mensen de weg naar het event vinden.”

Chelsey Kuijt
Finsa

altijd gemakkelijk om mensen ervan te overtuigen. Hier kunnen praten met gepassioneerde mensen die alle kennis in huis hebben is heel inspirerend en geeft me stof om het verhaal beter te brengen naar de eindklant toe."

Standhouders weten dat kwalitatief contact met hun klanten ook te waarderen. "Ze kunnen hier de vragen stellen waar ze online of in de winkel geen antwoorden op vinden. Hier kan je echt dieper ingaan op vragen rond uitvoering bijvoorbeeld. Je kunt tips geven en hen oplossingen tonen voor de problemen waar ze op botsen", vertelt **Henri Dejans** van Solidor.

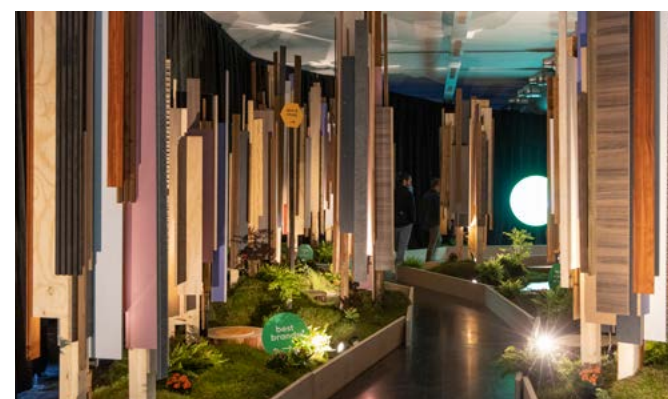
Zeker voor herhaling vatbaar, klinkt het unaniem. "Het was interessant om de klanten van Cras beter te leren kennen", besluit **Chelsey Kuijt** van Finsa. "Dit mag vaker georganiseerd worden zodat steeds meer mensen de weg naar het event vinden."



Scan en bekijk de
aftermovie



© Cras - Meer dan 40 partners stelden op de beurs hun nieuwste producten en diensten voor



Bezoekers en standhouders waren het eens: de beurs was prachtig ingericht



Bezoekers kwamen ook veel meer te weten over Cras zelf, en de weg die het bedrijf heeft afgelegd



Een indeling per productcategorie hield de beurs overzichtelijk



Bezoekers waardeerden het dat ze rechtstreeks met de fabrikanten in gesprek konden gaan



Jörn De Leeuw

“Een woning komt veel beter tot zijn recht met een mooi aangelegde tuin”

Jörn De Leeuw is een gepassioneerd tuinarchitect. Een beetje workaholic zelfs. Met zijn bedrijf Verdé Tuinarchitectuur draait hij gemiddeld 60 tuinen per jaar. Soms kan dat zelfs oplopen tot 80. Na 17 jaar in het vak weet hij dat goed te managen. Een Verdé tuin staat voor beleving en design met in de basis een organische vormgeving, wintergroene geschoren wolkstructuren en borders met een combinatie van bloembollen en vaste planten. “Maar het belangrijkste is en blijft een tuin die je uitnodigt om te genieten.”

Tekst: Sam Paret - Foto's: Jörn De Leeuw

Wat vind je vandaag het leukste aan jouw job?

“Weet je wat ik wel merk de laatste jaren? Dat veel klanten mij gewoon laten doen. Of dat nu te maken heeft met het feit dat mijn firma meer naam en uitstraling kreeg of door bepaalde realisaties die aandacht hebben gekregen, is moeilijk te zeggen. Maar het valt me op dat – met uitzondering van enkele basiswensen – klanten mij verder vrijheid geven en vragen om mijn ding te doen. Plannen die ik maak worden ook in 95% van de gevallen uitgevoerd zoals ze getekend zijn. Daar prijs ik me gelukkig mee en ik hoop dat het zo blijft.”

Dat is niet altijd het geval geweest, vermoed ik. Wat is er veranderd sinds het begin?

“Nee, zeker niet. In het begin ben je al blij dat je werk hebt en neem je elke opdracht aan. Na verloop van tijd ontwikkel je wel een eigen stijl. Op school leerden we vooral met rechte lijnen werken en dat pas je in het begin ook toe. Maar in de natuur is niets recht en geleidelijk aan neigde ik meer naar een organische vormgeving. Dat past zowel bij landelijke als modernere woningen. Het werd de stijl die mijn voorkeur genoot en de laatste acht à negen jaar heb ik enkel nog opdrachten aanvaard die in die lijn lagen. Ik heb daarnaast het geluk gehad de juiste mensen tegen te komen op het juiste moment.”

“Grote projecten die mijn carrière een serieuze boost hebben gegeven. En dan wordt het een vicieuze cirkel, want dat zijn dan de projecten die gefotografeerd en gepubliceerd worden en waarom mensen bij jou terecht komen. En terugkomen. Als er dan ook persoonlijk een klik is, weet je bijna op voorhand dat het niet fout kan lopen. Het budget is soms voer voor discussie, maar daar mag ik niet over klagen als ik kijk naar met welke budgetten ik vroeger moest werken. Ik heb het geluk dat ik nu klanten aantrek die het belang van een goed ontworpen tuin naar waarde schatten, die weten dat het een

“

Corona was voor onze sector een zegen, hoe raar dat ook klinkt. Mensen realiseerden zich plots dat een mooi aangelegde tuin een grote meerwaarde vormt inzake levenscomfort. Ik kon de aanvragen nauwelijks bijhouden.

Jörn De Leeuw
Tuinarchitect

uitstraling geeft naar de buitenwereld en bereid zijn om daarin te investeren.”

Ook corona heeft het belang van de tuin een boost gegeven. Waarom beseffen we nu dat beide even belangrijk zijn?

“Het is heel simpel: een woning komt veel beter tot zijn recht met een mooi aangelegde tuin. Thuiskomen wordt een plezier wanneer je woning mooi aangekleed is. Corona was voor onze sector een zegen, hoe raar dat ook klinkt. Mensen realiseerden zich plots dat een mooi aangelegde tuin een grote meerwaarde vormt inzake levenscomfort. Ik kon de aanvragen nauwelijks bijhouden. Ook de klimaatopwarming heeft een impact gehad op hoe we onze omgeving ontwerpen. Voor mij wel in mindere mate omdat ik altijd al met planten werkte die meer droogteresistent zijn. Het is wel opvallend dat de laatste jaren beregeningsystemen couranter worden. Ik stel het bij totaalprojecten steeds voor maar vroeger gebeurde het slechts

sporadisch dat de klant erop inging, nu bijna altijd. De droge en hete zomers hebben dat bewustzijn aangewakkerd.”

Anderzijds is er het fenomeen van de hevige regenval. Hoe zorg jij ervoor dat jouw tuinen dat kunnen opvangen?

“Wateropvang is vandaag bij wet verplicht via de Hemelwaterverordening. Je moet je water ter plaatse houden en heel vaak gebeurt dat ondergronds met waterinfiltratiekratten. Bij nieuwbouwprojecten is ook een wadi verplicht. Wij proberen dat mooi te integreren in het geheel waarbij ze nauwelijks opvallen. Recent deden we ook een project waarbij we, in samenspraak met de klant, voor een heel natuurlijke oplossing zijn gegaan en een poel hebben geplaatst van maar liefst 270 m2 in een grote landschapstuin bij een moderne woning. Het lijkt bijna een natuurlijk landschap, maar het werd wel door ons gecreëerd. Dat is iets wat we vaak doen: heel strak gaan ontwerpen en aanleggen dichtbij de woning, maar hoe meer we naar achteren gaan, hoe natuurlijker het wordt. Daarbij werken we vaak met losse houtkanten, inheemse planten en extensief maaibeheer als overgang naar het omringende landschap. Verharding tot slot trachten we tot een minimum te beperken. En zelfs het terras gaan we groen aankleden, dat creëert gezelligheid.”

Je hebt een uitgesproken passie voor bloembollen. Waarom precies?

“Ik hou van bloembollen om de dode periodes op te vangen tussen de eerste bloesems en de zomerbloemen. Keukenhof in Nederland is een park waar ze elk jaar miljoenen bloembollen planten. Dat zorgt voor een waar spektakel en ik vond het zo mooi dat ik mijn eigen miniversie heb proberen maken in mijn eigen tuin. Daarnaast zijn ze ook belangrijk voedsel voor insecten. Met een schoonvader die imker is weet ik hoe moeilijk de bijen het hebben. Wel, in onze tuin vinden ze zeker en vast voldoende voedsel.

Ik raad het ook aan klanten aan. Het is onze taak om de natuur te helpen. Vandaar dat ik bij voorkeur houtkanten met inheemse heesters teken eerder dan een klassieke rechte haag. Naar privacy maakt dat geen verschil.”

Je combineert ze in borders met vaste planten en ook daar ligt een passie van jou. Hoe heb jij je kennis opgedaan?

“Al doende en door te experimenteren. Ik lees verschillende vakbladen en volg een aantal vaste plantenkwekers en plantenontwerpers intensief. Zo breidt je kennis stelselmatig uit. Uiteraard heb ik wel favorieten, maar ik probeer altijd een divers aanbod te integreren. Mensen die wel wat in hun tuin willen werken, krijgen veel soorten en meer beleving. Voor zij die het onderhoud tot een minimum willen beperken, voorzien we uiteraard minder soorten.”

Een ander aspect is verlichting. Wat is jouw visie daarop?

“Subtiel en niet overdadig. Wanneer je ze aansteekt mag je het zien, overdag wil ik geen storende palen in het zicht hebben. En ik werk liefst met warm licht en met timers. Verlichting vind ik ook een meerwaarde bij de huidige architectuur van de woningen waar er vaak grote glaspartijen in de gevels zijn voorzien. Zonder verlichting krijg je anders een dood zwart vlak te zien en dat wil je toch vermijden. Voor de verlichting werk ik samen met een partner naar wie ik de plannen doorstuur waardoor het ontwerp helemaal af is.”

Welke tip heb je voor starters?

“Ik hoor vaak van klanten dat ze het appreciëren dat ik voor mijn mening uitkom. Als ik niet overtuigd ben van een bepaald idee, zal ik dat ook zeggen. Maar wel op een vriendelijke manier en met voldoende argumenten. Mensen doen beroep op ons omdat wij kennis hebben die zij niet hebben. Dan is het belangrijk dat je achter je project staat. Noem het een zekere trots of authenticiteit, maar mensen waarderen dat echt wel.”

Zelf ben je altijd puur ontwerper geweest. Een bewuste keuze?

“Ja, absoluut. Ik heb als kind wel met mijn handen in de aarde gewroet, in de moestuin van mijn buurman die tuinaannemer was. Zo is de fascinatie voor de tuin ontstaan, maar al vrij snel evolueerde ik tijdens mijn studies richting het



De eigen tuin van Jörn



Diversiteit is essentieel volgens Jörn



Jörn en zijn partner in één van hun tuinen

“

Elke opgeleverde tuin geeft nog steeds veel voldoening. Dat sommige klanten vrienden zijn geworden of je achteraf uitnodigen voor een drink, geeft aan dat dit ook wederzijds is

Jörn De Leeuw
Tuinarchitect



Een project in Bornem



ontwerp. En na het behalen van mijn hoger diploma in tuinarchitectuur, ben ik meteen gestart als zelfstandige. Geen aanleg en onderhoud voor mij, geef mij maar het mentale werk in plaats van het fysieke. Ik doe dat wel eens graag in mijn eigen tuin, maar elke dag zou ik niet kunnen. Respect voor zij die dat wel doen. Ik leef op wanneer ik mag tekenen, klanten kan zien en werven opvolg. 17 jaar geleden was ik daar vrij zeldzaam in, de laatste jaren zie ik echter meer mensen die zich louter op het ontwerp focussen. Er is vandaag op dat vlak zeker meer concurrentie.”

Je hoort mensen altijd spreken over groei. Zelf heb je intussen twee personen in dienst. Hoe zie jij jouw toekomst?

“Groeien om te groeien is niet aan mij besteed. Ik heb één iemand in dienst die al tien jaar bij mij werkt en vooral de opmetingen en de renderbeelden voor zijn rekening neemt. En sinds anderhalf jaar heb ik een tweede persoon die als technisch tekenaar mijn handmatige schetsen uitwerkt. We vormen een goed team. Ik vind het vooral belangrijk om zelf nog over alle ontwerpen te gaan, dus verder groeien in personeel hoeft voor mij niet. Ik moet nu wel nog beter leren delegeren. Verder hoop ik vooral te mogen blijven werken in het segment van projecten waarin we nu zitten. En met klanten die mee zijn in het verhaal dat Verdé wil schrijven. Mensen zijn veeleisender dan vroeger en dat is geen probleem, zolang er met respect voor elkaar wordt omgegaan en mensen bereid zijn om er een correcte prijs voor te betalen. Maar voorlopig heb ik daar niet over te klagen. Bij mijn klanten staat genieten van de tuin centraal en dat is precies wat ik met mijn ontwerpen nastreef. Elke opgeleverde tuin geeft nog steeds veel voldoening. Dat sommige klanten vrienden zijn geworden of je achteraf uitnodigen voor een drink, geeft aan dat dit ook wederzijds is.”



Een tuin moet uitnodigen



Medewerkers Alicia en Christophe met partners



"Hoe klein je tuin ook is, er is heel wat mogelijk met een goed ontwerp"

Toen tuinarchitect Jörn De Leeuw de woning drie jaar geleden kocht, trof hij er een standaard terras en klassiek gazon bij aan. Wat hij ermee deed, verraste velen.

Tekst: Sam Paret - Foto's: Hendrik Biegs

"Het perceel zelf was allerm minst dankbaar want dat kent een driehoekige vorm en eindigt heel smal achteraan. Dat belemmert de mogelijkheden inzake indeling, daar moest ik dus wel even over nadenken. De keuze voor een organische vormgeving loste de puzzel op, want die countert de rechte lijnen van het perceel en van de woning."

Jörn vindt het ook belangrijk dat een tuin gezelligheid uitstraalt en wou er voor zijn eigen project echt een lounge-effect mee teweegbrengen. Het ontbreekt hem vaak aan tijd om van zijn eigen tuin te genieten, maar wanneer hij er is, wil hij ook echt genieten.

"Daarom heb ik het groen tot vlakbij de woning gebracht. En ik wou dat er vakantie vibes ontstaan met onze tuin. Vandaar de lounge aan de achtergevel, waar de avondzon mooi valt. En opzij, wat meer in de schaduw, staat een eettafel dichtbij de keuken waardoor je het effect van een binnentuin krijgt."

Opvallend detail in deze designtuin: organische betonnen stapstenen leiden naar een houten afsluiting als eyecatcher. Daar schuilt geen sauna of poolhouse achter, maar een verborgen kippenren.

"Iedereen is verbaasd dat er kippen in onze tuin zitten. Dat bewijst dat er heel wat mogelijk is met een goed ontwerp, hoe klein je tuin ook is. Behalve met de borders waar er een combinatie is van vaste planten met bloembollen – meer dan 2000! – en met wintergroene geschoren elementen, wordt de beleving gecreëerd door de aanwezigheid van drie meerstammige bomen en twee hoogstammen. Daarin hebben wij met onder meer twee Japanse sierkerselaars en een Magnolia bewust geïnvesteerd. Bomen en stapstenen worden ook mooi uitgelicht."

"Bij de planten zijn we voor een speelse en nonchalante look gegaan. Aan de zonnige kant herkennen we onder meer Japans berggras, zonnehoe, pimperl en Ridderspoor, terwijl

“

Het gazon is mijn paradepaardje, dat onderhoud ik minutieus. En zonder robotmaaier, want wij hebben egels en vuursalamanders te gast

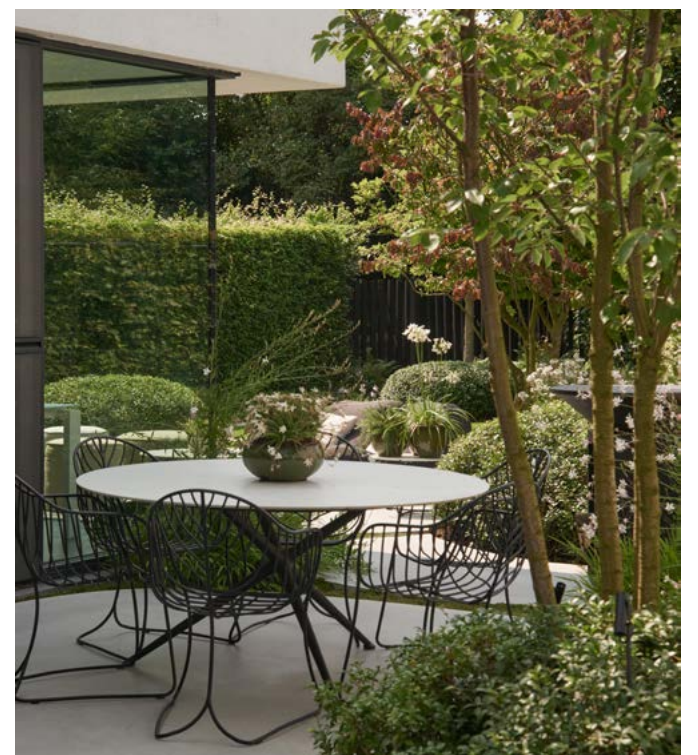
Jörn De Leeuw
Tuinarchitect

we in de schaduw meer gewerkt hebben met verschillende soorten varens, Spirea en Leliegas. Het gazon tenslotte is mijn paradepaardje, dat onderhoud ik minutieus. En zonder robotmaaier, want wij hebben egels en vuursalamanders te gast."



Scan en ontdek
meer

Scan de QR-code en
bekijk meer foto's van
het project online



Invullen vacature kan perfect via IBO-formule

Een van de meest prangende problemen in de bouwsector is het vinden van nieuwe, en dan vooral jonge werkrachten. Op een uitzondering na staan in onze sector constant meer dan 10.000 vacatures open. Een IBO is de ideale oplossing voor vacatures waarvoor je geen geschikte kandidaat vindt.

Tekst: Wim Vander Haegen

Een van de bestbetaalde sectoren

Ondanks de talrijke inspanningen van de overheid en de sector zelf kleef aan 'werken in de bouw' nog steeds een negatief imago. Zwaar werk, vuil werk, lage lonen, ... vooral veel jongeren laten een opleiding tot vakman links liggen met een constante daling van het aantal leerlingen in het technisch en beroepsonderwijs tot gevolg. Belangenorganisaties hameren er nochtans op dat het werk vandaag dankzij nieuwe machines, technologieën en producten een stuk minder zwaar én properder is geworden. Bovendien klopt het lage loon niet. De bouw is namelijk een van de bestbetaalde sectoren (na de chemie). Bovendien liggen de kansen om carrière te maken voor het rapen.

IBO-formule

Raakt een vacature niet ingevuld, dan kan je als werkgever ook opteren voor een andere weg.

De IBO-formule bijvoorbeeld is heel eenvoudig: je geeft een werkzoekende een opleiding en neemt hem of haar daarna in dienst. Tijdens die opleiding betaal je geen loon of RSZ, maar enkel een vast maandelijks bedrag dat alle kosten dekt, zoals dossierkosten en verplaatsingskosten. De hoogte van het bedrag is gebaseerd op het loon dat de kandidaat krijgt na aanwerving: het varieert van min. 650 € tot max. 1400 € per maand. Je sluit voor de IBO-cursist ook een arbeidsongevallenverzekering en een burgerlijke aansprakelijkheidsverzekering af. En na een geslaagd IBO-traject bied je de kandidaat een arbeidsovereenkomst aan.

De meeste werkzoekenden komen in aanmerking voor een IBO. Heb je een kandidaat, neem dan meteen contact op met VDAB. Een IBO-consulent geeft je graag advies en stipfelt

samen met jou een opleidingstraject uit op maat van de kandidaat én jouw bedrijf.



Nieuwe natuurzone in provinciedomein Atlantikwall Raversyde

De Provincie West-Vlaanderen opende op 15 mei een nieuwe natuurzone met uitkijkpunt in het provinciedomein Atlantikwall Raversyde in Oostende. Dat uitkijkpunt bevindt zich bovenop de bunker die door de heraanleg zoals oorspronkelijk terug in de duinen werd ingebed. Dit najaar komen er naast de bunker nog nieuwe speelelementen. Dit nieuwe gebied zal tijdens Open Monumentendag, op zondag 10 september, middels wandelvertelingen en straattheater extra in de kijker worden gezet.

De nieuwe natuurzone, die tijdens WO I door de Duitse troepen als verdedigingsgordel werd gebouwd, was vroeger een camping maar wordt nu door het Agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust (MDK) in erfpacht gegeven aan de Provincie. Met de heraanleg van de zone is de oorspronkelijke vochtige duinpanne hersteld.

Door het herstel van de oorspronkelijke bodempeilen ontstaat er ook meer ruimte voor natte natuur. Met de vrijgekomen gronden werd de duinengordel aangevuld. Zo is de natuurlijke kustverdediging versterkt. Een nieuw wandelpad zal de wandelaar langs de bunker brengen die door het uitkijkpunt, van waarop men een blik van 180 graden kan werpen op de zee en het domein, de absolute eyecatcher wordt van het nieuwe natuurgebied.



Nieuwe natuurzone

De grootste openluchtbeurs van Europa is er terug van 28 tot 31 juli 2023

De landbouw-, bosbouw- en voedingsmiddelenbeurs van Libramont is de grootste openluchtbeurs van Europa. Elk jaar verwelkomt dit uniek evenement bijna 200.000 bezoekers, 700 exposanten en 4.000 merken op een terrein van 200.000 m². Het wordt in de even jaren gevolgd door Demo Forest en om de vier jaar door de Internationale Gras- en Weidedag. Foire de Libramont vindt dit jaar plaats van 28 tot en met 31 juli.



Landbouw, een geschiedenis zonder honger?

Libramont is de gezelligste vakbijeenkomst. Het is een uitzonderlijk uitstapraam voor het plattelandleven, dat vanuit verschillende invalshoeken wordt belicht: machinebouw, veeteelt, bosbouw, agrovoeding, tuinbouw, civiele techniek, onderzoek, onderwijs en cultuur. Thema voor dit jaar is 'Landbouw, een geschiedenis zonder honger?'.
 De missie van de Beurs van Libramont bestaat erin de kinderen van de aarde die wij allen zijn, met elkaar in contact te brengen, vragen te stellen, innovatieve en duurzame oplossingen voor land- en bosbouw en milieu naar voren te brengen en te delen; belanghebbenden van productie tot consumptie met elkaar in contact te brengen en te verbinden.

Missie

De missie van de Beurs van Libramont bestaat erin de kinderen van de aarde die wij allen zijn, met elkaar in contact te brengen, vragen te stellen, innovatieve en duurzame oplossingen voor land- en bosbouw en milieu naar voren te brengen en te delen; belanghebbenden van productie tot consumptie met elkaar in contact te brengen en te verbinden.

Gedeelde waarden

- **Verkenning:** laten we het veld van mogelijkheden verkennen en openen
- **Gezelligheid:** laten we momenten creëren om uitwisselingen aan te moedigen
- **Samenwerking:** samen werken aan de wereld van morgen
- **Durf:** durven veranderen
- **Wendbaarheid:** laten we wendbaar genoeg zijn om te evolueren en ons aan te passen

Praktisch

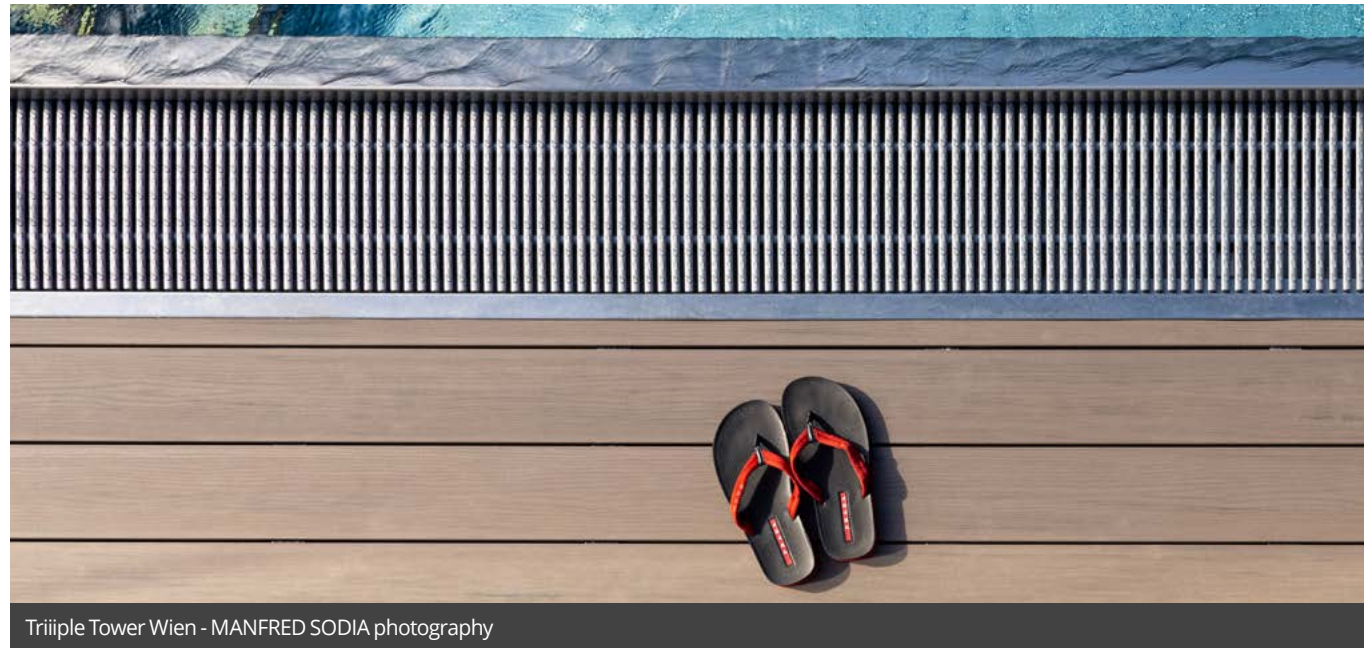
Waar? Libramont (Rue des Aubépines 50)
Wanneer? Van vrijdag 28 juli tot en met maandag 31 juli (9u – 18u30)
Tickets? Dagtickets in voorverkoop 14 euro (54 euro voor alle dagen), te bestellen via de website



Nieuwe componenten voor innoverend terrassysteem

Schroefloos, feilloos en tijdloos: deze drie woorden vatten de essentie van Twinson Click mooi samen. Het is veruit de beste terrasoplossing voor een plaatser door het gemak, de snelheid en duurzaamheid. En nu komt Deceuninck met nieuwe componenten op de markt die de plaatser nog meer mogelijkheden biedt. Het is duidelijk dat de sleutel tot succes innovatie is en dat doe je door goed te luisteren naar wat er leeft in de sector.

Tekst: Sam Paret - Foto's: Deceuninck



Triiple Tower Wien - MANFRED SODIA photography

Geniaal simpel

De opbouw van een Twinson Click-terras is eenvoudig en overzichtelijk. Aan de basis staat de driehoekige grondplaat (Triax) waarop het aluminium frame klikt. Door toevoeging van de in hoogte verstelbare terrasverhogers (van 45 tot 225 mm) en extensies kunnen hoogteverschillen of ongelijke ondergronden eenvoudig gecorrigeerd worden. Op deze onderbouw komt het aluminium kaderwerk en de afwerking met Twinson terrasplanken. Het is het eerste volledig modulaire systeem dat het mogelijk maakt een terras zonder vijzen te monteren.

2,5 keer sneller geplaatst

Dankzij het kliksysteem is een gemiddeld Twinson Click-terras 2,5 keer sneller geplaatst dan een traditioneel terras met hout en schroeven. Hoe complexer de terrasvorm, hoe groter de tijdsinst. En dat is ook voor de eindklant een uitgesproken voordeel.

Efficiënt en minder belastend

De eenvoud van de montage maakt het plaatsen van de terrasstructuur veel efficiënter en minder belastend dan de klassieke methode met schroeven. Twinson Click levert je dus ook ergonomisch voordeel op.

Stabiël, vormvast en duurzaam

In tegenstelling tot hout, is de aluminium onderstructuur stabiel, vormvast en duurzaam. De lichtheid van dit materiaal vormt natuurlijk ook een troef. Bovendien is aluminium, in tegenstelling tot hout, aan geen enkele vervorming onderhevig. Ook zijn stabiliteit en slijtvastheid verzekeren een duurzaam terras.

Daarnaast hebben de Twinson planken – met houtvezels afkomstig van duurzaam bosbeheer (PEFC) – een zeer hoge slijtvastheid. Door hun lange levensduur en hun volledige recycleerbaarheid zijn de Twinson terrasplanken een



De flexibele hoekclips fixeren de onderstructuur onder ieder gewenste hoek



De plank wordt heel eenvoudig aan de horizontale clips vastgezet

echte ecologische reflex en het perfecte alternatief voor tropisch hardhout.

Even flexibel als houtsystemen

Twinson Click is niet enkel een tijdbesparende oplossing van hoogstaande kwaliteit, het is ook de beste manier om een terras op maat te maken. Twinson Click kan worden aangepast aan eender welke configuratie. De flexibele hoekclips fixeren de onderstructuur onder iedere gewenste hoek. De planken worden vervolgens met een simpele draaibeweging aan de horizontale clips stevig vastgezet. Met de verstelbare terrasverhogers worden niveauverschillen tot 225mm overbrugd en ongelijke ondergronden gecorrigeerd.



Het Twinson Click-systeem

Twinson, voor elk wat wils

Twinson Click biedt oplossingen op maat van elke klant. Dat heeft het systeem te danken aan de ruime keuze aan Twinson terrasplanken in een veelvoud van afwerkingen en natuurlijke kleuren. Twinson terrasplanken zijn een perfecte mix van natuur en technologie. Door hout en kunststof te combineren in één basismateriaal, biedt Twinson de natuurlijke look en feel van hout én de onderhoudsvriendelijkheid en slijtvastheid van pvc. Dat maakt deze planken, behalve makkelijk te plaatsen, ook onderhoudsvriendelijk en slipvrij, zelfs in natte toestand.

De **Majestic Massive Pro-terrasplank** van Deceuninck blinkt uit in slijtvastheid en onderhoud. De 360° pvc-mantel maakt het oppervlak extreem bestand tegen vlekken en krassen en is daarom extra makkelijk schoon te maken. Ideaal

voor balkons, (half)overdekte terrassen, wintertuinen en openbare terrassen.

De **Character Massive planken** met geschuurd finish bestaan in zes kleurafwerkingen die na enkele maanden hun uiteindelijke, natuurlijke tint krijgen. Deze kleurevolutie vindt plaats door blootstelling van de aanwezige houtvezels aan zon en regen en is een organisch, natuurlijk proces.



Het Twinson Majestic gamma



Het Twinson Character gamma

B roof (t1)-attest

En er is nog goed nieuws: het Twinson Click-systeem is ook houder van het B roof (t1)-attest voor gebruik op daken als vluchtweg en dus volledig brandveilig. Daardoor zijn zowel de Majestic Massive Pro als de Character Massive planken ideaal voor toepassing op dakterrassen.

Nieuwe componenten

Om de flexibiliteit van het systeem nog verder te optimaliseren, lanceert Deceuninck maar liefst vier nieuwe componenten:

• Mini Terrasverhoger 65-105mm

De mini-terrasverhoger kan door zijn kleinere diameter dichter bij een obstakel geplaatst worden, bijvoorbeeld tegen een aangrenzende muur of aan de buitenzijde van een terras.

• Enkelvoudige bovenplaat

De enkelvoudige bovenplaat kan de driehoekige grondplaat vervangen indien een terrasverhoger of plot slechts 1 aluminium profiel draagt.

• Vernieuwde hoekverbinder 50mm

De 50mm hoekverbinder kreeg een update waardoor deze nu nog makkelijker in de aluminium draagprofielen klikt. Het flexibele deel van 5 mm biedt de mogelijkheid om hoeken van zowel 135° als 45° te maken.

• Vervangclip 20mm

Een beschadigde terrasplank kan makkelijk vervangen worden met de nieuwe vervangclip.



De mini-terrasverhoger



De enkelvoudige bovenplaat



De vernieuwde hoekverbinder 50mm



De vervangclip 20mm

Extra makkelijk: de online terrascalculator

Om het gemak voor de professional te vergroten, ontwikkelde Deceuninck een online terrascalculator. Via de Deceuninck website kan je gratis je terrasprojecten uittekenen. De wizard creëert vervolgens in enkele eenvoudige stappen een optimaal ontwerp. Finaal wordt aan de hand van de door jou gemaakte selecties en rekening houdend met alle technische vereisten, een volledige materialenlijst en legplan gegenereerd.

Bekijk de calculator via www.calculator-twinson.deceuninck.com

deceuninck

Deceuninck nv

Bruggesteinweg 360
8830 Hooglede-Gits
België

+32 51 239 272
benelux@deceuninck.com
www.deceuninck.be

MATEXPO viert haar 40e editie

De internationale vakbeurs voor machines en materieel voor de bouwnijverheid, de industrie en het milieu, is intussen een monument onder de beurzen. Sinds de oprichting van MATEXPO eind jaren 40, kende de beurs een toenemende groei in vraag en aanbod. Editie na editie konden ze uitbreiden, sterk inzetend op innovatie en diversificatie. Dat is niet anders voor de 40e editie die plaatsvindt van woensdag 6 tot en met zondag 10 september in Kortrijk Xpo.

Tekst: Sam Paret



Wat in 1946 begon als een kleine regionale beurs onder de kerktoeren van Harelbeke, groeide uit tot een beurs die weliswaar nog steeds regionaal is, echter niet meer op Belgisch, maar op Europees niveau.

Wat mag je verwachten?

Op MATEXPO vind je de nieuwste machines, technieken en materieel uit de bouwsector: zwaar materieel voor de wegenbouw en de burgerlijke bouwkunde, bouwvoertuigen, werfuitrustingen, steigers, bouwliften, hoogte-werkers, omheiningen, bekistingen, veeg- en reinigingsmachines, bouwmatériel, hulp- en wisselstukken, gespecialiseerde technieken, goederenbehandeling, machines voor recyclage van sloopafval. Met 343 exposanten valt er dus ook in 2023 heel wat nieuws te ontdekken.

Wie zijn de bezoekers?

MATEXPO richt zich tot alle professionals uit de bouwsector en de industrie. Tijdens de speciale ontmoetingsdagen worden specifieke

doelgroepen uitgenodigd, afhankelijk van het thema van die dag. Zo is er op woensdag 6 september een Constructiv-Colloquium, een lezing over hoe je jouw bouwma-chines, van levensbelang voor jouw bedrijf, het best kan beschermen en verzekeren en een infosessie m.b.t. de nieuwste ontwikkelingen inzake homologaties in Vlaanderen en Wallonië.

Op donderdag 7 september kan je dan weer naar de workshop "Innovations in concrete paving", georganiseerd door FEBELCEM, de Federatie van de Belgische Cementnijverheid, en EUPAVE, de European Concrete Paving Association. Samen met TEDEWEST, de vereniging voor diensthoofden technische diensten van lokale besturen in West-Vlaanderen, organiseert MATEXPO die dag ook het seminarie "Trends voor openbare besturen", waarbij juryvoorzitter van de 'Awards for Green, Safety and Innovation', Peter Menten, de laatste nieuwig-heden in materieel voor openbare besturen zal voorstellen.

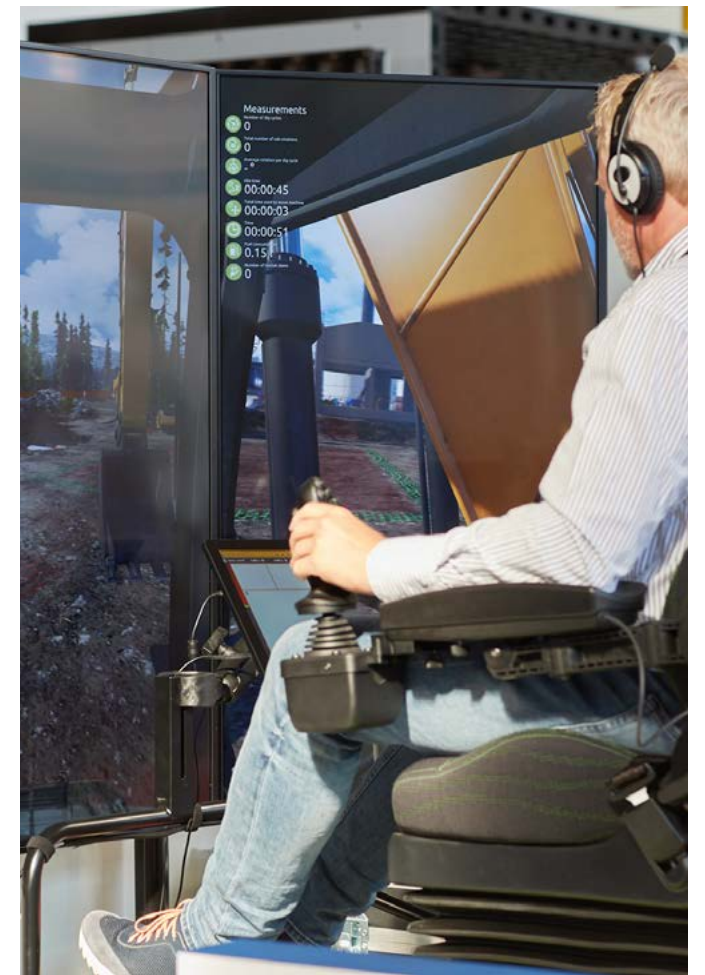
MATEXPO

Praktisch

Waar? Kortrijk Xpo
(Doorniksesteenweg 216, 8500 Kortrijk)

Wanneer? Woensdag 6 en donderdag 7 september (10u – 18u), vrijdag 8 september (10u – 20u) en zaterdag 9 en zondag 10 september (9u – 17u). Op dinsdag 5 september om 18u is er de openingsceremonie.

Inschrijven? De beurs is gratis te bezoeken. Vooraf online registreren via de website volstaat.



Hoe onderhoud je best je gazon? Met een klassieke maaimachine, robotmaaier of door niet te maaien?

Voor het derde jaar op rij wordt de actie 'Maai Mei Niet' georganiseerd. Tuineigenaars worden daarbij opgeroepen om het gras die maand niet kort te wiken. Zo worden tuinen gezonder, diverser en klimaatbestendiger klinkt het. Een nobel streven waarvoor je zelfs helemaal niets hoeft te doen. Ideaal dus. Maar wat doe je na mei? En hoe zit het met dat lente/communiefeest? Of je nu meedoet, niet meedoet of gedeeltelijk meedoet ... Op een gegeven moment ga je toch moeten maaien. En wij gingen na wat de mogelijkheden zijn.

Tekst: Jesse Van Daele

Welke grasmata wil de klant?

Of het nu gaat om aanleg of onderhoud, de eerste vraag moet altijd zijn: wat wil de klant? Uiteraard kan je hem inlichten over de verschillende mogelijkheden, maar finaal zijn het de eigenaars die beslissen.

Blijft de opdrachtgever zweren bij een (kort) gemaaid pelouse, dan is de robotmaaier een geschenk uit de duizend. Het grootste voordeel is immers de tijdsbesparing. De robot houdt het gazon strak, mooi en gezond zonder dat de eigenaar of gebruiker daar veel voor hoeft te doen. Gedaan met baantjes trekken in het weekend, geruzie met de partner over gras dat te lang staat, geen gedoe meer met weg te voeren groenafval ... Een robotmaaier neemt

werk uit handen. Ook bij professionals. En alles wordt uitgevoerd met een minimum aan lawaai, wat voor velen toch ook een belangrijke troef blijft.

Maar sinds kort zien we dat steeds meer particulieren overtuigd raken dat ze hun tuin klimaat-robust moeten maken. Bovendien willen ze daarbij meteen een bijdrage leveren aan de biodiversiteit. Sensibiliseringscampagnes zoals Maai Mei Niet dragen daar zeker positief toe bij. Voor velen mag de tuin er tegenwoordig wat 'wilder' bijliggen. En datzelfde geldt ook voor het gazon. Gras dat langer staat, is immers beter gewapend tegen extremen. Een gazon dat niet wekelijks met de grasmachine gemaaid wordt, blijft langer groen tijdens hittegolven. Daarnaast

ontluiken er bloemen en kruiden in die voedsel en schuilplaats bieden aan bijen, vlinders en andere nuttigen.

Heel wat voordelen dus. Maar hoewel de interesse toeneemt, huiveren velen nog steeds bij een tuin die er onverzorgd bijligt. Gelukkig is er de gulden middenweg ... Want keurig gemanicurd kan perfect samengaan met een 'wilder' gebied. Een bloemenstrook met op de voorgrond een strak gemaaid grasmata geeft juist een heel mooi effect.

Hoe ga je variëren?

Wil je het beste van beide werelden? Bepaal welke zones in een gazon je maait en welke niet. Door enkel al de randen van de wildere stukken



“

Is je klant niet wild van die wilde stukken? Dan kan je kiezen voor een bloemengazon

te maaien en er vervolgens enkele paden door te trekken, krijg je een heel mooi resultaat. En niets houdt je tegen om nog creatiever uit de hoek te komen: met cirkels, golvende lijnen ... Je hoeft je daarbij niet eens tot mei te beperken, het kan het hele jaar door. En heb je eens een tuinfeest met springkasteel? Of wil je een buitenzwembad opzetten? Dan kan je een plek die wild stond voor even kort maaien. En ga je op reis en wil je bloemen, kruiden, bijen en andere nuttige insecten alle ruimte te geven? Dan kan je de strak gemaaid stukken wild laten. Alles is mogelijk. Vrijheid troef.

Uiteraard kan je dit alles moeilijker met een grasrobot. Al is niets onmogelijk. Waar je vroeger gebonden werd door het gebied dat vooraf met draad was omlijnd, kan je de 'wilde stukken' nu duurzaam in je tuinplan opnemen. Bij de nieuwste modellen heb je geen draad meer nodig. Ze zijn GPS-gestuurd waardoor je via de smartphone makkelijk het te maaien gebied kan inplannen ... en later wijzigen naar wens.

Tegenwoordig zijn er zelfs grasrobots met een 'rewilding mode'. Een functie die ervoor zorgt dat minstens 5 % van elk gazon ongemaaid blijft. Hoe werkt dit? Wel, met behulp van satellieten die de grootte van de tuin meten, berekent de robotmaaierapp een gebied dat overeenkomt met het gekozen percentage. Gebruikers kunnen er dan voor kiezen om de rewilding zone te installeren waar dat hun het beste uitkomt en eventueel uit te breiden.

Heb je al een grasrobot die deze technologie nog niet bezit? Wel, dan kan je simpelweg de draad verleggen of een nieuwe leggen.

Bloemenborders en -gazons als alternatief

Wil je in de wilde stukken de biodiversiteit nog versterken? En meteen zorgen voor een

weelderige bloemenpracht waar het een komen en gaan is van bijen en vlinders? Dan kan je vooraf een bloemengazon inzaaien.

Is je klant toch niet wild van die wilde stukken? Dan is er nog de mogelijkheid om te kiezen voor een bloemengazon. Hierbij geef je bloemen en kruiden de kans om door te groeien in je grasperk zelf. Let op: een bloemengazon lukt enkel bij nieuwe inzaai. Je kan het niet doorzaaien in een bestand gazon. Bovendien werkt dit niet in combinatie met een grasrobot.

Gouden regel: nooit meer dan 1/3

Of je nu kiest voor een maand niet maaien, voor een tuin met langere en kortere stukken gras of voor een volledig getrimde pelouse ... bij elke maaibeurt geldt dezelfde gouden stelregel: maai nooit meer dan 1/3 van de lengte van het gras.

Wie hier tegen zondigt, zorgt ervoor dat het gras gestresseerd geraakt. Waardoor het minder bestand is tegen extreme weersomstandigheden en ziektes. In de praktijk zien we dat de meeste particulieren met grasmachines deze regel voortdurend met de voeten treden. Maaien doe je zo kort mogelijk, lijkt er het devies. Want anders moet je binnenkort opnieuw maaien. Fout! Stel de maaihogte geleidelijk in.

Door de geregelde maaibeurten met de grasrobot wordt het echter een eitje om aan de regel te voldoen. De robotmaaier snijdt steeds korte stukjes van het gras, versnipperd ze en verspreidt ze direct over het gazon. Geen restafval dus, maar mulchmateriaal dat dient als natuurlijke meststof en zorgt voor een betere vochtigheidsgraad. Het resultaat? Een betere en diepere doorworteling, sterkere plantjes, een grotere resistentie tegen extremen en dus een gezonder gazon met minder kans op stress, ziektes, plagen zoals engerlingen, mos, onkruid. Maar let ook hier op, een gezond gazon mag in principe nooit

korter dan 3 cm gemaaid worden. Wil je het gras nog beter bestand maken tegen hitte en droogte? Zet dan de robot op een hogere stand.

En wat doe je met lange grassen? Maai Mei Nieters die na hun maand alles afmaaien, denken daar best goed over na. Want ze doen dat dus in een periode waar de kans op hittegolven gevoelig toeneemt. Voor ze het weten, veranderen ze hun oase in een woestijn. Maaien kan, maar dus best nog zo hoog mogelijk en rekening houdend met de weersomstandigheden.

Maaischema opstellen

Hoe en wanneer je best maait, hangt dus af van bovenstaande keuzes en de weersomstandigheden. De grasmachine kan je uithalen wanneer je dat zelf gedacht hebt.

De robot doet het werk voor jou, volgens een vaststaand schema. Al kan je klant dat steeds wijzigen wanneer hij dat wil. Bij moderne modellen kan dat instellen en regelen zelfs eenvoudig vanop afstand. Via een app op je smartphone kan je voor alle tuinen waarvan je de robotmaaier beheert, het maaischema met o.a. maaihogte en maaitijden instellen. Je ziet in de app zelfs waar de maaier op dat moment is. En krijgt een melding indien er zich een probleem stelt.

Klimaat en biodiversiteit bij een maaibeurt?

"Slechts heel af en toe maaien zorgt voor de kleinste ecologische voetafdruk. Ga je aan het maaien, dan scoort de traditionele grasmaaier met opvangbak het minst. Er is geen voeding van het gras en na elke maaibeurt zal de biodiversiteit zich weer moeten herstellen. Een grasmaaier zonder opvangbak is al wat beter. De grassnippers blijven als voeding op het gazon liggen en een groot deel van de beestjes rollen een halve meter verder opnieuw uit de machine. Het is heus niet het bloedbad dat we



voorgespiegeld krijgen op de televisie. Maar om hierin te slagen moet je dus wel geregeld maaien. Anders worden de grassnippers te lang.

De grasrobot is trager dan traditionele grasmachines, waardoor de meeste dieren kunnen wegvliegen, kruipen, springen ... De grassnippers blijven liggen als voedingsstof. De robot zorgt zo voor een 25 % diepere wortelontwikkeling waardoor een gazon veel langer groen blijft, zelfs in extreme omstandigheden. Net zoals bij de grasmachine geldt hier: hoe hoger de maaistand, hoe beter voor het gras en de biodiversiteit. Verder werkt een grasrobot op (groene?) stroom, wat uiteraard minder vervuילend is dan benzine.

Opnieuw geldt: hoe ecologisch een gazon echt is, hangt grotendeels af van de wensen én het gebruik van de eigenaar. Als groenprofessional kan je enkel advies geven.

Seizoenstart: waarop letten?

Met een grasmaaier duurt het grasseizoen traditioneel van begin april tot begin november. Met een robotmaaier is dit langer: daar kan je starten eind februari en hoef je de maaier pas op te bergen tegen eind november (dit hangt uiteraard af van de weersomstandigheden). Ben je iets te laat gestart en is het gras al behoorlijk lang? Geen erg, de eerste maalbeurt kan je met een traditionele maaier uitvoeren. Maar dat is niet noodzakelijk. Je kan de robot ook gewoon op de hoogste stand zetten, let daarbij wel op dat je de gouden regel van 1/3 max afsnijden respecteert.

Met een gewone maaier, start je best met verticuteren. Met een robotmaaier kan je het gras ‘uitkammen’. Dat is een zachtere manier om de

viltlaag te doorbreken en de grasplantjes opnieuw ruimte te geven.

Nog raad speciaal voor gazons met robotmaaier? Rol aan het begin van het seizoen de grasmatten aan om molshopen, mierenhopen en putten op te vullen waarin de machine eventueel kan vastzitten. En hou bij de aanleg van een gazon met robotmaaier rekening met de randen. Vermijd zeker uitstekende boordstenen die al snel zullen zorgen voor een onverzorgde aanblik indien ze niet voortdurend worden bijgewerkt. Best hou je alles zo vlak mogelijk.

Bemesting?

Bemesten is altijd aan te raden, en dat doe je best in april/ mei. Kies daarbij voor een traagwerkende, organische bemesting met regelde vrijgave van stikstof om de groei te bevorderen. Strooi daarbij de helft van wat de fabrikant aangeeft.

Heb je een grasrobot? Dan zorgen de grassnippers voor een natuurlijke bemesting waardoor je gazon minder voedsel nodig heeft. Om het gras een niet al te grote boost te geven, grijp je beter naar een bemesting die speciaal voor gazons met een grasrobot werd ontwikkeld, die minder stikstof bevat. Deze is zo te verkrijgen bij diverse tuincentra, er staat dan meestal vermeld: ‘speciaal voor gazons met robotmaaiers’

Onderhoud is belangrijk!

Zowel bij grasrobots als traditionele maaiers geldt: onderhoud houdt je machine in vorm én verlengt de levensduur ervan. Bij een grasrobot bijvoorbeeld, gaat de batterij gemiddeld zo’n 5 à 6 jaar mee. Mits een jaarlijks goed onderhoud

(nazicht, smeren ...) kan dat met enkele jaren worden verlengd.

Verwijder ook periodiek de grasdeeltjes aan de onderkant van de machine. Spuit met een tuinslang geregeld schoon of gebruik een borsteltje of perslucht. En vervang 3 à 4 keer per jaar de botte mesjes. In de praktijk wordt dit vaak vergeten. Wat dus gevolgen heeft voor de levensduur, de prestaties van de machine én meteen ook het uitzicht en kwaliteit van de grasmatten.

Einde seizoen, wat nu?

Vanaf half november kan de robotmaaier het seizoen afsluiten. Zet hem op inactief en plaats hem binnen met een volle batterij. Dit komt o.a. de levensduur van de batterij ten goede. De grasmaaier kan zelfs al vroeger op stal. Een langere, stevige grasmatten is immers ideaal om de wintermaanden door te komen.



Overheid wil ook de bestelwagen aan de laadpaal

De afgelopen jaren heeft de overheid maatregelen genomen om onze mobiliteit te vergroenen. Bedrijfswagens zijn vanaf 2026 enkel fiscaal aftrekbaar als ze geen CO₂ uitstoten. Ook op vlak van bestelwagens werkt de regering aan maatregelen om milieuvriendelijke voertuigen een duwtje in de rug te geven.

Tekst: Wim Vander Haegen

Weinig animo

Vanaf 2026 zullen nieuwe bedrijfswagens enkel fiscaal aftrekbaar zijn als ze geen CO₂ uitstoten. Concreet betekent dit dat enkel elektrische wagens hun fiscaal voordeel behouden, alhoewel die aftrek geleidelijk aan wordt teruggebracht van 95 procent in 2027 tot 67,5 procent in 2031. Het gevolg van deze fiscale maatregelen laat zich meer en meer zien in het straatbeeld: meer en meer nieuwe bedrijfswagens zijn elektrisch.

De vergroening van het bestelwagenpark gaat echter een flink stuk trager. Van de 44.000 nieuwe bestelwagens die de Dienst voor de Inschrijving van Voertuigen (DIV) in 2022 inschreef, waren er amper 1.604 (3,7 procent) elektrisch aangedreven. In 2021 werden 625 elektrische bestelwagens ingeschreven. Hoewel er vooruitgang merkbaar is, kunnen we binnen het totaalplaatje nauwelijks van een verbetering spreken. Om ondernemers warm te maken voor een elektrisch aangedreven ‘camionette’ denkt het kernkabinet Zelfstandigen en KMO’s nu aan het toekennen van een groter fiscaal voordeel. Voorwaarde is wel dat de hervorming budgetneutraal is.

Eerste maatregel

Hoe de maatregelen er precies uitzien, is nog niet beslist, maar minister Petra De Sutter denkt eraan de fiscale aftrekbaarheid van e-bestelwagens (tijdelijk) op te trekken van 8 naar 40 procent. “Ondernemers die klimaatvriendelijk investeren in nieuwe elektrische bestelwagens moeten een streep voor krijgen”, aldus de minister. “In 2021 kwam er al een verhoogde investeringsaftrek voor emissievrije vrachtwagens, die trekken we het best door naar bestelwagens.”

Tweede maatregel

Aansluitend moet de kostenaftrek voor bestelwagens die vervuïlende uitlaatgassen produceren vanaf 2028 naar omlaag. Ook voor bedrijfswagens is dat immers het geval: vanaf 2026 zal de aftrek voor bedrijfswagens die rijden op benzine of diesel stelselmatig naar omlaag gaan. Beide maatregelen horen volgens De



Sutter samen: “Voordat we vervuïlende bestelwagens fiscaal ontmoedigen, stel ik voor dat we de komende jaren eerst voluit het emissievrije alternatief stimuleren.”

Laadpalen

De regering besliste in 2022 eveneens om zelfstandigen of vennootschappen fiscaal te belonen als ze investeren in slimme laadpalen die toegankelijk zijn voor het grote publiek. Die maatregel loopt tot 2024, maar de praktijk wijst uit dat er op het vlak van laadpalen een forse inhaalbeweging nodig is.

Dataonderzoek van zakenkrant De Tijd wijst uit ‘dat één op drie gemeenten in Vlaanderen nog geen kwart van de publieke laadinfrastructuur heeft die in 2025 nodig zal zijn’.

Realiteit

Of de beroepsorganisaties en werknemers die bestelwagens als dagelijks werkmiddel gebruiken in de redenering van minister De Sutter meegaan, is een ander paar mouwen. Op het vlak van klassieke bedrijfswagens beweren vlotbeheerders dat het huidige aanbod aan elektrische auto’s onvoldoende is. Nieuwe elektrische modellen zijn doorgaans grote (en dure) EV’s, maar compacte én betaalbare elektrische auto’s, de zogenaamde ‘functiewagens’ zijn er amper te vinden. Bij de bestelwagens is dat niet anders. Het schrale aanbod van vandaag noopt niet meteen tot een rooskleurige houding tegenover de voorstellen van de overheid. Bovendien stipt de sector aan dat de laadinfrastructuur momenteel zwaar tekortschiet en de prijs daarvan ook nog te hoog is.

INTERVIEW

TUINPLANTENCENTRUM DE PAUW

"Meerstammige bomen kennen de laatste jaren een exponentiële groei"

Planten zorgen voor beleving in de tuin. Ze voegen kleur, geur, diepte en voedsel toe voor insecten zoals bijen en vlinders. Maar welke soorten doen het momenteel goed, welke zijn blijvers en met welke moeten we rekening houden in de toekomst? Wij staken ons licht op bij Tuinplantencentrum De Pauw, tijdens de recente Garden Centre Quality Awards nog beloond met vijf sterren.

Tekst: Sam Paret
Foto's: Tuinplantencentrum De Pauw



Jullie zijn nu zelf twaalf jaar als zaakvoerders van een plantencentrum aan de slag. Wat is de grootste verandering in de wondere wereld der planten?

Nadine Vanesch: “Als je die vraag aan mijn schoonouders zou stellen die destijds begonnen zijn met een begoniakwekerij, zouden die ongetwijfeld antwoorden dat mensen vroeger veel meer geduld hadden om jonge plantjes te laten uitgroeien tot iets groters. Terwijl ze nu sneller resultaat willen en minder groene vingers hebben. Hoewel dat laatste – misschien mede door corona – terug aan het keren is in positieve zin. Gedreven door een betere welvaart wil men meer investeren in grotere planten om instant effect te hebben in de tuin. Hoe klein de tuin ook is, mensen willen graag een eyecatcher. Meerstammige bomen bijvoorbeeld kenden daardoor de laatste vier à vijf jaar een exponentiële groei, terwijl je daar vroeger niet echt een publiek voor had. Dus dat is wel een trend geworden. Bij ons is de Parrotia persica (Perzisch ijzerhout) populair vanwege zijn mooie herfstverkleuring en uitwaaierende takkenstructuur. Wanneer die goed is uitgelicht, is je tuin ook ’s avonds mooi aangekleed.”

Dat leidt tot een uitgebreider assortiment veronderstel ik. Welke doen het nog goed?

Nadine Vanesch: “Klopt, dat assortiment van meerstammigen is de laatste twee jaar minstens verviervoudigd in vergelijking met een jaar of zes geleden toen we daar mee begonnen. Wat ook populair is, is de Amelanchier of het krenten-boompje. Heeft eveneens een mooie verkleuring en bloesems en valt mee in prijs. Bovendien hoort die in het rijtje thuis van de klimaatresistente bomen, ook niet onbelangrijk vandaag. En de meerstammige Quercus ilex (Steeneik) is nog steeds heel populair. Logisch, omdat het een van de weinige bladhoudende meerstammigen is.”

De klimaatresistentie zal wellicht ook een rol spelen in het plantenassortiment?

Nadine Vanesch: “Zeker en vast. Als planten-centrum moeten wij enerzijds in het oog houden in welke richting de markt gaat, maar anderzijds is het ook aan ons om die markt in de juiste richting te sturen. Op dat vlak trachten wij wel trendsetter te zijn. We willen dat onze klanten weten hoe ze hun tuin zo kunnen inrichten dat die én met droogte om kan in de zomer én met overvloedige regenval. Het heeft geen zin iets te planten dat je meteen weer moet vervangen. Zelf hebben we bij de eenjarige planten de switch gemaakt naar meer droogte- en hittere-sistente zomerbloeiers zoals de Portulaca of de



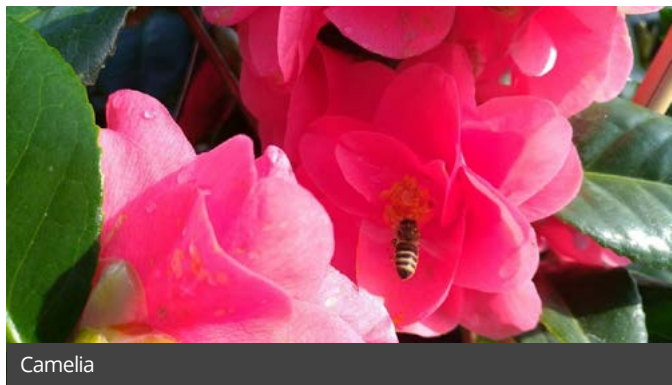
De meerstammige Parrotia persica in prachtige herfstkleuren



Dakboom fruitless moerbeik



Siergras miscanthus morning light



Camelia



Dagpauwoog op sedum



Dahlegria Pink Flame



Geranium Calliope

Calliope geranium. Vaak is de bodem ook spelbreker. In dat opzicht zien we dat bodemverbeteraars zoals planthumus het goed doen, terwijl mensen dat vroeger niet nodig achtten. Die kunnen de bodem helpen om beter als spons te fungeren en de meerkost op het geïnvesteerde bedrag in planten is verwaarloosbaar.”

Welke bomen doen het goed en zijn er daar soorten die beter scoren dan andere?

Nadine Vanesch: “De ideale planttijd voor bomen en hagen is het najaar. De bodem is dan nog warm genoeg van de voorbije zomer maar er staat normaal gezien een periode te wachten met toch voldoende regen op het menu. Een soort die bij ons in de smaak valt is de Liquidambar omwille van zijn mooi gevormd blad en herfstverkleuring. De steeneik als leiboom blijft het goed doen, bij alle weersomstandigheden, en heeft als grote voordeel dat het een groenblijvende soort is. Privacy is belangrijk, ook in de winter. Daarnaast maken bomen een groot verschil in de tuinbeleving. Bij hete zomers kan je amper van je tuin genieten wanneer er geen boom in staat. Het zijn natuurlijke parasols. Dus ook dakbomen doen het heel goed. Zoals de Morus (vruchtloze moerbeik). Die heeft net als de plataan een fantastische takkenstructuur – voor mij even mooi in de winter als in de zomer – en een heel groot blad. Maar in tegenstelling tot de plataan moet je die minder snoeien en is er minder irritatie bij het snoeien. Ook de moera-seik gaat vlot over de toonbank.”

Mensen met wat grond maken vaak gebruik van fruitbomen. Hoe doen die het?

Nadine Vanesch: “Investeren in kruiden en klein fruit is inderdaad populair, al is dat al enkele

jaren zo. Mensen willen enerzijds genieten van een mooie tuin, maar anderzijds wil men graag ook een functioneel luik met eigen vruchten zoals frambozen en bosbessen. We zien mensen toch vaak enkele fruitplantjes in hun winkel-mandje steken. Een andere blijver zijn siergrassen. Er is niet veel werk aan en ze brengen structuur in de tuin. Ze zijn ook goed in combinatie met andere vaste planten en heesters. De Miscanthus, Pennisetum, Panicum zijn intussen in veel tuinen te vinden.”

Wat met de vaste planten zelf?

Nadine Vanesch: “Ook daar zien we dat soorten die klimaatresistent zijn en passen in een ecologisch verantwoorde tuin het goed doen. Zoals de bij- en vlindervriendelijke planten. We merken wel wat bewustwording op dat vlak. De vraag naar soorten zoals Echinacea’s, Sedums en Helleborussen neemt alsmaar toe. Dat hangt ook samen met de trend naar meer natuurlijke tuinen. De Gaura is op dat vlak enorm populair. Het is frivool, brengt leven in de tuin en bloeit een zomer lang. De vraag naar buxus, weten we allemaal, neemt dan weer verder af. Dat heeft uiteraard ook te maken met ziektes zoals de buxusmot. Daar hebben we het assortiment omgebouwd naar ‘buxusvervangers’. En met uitzondering van stamrozen zoals het Sneeuwuitje verkopen wij er van de gewone soort ook steeds minder. Maar misschien komt dat later weer terug.”

Vaste planten worden vaak gecombineerd met bloembollen om dode periodes op te vangen. Zijn die populair?

Nadine Vanesch: “Absoluut, meer en meer. Wij stimuleren dat ook wanneer we klanten helpen met de tuininrichting. De mooiste tuinen zijn

immers diegene die in elk seizoen iets van bloei voorzien en een combinatie hebben van bladhoudende en bladverliezende soorten. Camelia is een goede optie, maar is eerder klassiek en past niet in elke tuin. Het voordeel van bloembollen is daarnaast dat je er weinig omkijken naar hebt en dat ze de lente in zich dragen. Wie leeft nu niet op wanneer je de eerste krokusjes of sneeuwklompjes ziet verschijnen? Ook narcissen doen het goed, tulpen opvallend minder dan pakweg vijf jaar geleden. Ik weet niet waarom. Even goed komt het later dus terug, wie weet. Naar Dahlia’s moest je de mensen tien jaar geleden ook niet vragen, maar nu met de opkomst van pluktuinen zijn die terug in opmars. Zelfs in die mate dat we ze zelf terug kweken. De enkelbloemige verkopen we mee met de eenjarige. Verder vallen Alliums steeds meer in de smaak.”

Had je de hype rond pluktuinen verwacht?

Nadine Vanesch: “Ergens wel, net voor corona zag je ze hier en daar al opkomen. Door de pandemie zochten mensen naar een hobby buiten en dichtbij. Dat heeft de populariteit ongetwijfeld een boost gegeven. Wij zijn er een jaar of drie geleden zelf mee beginnen experimenteren en sinds vorig jaar verkopen we voorgekweekte plukbloemen. Mensen reageren daar heel positief op, vaak omdat ze noch de tijd noch de zin hebben om die voorbereiding zelf te doen. Ze zien ze in de tuin als ideale oplossing voor een strook achteraan waar ze niet meteen een alternatief voor hebben. Op die manier kunnen ze er de hele zomer lang van genieten en kunnen ze af en toe een boeketje plukken.”

"Een outdoor ruimte met aandacht voor elk detail is de nieuwe luxe"

Sinds de pandemie is de tuin van prins naar koning geëvolueerd. Mensen schenken met andere woorden steeds meer aandacht (en geld) aan hun stukje groen, hoe klein of groot het ook mag zijn. 'Interiorwatcher' Nicolas Block (CEO creative agency King George) richt de spot op de outdoorruimte anno 2023.

Tekst: King George

Welke trends mogen we verwachten voor het komende buitenseizoen?

"Onze tuin wordt volwassen. Zo'n dertig jaar geleden konden we kiezen tussen een witte en een nog wittere tuinstoel. Vandaag heb je een spectaculair aanbod, zowel in het low- als in het high-end gamma. Buitenverlichting, bijzettafels, hoge tafels, lounges, ligeilanden, parasols met verwarming en audio, kamado-BBQ, buitenkantoor, luidsprekers in de vorm van stenen, buiten tapijten, ... Er zijn eindeloos veel mogelijkheden om in de tuin of op het terras het hele jaar door een beleving op hoog niveau te creëren. Het budget voor outdoor en vooral outdoor meubels ligt vandaag soms zelfs hoger dan dat voor het interieur. Pakweg vijf jaar geleden was dat totaal ondenkbaar."

Zien we bepaalde kleuren vaak terugkomen?

"Net zoals in het interieur zijn er voor de outdoor ruimte twee à drie strekkingen. Om te beginnen heb je de liefhebbers van zwart en wit. Vaak komt die kleurencombinatie terug in zowel verharding als meubels. Anderen zoeken hun heil vooral in natuurlijk hout. Ook daar is dankzij thermowood – hout dat door een verhittingsproces duurzamer is gemaakt – een heel arsenaal van budgetvriendelijke mogelijkheden bijgekomen. En net zoals in het interieur, is ook in onze outdoor space kleur aan een enorme opmars bezig. Logisch want de zomer en zon vragen om een vrolijke setting."

Wat met 'buiten eten'?

"De tijd dat de BBQ slechts één keer per jaar uit het tuinhuis mocht op Vaderdag, is lang voorbij. De tuin groeide uit tot een absolute belevingsplek en daar horen een uitgeruste (kamado-) BBQ, rookoven, pizza-oven, koolvuur, bakplaat, ... bij. Buiten koken is een totaalbeleving geworden waar we veel moeite voor doen. We zitten ook niet langer alleen maar buiten bij goed weer want onze tuinen en terrassen zijn stevig uitgerust met verwarmers, dichtschuifbare raampartijen en zelfs dekens en schapenvellen. Vertoeven in de buitenlucht is een ontspanningsmoment voor de altijd binnen zittende,



© Systimber - Het budget voor outdoor ligt vandaag soms hoger dan dat voor het interieur

werkende mens. Vrienden ontvangen in een gestylede buitenruimte is bon ton."

Hoe reageren de tuinmeubelfabrikanten?

"Tuinmeubels waren nog nooit zo gesofisticeerd als vandaag. Duizenden euro's uitgeven aan een lounge of zitstoel is niet zo moeilijk of uitzonderlijk meer. De buitenmeubelindustrie is zodanig gegroeid dat ook alle fabrikanten van binnenmeubilair zich op die lucratieve markt hebben gegooid. Zelfs de high-end Italiaanse en Scandinavische merken. Maar ook uit eigen land is de keuze fenomenaal. Bovendien ontwikkelen de trends zich in de sector van het buitenmeubilair even snel als in die van de binnenmeubelen. Organische vormen, kleur, materialiteit: de outdoor industrie is helemaal mee. Zo zien we vandaag meer en meer low lounging en dining, een trend die veel restaurants in binnen- en buitenland omarmen. Het is het ultieme comfort, maar dan heel laidback – even ontspannend als onze outdoor momenten zouden moeten zijn."

Welke materialen zetten de toon?

"Vlechtwerk in alle vormen en in alle afmetingen. Ook rotan heeft zich sterk ontwikkeld; dat uit zich in de uiterst natuurlijke en organische looks. De natuur imiteren in de buitenlucht zorgt voor een perfecte en unieke combinatie. Wat ook opvalt: buitenmeubels deels of compleet stofferen is helemaal in. Dat heeft veel te maken met het gebruik van outdoor textiel dat steeds beter bestand is tegen alle weersomstandigheden. Een complete loungeset afwerken met stof vormt geen enkel probleem meer. Zo wordt buiten ook echt binnen."

Tijdens de pandemie scheerde het thuiswerken hoge toppen. Hoe zit dat vandaag? Doen bijvoorbeeld boomhutten, poolhouses en outdoorspaces als buitenkantoor het nog altijd goed?

"Een buitenkantoor is iets wat we gedurende de afgelopen jaren leerden kennen en is here to stay. Zeker omdat we regelmatig thuiswerken. Het drukke leven doet ons verlangen naar stilte, naar één zijn met de natuur. Er is als het ware



Mikado outdoor tafel en Bok outdoor stoel in teak met Natural zitkussen van Ethnicraft



Een doordacht lichtplan is maar één van de taken van een tuinprofessional



Fast Solaris hoeksofa, salontafel en bijzettafel bij Gervi Outdoor



Tafel Allure O' en stoel Flair'O ontworpen door Monica Armani voor B&B Italia bij Gervi Outdoor



Box Your Dream buitenkeuken met Yakiniku kamado



Low lounging en dining wordt in binnen- en buitenland omarmd

een gehele industrie ontstaan die verschillende mogelijkheden biedt op het vlak van luxe-entiteiten in de tuin: units die bruikbaar zijn het hele jaar door. Kantoor, keukens, open vuren, wijnkoelkasten, sauna's: het is niet of/of maar en/ en.

Zijn er buitenaccessoires die anno 2023 een groter publiek bereiken?

"Outdoor tapijten zag je vroeger vooral bij de heel dure luxemerken, nu worden ze meer en meer gemeengoed. De reden is simpel: net zoals in het interieur werken ze de loungehoek of eettafel compleet af. Ook buitenstaandelampen zitten al jaren in de lift en maken het binnengevoel buiten compleet."

Hoe zie je door het enorme aanbod het bos nog?

"Er bestaan vandaag ongelooflijk veel mogelijkheden. Evenveel als voor het interieur. Uit een

stalenboek met 500 samples een stof kiezen die matcht met de gekozen houtsoort is geen uitzondering meer. Je moet bijna een interieurarchitect zijn om je weg in het outdoor aanbod te vinden en om voor jou de juiste sfeer te creëren. Vandaar dat ook meer en meer professionals terrassen en tuinen vormgeven. Een mooi ingericht huis met een naakt grasveld erachter is vandaag geen optie meer. De nieuwe luxe is een outdoor ruimte met aandacht voor ieder detail."

Krijgen ook tuinarchitecten en tuinaannemers meer werk door deze trend?

"Absoluut. Als je buiten een even consistente rode draad wil als binnen, dan moet je bijna beroep doen op een tuinprofessional die niet alleen een enorme planten kennis heeft maar ook het aanbod qua tuinmeubels kent én zelfs een lichtplan voor je tuin kan ontwerpen. Je kunt

vandaag niet langer zomaar wat spotjes onder een boom zetten. Ook over verlichting wordt consistent nagedacht, met onder meer dimbare modules om de ultieme sfeer te scheppen. Ook geluid krijgt meer en meer aandacht. We gaan ook voor stereosound aan ligstoel, tafel of zwembad."

Gaan zwembaden en wellness nog altijd in stijgende lijn?

"Onze zomers worden warmer. We zijn dan ook massaal op zoek naar nieuwe vormen van verkoeling. Dat gaat van een eenvoudige buitendouche in designstijl die je op een tuinslang aansluit tot een volwaardig verwarmd zwembad. Ook sauna, infraroodcabines of jacuzzi's waarvan we het hele jaar door genieten, zijn nog altijd aan een enorme opmars bezig. Hoe meer je thuis kunt ontspannen, hoe meer dat als luxe wordt beschouwd."



**Scan en ontdek
dit project**

Scan de QR-code en
bekijk meer foto's van
dit project online

PRODUCT

Nieuwe producten

Onze redactie selecteert in elke editie een aantal producten om uit te lichten.



CBS Beton

CBS Beton uit Wielsbeke voorziet al jaren professionele klanten zoals tuinarchitecten, tuinaannemers en openbare besturen van een grote variëteit aan prefab betonelementen voor uiteenlopende toepassingen. Om te voldoen aan de hedendaagse esthetiek en architectonische normen hebben we een nieuwe wand ontworpen met een golvende structuur.



iMOW® van STIHL

Voor een perfect gazon, zonder moeite. Voortaan doe je waar je zin in hebt, terwijl de iMOW® voor jouw gazon zorgt. De intuïtieve bediening heb je zó onder de knie. Dankzij de innovatieve technologie en intelligente maai-opties heb je een perfect

gazon én meer tijd om ervan te genieten! Meer info op stihl.be/nl/imow of je lokale STIHL dealer.

Prof 6 Monster van ELIET

De 'Monster' versie van de alles-verslindende groenversnipperaar ELIET Prof 6 heeft 25% meer vermogen onder de motorkap waardoor nog sneller kan worden gewerkt. Naast de logistieke voordelen die het compacte zelfrijdende toestel al had, levert dat nog extra tijds-winst op. Dit nieuwe ELIET hebbeding is uit voorraad beschikbaar vanaf juni.



Solidor terrasdrager voor lage hoogtes

Nieuw in het SOLIDOR Comfortgamma is de PV2.3/3.5 regelbare drager. Met een hoogtebereik van 23mm tot en met 35mm, stelt de nieuwe drager PV2.3/3.5 gebruikers in staat om onze bovenplaten uit het Comfortgamma te gebruiken, zelfs bij lagere hoogtes.



Cedral Terrace, terrasplank in vezelcement

Nieuw in het gamma bij Cedral zijn terrasplanken in vezelcement. Dit robuust en duurzaam bouw materiaal is hard als steen, maar even eenvoudig te bewerken als hout. De planken houden hun kwaliteit, zijn minder onderhevig aan weersomstandigheden, hebben een antislip-afwerking en zijn onderhoudsvriendelijk. Cedral Terrace is verkrijgbaar in vier natuurlijke kleuren en is in de massa gekleurd. Je hoeft de planken dus niet te schilderen of oliën.

Dit zijn de tuinaannemers en -architecten van morgen: “De GIP’s zijn een ideale waardemeter”

Ze zijn de tuinaannemers en -architecten van morgen. Het loont dus de moeite om af en toe eens een kijkje te nemen in de tuinbouwscholen van ons land. Zeker wanneer voor de leerlingen het belangrijkste moment is aangebroken: de GIP’s. In het LTI in Oedelem betekent dit dat de 7 leerlingen van het zevende jaar groenvoorziening elk een tuin van 5 x 10 m moesten aanleggen.

Tekst: Sam Paret - Foto's: LTI Oedelem

Opgedane kennis toepassen

Een gezellige, bloemrijke tuin met losse lijngeving, een zelfgemaakt bijenhotel, een terras van 2 x 2 m en twee zelfgemaakte verticale wanden uit recuperatiemateriaal: dat was de input die ze meekregen vooraleer ze aan hun ontwerp begonnen. In september hadden de leerlingen het perceel ook al zelf moeten spitten en inzaaien met gras. Je merkt het, bij een GIP is het zaak van al de opgedane kennis van de voorbije jaren toe te passen en te tonen dat je klaar bent voor de arbeidsmarkt.

Praktijkleerkracht **Bart Hellebuyck**: “Het is het moment waar ze lang naar uitkijken. Tijdens de opendeurdag presenteren ze hun tuintjes aan het publiek. Dan kan je hier op de koppen lopen. De GIP’s zijn een goede waardemeter voor waar deze leerlingen staan. Ze moeten immers alles zelf doen en dus eigenlijk ook tonen dat ze een goede ondernemer zijn. Behalve de verhardingsmaterialen die gesponsord zijn, moeten ze zelf op zoek naar borduren en grintgranulaat, beplanting (lenen bij kweker of stageplaats) en recuperatiemateriaal voor bijenhotel en wanden. Ze maken zelf een ontwerp, een kostenraming, beplantingsplan en een onderhoudsplan en voeren alles zelf uit. Daar leren ze zoveel mee dat ik niet kan begrijpen dat het geen verplicht onderdeel meer is van het leerplan.”

Bijenvriendelijk ontwerp

De leerlingen zelf zijn ook heel enthousiast over de GIP-opdracht. Onder meer over de aandacht die er moest zijn voor de bijen. **Aäron Vossaert**: “Door mijn stage bij Maxim Vandenberghe van de Hofaannemer kwam het me heel goed uit een bijenvriendelijke en speelse tuin te moeten ontwerpen. Bij hem leerde ik daarover al heel veel, onder meer over wanneer ik welke planten moet zetten en wanneer ze bloeien, hoe ik de grond moet bewerken en welke bemesting het

best werkt. Ik koos uiteindelijk voor een aantal kleurrijke vaste planten zoals Echinops ritro en Echinacea’s, maar ook een aantal winterbloeiers en meerstammige. Om de tussenperiodes op te vangen doe ik beroep op een aantal bloembollen zoals Galanthussen. Mijn betrachting was om zowel bijen aan te trekken als toch 70% van de tijd kleur in de tuin te hebben. En ook de wanden laat ik begroeien, onder meer met een druivelaar.”

Sander De Soete koos voor biodiversiteit en veel kleur. “Mijn borderplanten zijn uitgekozen in functie van de bijen. Ik heb onder meer Salvia, Perovskia, Verbena, Gaura en Echinacea die ik door elkaar zal planten. Daarnaast zijn er vaste waardes die het altijd goed doen zoals siergrassen en lavendel. Die gaan ook mooi staan bij het boompje. Ik koos voor Carpinus omdat het dezelfde familie is als de haag die onze tuintjes omzoomd en je kan die later mooi in vorm scheren. Het samenstellen van een goed beplantingsplan vond ik het moeilijkste, daar heb ik meest tijd in gestoken. Maar ik vind het goed dat we alles zelf moeten doen. In een zevende jaar is dat normaal, anders ben je niet klaar.”

Lars Tilmans sprak vooral zijn creativiteit aan bij zijn ontwerp en focuste op de speelsheid ervan. “Ik koos inderdaad niet voor de klassieke rechthoekige of vierkante stapstenen richting het terras. Ik gebruikte dezelfde klinkers van het terras, maar dan in een speelse ronde vorm die ik centraal opvulde met witte keitjes. Daardoor onderscheid ik mezelf van de andere tuintjes. Creativiteit vind ik belangrijk en daar leerde ik enorm veel van mijn stagemeester Ruben Van den Eeckhout van Buitenleven die kunst studeerde. Zijn tekeningen van tuinen alleen zijn al kunstwerken op zich. De meeste planten die ik gebruikte zijn insect- en bijenvriendelijk zoals Buddleja’s. Ik lette er wel op die planten vooraan



Sander De Soete



Aäron Vossaert



Lars Tilmans

“

Ik droom ervan volledige tuinen aan te leggen, inclusief (zwem)vijvers, zwembaden en zelfs lichte bijgebouwen

Aäron Vossaert

Toekomstig tuinaannemer

en aan de buitenkant te plaatsen. Naast het terras waar mensen doorgaans zitten, koos ik dan weer voor geurende planten zoals Agastache’s, Gaura’s en siergrassen. Het resultaat is een mooie kleurenmix. Daarnaast combineerde ik twee opdrachten door de wanden achteraan in te richten als bijenhotel. Dat realiseerde ik met palethout.”

Aäron gebruikte voor zijn wanden eveneens palethout en voor het terras koos hij voor Kandla Grey platines en niet voor wat de school aanbood. “Dat zijn grootformaattegels en dan volstaat het om er 6 à 9 te leggen. Ik wou mezelf uitdagen, ze zijn ook toffer om in te tikken en je kan spelen met je voegen waardoor het natuurlijker oogt.”

Klaar voor de arbeidsmarkt?

Een GIP betekent meestal dat het tijd is om daarna aan de slag te gaan. Welke richting gaan ze uit eens ze de deur van het LTI definitief achter zich dicht trekken?

Aäron: “Ik kies voor tuinbouw en ik heb een voorkeur voor tuinaanleg, iets minder voor het onderhoud. Ik droom ervan volledige tuinen aan te leggen, inclusief (zwem)vijvers, zwembaden en

zelfs lichte bijgebouwen. Ik wil eerst vier of vijf jaar verder ervaring opdoen bij een werkgever en daarna als zelfstandige aan de slag gaan.”

Sander: “Ik ga eerst aan de slag bij Farys en word hovenier in bijberoep. Ik laat de mogelijkheid open om later dan voltijds zelfstandige te worden.”

Lars leeft dan weer vooral op wanneer hij verharding mag leggen. Dat blijkt uit zijn GIP en ook uit de keuze voor wat hij nu gaat doen. “Doorgaans werken we met stabilisé als ondergrond en niet met een zandbed zoals hier, waardoor je wat verzakking hebt. Vandaar dat ik voor ruwere, natuurstenen tegels koos, dat valt minder op. Ik wil me graag verder specialiseren in alle types verharding. Mijn vader is ook vloerder en het is nu eenmaal waar ik het meeste over weet. Ik ga dan ook meteen als zelfstandige aan de slag en kan al bij twee tuinaannemers in onderaanneming werken. Af en toe zal ik daarnaast mijn vader helpen op drukke momenten. Ik kijk ernaar uit, want er staan al leuke projecten op de agenda. Onder meer de tuin van een school in Gent en mijn vader mag voor een klant naar Dubai binnenkort. Die afwisseling in een job spreekt me enorm aan.”

Privétuin in Rosmalen, Nederland

Landschap- en tuinarchitect Tom de Witte - waarmee je een interview leest verderop in deze editie - groeide op in Nederland waar zijn ouders net over de grens gingen wonen. Toen duidelijk werd dat hij een passie voor planten en tuinen had, koos hij er bewust voor om eerst de praktische kant te leren als hovenier in Boskoop. Vervolgens trok hij naar Melle om tuinarchitectuur te studeren. Tom is in Nederland blijven wonen en heeft er dus ook veel projecten gerealiseerd. Zoals ook deze privétuin in Rosmalen.

Tekst: Sam Paret

Tom neemt enkel projecten aan wanneer die zowel inhoudelijk kloppen als wanneer er een klik is met de klanten. Dat was hier absoluut het geval. Het gaat om een privétuin van ongeveer 800 m² bij een nieuwbouwwoning.

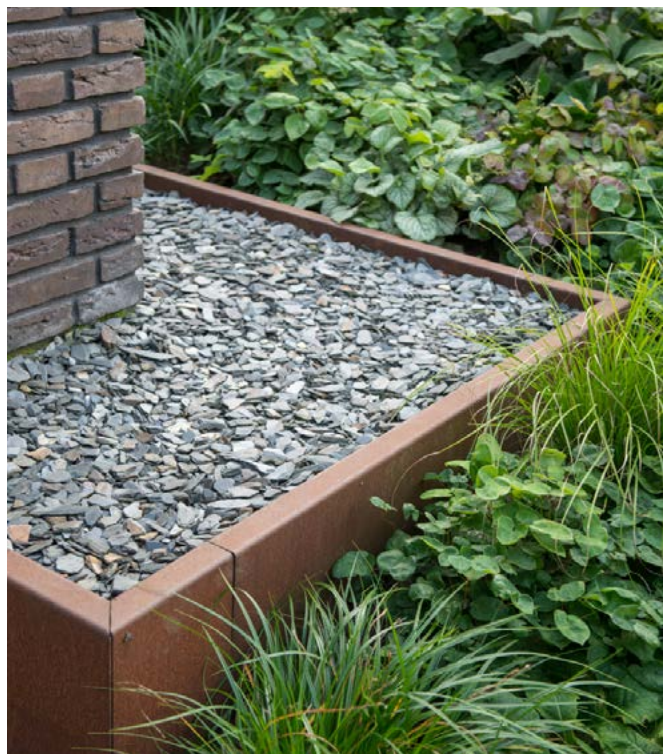
De tuin heeft in de achtertuin een groot, centraal gelegen terras dat plaats biedt aan de hele

familie. Dichter bij het huis is er nog een kleiner terras.

Doorheen de tuin lopen paden van gebroken leisteen, afgekaderd met Cortenstaal. Aan de randen van de tuin koos Tom voor een informele beplanting met bomen en struiken die tegelijkertijd de privacy waarborgt. Binnenin de tuin

zorgt een beplanting van zonminnende vaste planten en grassen voor sfeer en beleving. Het ontwerp van Tom dateert van 2017.

Het project werd in 2017-2018 uitgevoerd in eigen beheer door de eigenaars.



Scan en ontdek
meer

Scan de QR-code en
bekijk meer foto's van
het project online

Verdien geld met je eigen hoogwerker of verreiker

Zowel tuinaannemers als groendiensten van steden en gemeenten voeren regelmatig werken uit op hoogte en kiezen voor een hoogwerker of verreiker. Welke opties zijn er allemaal en wat zijn hun troeven? En misschien wel dé vraag: huur je een machine of kies je voor kopen of leasen?

Tekst: Wim Vander Haegen

De juiste keuze maken

Van het snoeien van bomen en hoge hagen tot het laden, lossen of verplaatsen van grote partijen aarde of zand: groendiensten en tuinaannemers hebben regelmatig nood aan een machine om het werk snel en veilig uit te kunnen voeren. In de meeste gevallen opteren we voor een compacte spinhoogwerker, maar ook een verreiker kan bepaalde werkzaamheden in hoge mate verlichten. Bij de keuze voor het huren dan wel aankopen/leasen van een machine staan veiligheid en gebruikscomfort voorop. De toestellen moeten eenvoudig te besturen en makkelijk te onderhouden zijn en over de nodige certificeringen beschikken.

Tuin- (of park)gerelateerde activiteiten spelen zich vaak af op oneffen en niet altijd vlot bereikbaar terrein. Het spreekt dan ook voor zich dat enerzijds de stabiliteit en robuustheid van de machine en anderzijds compacte afmetingen en een vlotte wendbaarheid medebepalend zijn voor de keuze van het passende toestel. Ook belangrijk zijn het vermogen of 'power', de capaciteit en het (hoogte)bereik.

De spinhoogwerker

Een spinhoogwerker is een hoogwerker op rupsen. De machine wordt waterpas opgesteld met behulp van steunpoten - vaak met behulp van automatische stabilisatie - en is geschikt voor alle soorten terrein en heeft een horizontale en verticale beweging. Spinhoogwerkers hebben het voordeel dat ze zeer compact en wendbaar zijn, ook op moeilijk bereikbare plaatsen. De werkkooi kan eenvoudig verwijderd worden waardoor de spinhoogwerker ook door een normale toegang of tuinpoort kan. Rupsen en spoorvorming gaan vaak hand in hand, maar dat is hier niet het geval. Het lage eigen gewicht van de hoogwerker wordt evenredig verspreid over het hele raakvlak van de rupsen met de ondergrond. Werkhoogtes variëren van 13 tot 30 m, afhankelijk van het soort arm. Een spinhoogwerker met een telescopische arm bereikt grotere hoogtes, een spinhoogwerker

met knikarm heeft een beter werkbereik. Er kan immers ook over obstakels heen 'gereikt' worden. De meeste spinhoogwerkers zijn uitgerust met een verbrandingsmotor, maar ook elektrisch werken is mogelijk.

De verreiker

Een tweede machine die regelmatig diensten verleent in de groensector is de (mini)verreiker. Het minste dat je van deze toestellen kan zeggen, is dat ze multifunctioneel zijn dankzij een ruime keuze aan opzetstukken zoals laadbakken, grijparmen of palletdraggers. Hierdoor zijn ze niet alleen geschikt voor het verplaatsen van lasten, maar ook voor het laden, lossen, stapelen en grondverzet. Afhankelijk van de taken die uitgevoerd moeten worden, kan men kiezen voor een kleine verreiker met een werkhogte tot vier meter en de grotere verreiker die doorgaans een werkhogte/reikwijdte tussen vijf en tien meter verzekert.

Andere opties

Daarnaast zijn er ook de grotere telescoophoogwerkers (op banden of rupsen), voorzien van telescoperende arm voor horizontale en verticale beweging, en de knik-telescoophoogwerker die door de knikarm iets compacter is. Ook mogelijk zijn autohoogwerkers (zoals de naam aangeeft zijn deze gemonteerd op een (vracht) wagen), aanhanger-hoogwerkers (gemonteerd op aanhangwagen) en masthoogwerkers met een horizontale telescoopmast. De praktijk leert ons dat ze in de groensector opteren voor schaarhoogwerkers en spinhoogwerkers.

Een eigen hoogwerker huren, kopen of leasen?

Huren

Even googelen naar de kostprijs van een hoogwerker of verreiker en de beslissing is snel genomen: we huren er één. De machines zijn beslist niet goedkoop, veel (kleinere) groenbedrijven denken er niet eens over na om een aankoop of leasing te overwegen. En dat is vaak een fout uitgangspunt, stellen bedrijven die



“

Een eenvoudige rekensom maakt de aanschaf van een hoogwerker een stuk gemakkelijker: als je de hoogwerker meer dan 3 dagen per maand gebruikt, ben je beter af met een aankoop

machines verkopen én verhuren. Het spreekt voor zich dat de mate van 'gebruik' een rol speelt. Als u een paar keer per maand een klus heeft in de hoogte, heeft het weinig zin voor een eigen machine te opteren. Een hoogwerker aanschaffen is niet alleen een grote investering, er zijn ook bijkomende zaken die extra kosten genereren zoals een opslagplaats voor de hoogwerker en een middel om de machine naar en van de werf te transporteren. Bovendien moet je als eigenaar ook de onderhoudskosten ophoesten.

Kopen

Toch loont het de moeite om even goed te rekenen en dan vooral als je de hoogwerker meerdere dagen per maand nodig hebt. Onafhankelijk van elkaar stellen de meeste leveranciers dat het zogenaamde huur/koop-kantelpunt of 'omslagpunt' al na twee of drie dagen (per maand) bereikt is. Met andere woorden: als u de machine langer dan drie dagen per maand gebruikt, ben u beter af met een aankoop. Bij huren lijken de huurkosten op het eerste zicht laag (per dag), maar bij langer gebruik lopen de bedragen vrij snel op.

Bovendien is de huur meestal strikt tijdsgebonden. Loopt de opdracht om welke reden ook een paar dagen uit, kan

dat problemen opleveren. Een hoogwerker heeft nog voordelen, ook (en vooral) in vergelijking met het gezeul met ladders en stellingen: de tuinaannemer of groendienst bespaart er enorm veel (werk)tijd en dus ook personeelskosten mee, de machines zijn snel en zeer veilig inzetbaar en het oogt ook nog eens 100% professioneel. De aankoop is ook nog eens een zuivere investering en kan als dusdanig bij de belastingaangifte worden ingebracht.

Leasen

Heb je niet de mogelijkheid om het aankoopbedrag in een keer uit te geven, dan zijn er nog altijd de opties lenen of 'leasen'. Over lenen kunnen we kort zijn: hoewel het materieel als onderpand geldt, zijn weinig banken geneigd een bedrag ter beschikking te stellen. Leasen is (vergelijkbaar met een gewone auto of bedrijfsvoertuig) wél een optie. Dat is vaak niet alleen voordeliger dan huren, afhankelijk van de leaseformule is de lease-nemer op het einde van de lease-looptijd eigenaar van de hoogwerker en de hoogwerker is bovendien nog financieel waardevol, getuige de zogenaamde 'restwaarde'.

De lease-nemer kan kiezen voor een sale & lease back operatie of de hoogwerker verkopen en met de winst bijvoorbeeld een aanbetaling doen voor een nieuw model.

De voordelen van een eigen hoogwerker

- Geld verdienen met jouw eigen machine
- Minder arbeidsintensief
- Professionele uitstraling
- Besparing op personeelskosten
- Meer tevreden klanten doordat er sneller en efficiënter kan worden gewerkt

Hoe herken en bestrijd je deze 10 plantenziekten en plantenplagen?

Schimmels, bacteriën en virussen, insecten ... Supervervelend als planten hierdoor getroffen worden. Gelukkig geldt bijna altijd hetzelfde credo: door tijdig en correct in te grijpen, kan je veel onheil voorkomen en genezen. In dit artikel lijsten we enkele van de meest voorkomende plantenziekten en plantenplagen op én geven je tips hoe je ze kan bestrijden.

Tekst: Jesse Van Daele

Bladluizen

Bladluizen troepen samen op de meest sappige stengels en/of op bloemknoppen. Bij een sterke invasie verzwakken ze de plant. Die stopt met groeien en de bladeren krullen of hangen slap. Te snel groeiende planten door een te rijke stikstofbemesting hebben de meeste kans om aangetast te worden. Ook spontaan sterke planten maken na enkele weken warm en droog weer kans op aantasting.

Hoe bladluizen bestrijden?

Een grote verscheidenheid aan planten haalt nuttige insecten en insectenetende tuinvogels in de tuin. Ook bloemenranden kunnen daarbij een meerwaarde zijn. Hetzelfde geldt voor nestkastjes en een insectenhotel. Wordt het te erg? Breng dan larven van lieveheersbeestjes of gaasvliegen in je tuin en hang oorwormpotjes op. Deze vind je in een tuincentrum. Laatste effectieve redmiddel is de aangetaste struiken en bomen van onderuit bespuiten met een sterke waterstraal.

Buxusmot

De grote buxusmotplaag lijkt wat aan kracht verloren te hebben. Maar ze is er wel nog. Als

een buxusstruik op enkele dagen kaal gegeten is en er op en tussen de takjes zwarte spinneldraden en restjes van vervellen en verpoppenis zitten, dan zit de mot erin. In het voorjaar zie je op aangetaste planten de rupsen zelf trouwens ook zeer goed zitten. Buxusmotten zijn actief van maart tot oktober. In één jaar zijn er maar liefst drie generaties. Gevolg: drie aantastingsperiodes: april/mei, juni/juli en eind augustus/september. Zodra je de beestjes detecteert is dit het ideale moment om te behandelen.

Hoe buxusmot bestrijden?

Sluipwespen, sluipvliegen, aaltjes, virussen en vogels hebben de plaag steeds meer 'in de mot'. Het schadebeeld is hierdoor een flink stuk minder dan bijvoorbeeld vijf jaar geleden. Wil je toch ingrijpen, dan doe je dat best wanneer de rupsen in het voorjaar uit de overwinteringsplaats tevoorschijn komen, zo vermijdt je problemen met de volgende generaties. Omdat de eitjes niet in één keer uitkomen is een nabehandeling na 2 à 3 weken aanbevolen. Na bestrijding is de ziektedruk veel minder omdat er minder eiafleg is door nieuwe vlinders. Gebruik bij

voorkeur een daarvoor geschikt biologisch middel.

Dop- en schildluizen

Dop- en schildluizen vind je aan de onderkant van bladeren en op jonge twijgen. In het geval van de dopluizen zie je daarbij vaak ook een zwart laagje op de bladeren. Dat is de roetdauw-schimmel die leeft op honingdauw – een suikerwaterafscheiding die door de bladluizen, dopluizen, wolluizen en witte vlieg kan afgescheiden worden. Schildluizen produceren geen honingdauw. Precies door de combinatie van rups en schimmel wordt de plant steeds zwakker waardoor hij uiteindelijk zijn bladeren of naalden verliest.

Hoe dopluizen en schildluizen bestrijden?

Knip aangetaste takken af. Spuit in juni - juli, wanneer de jonge dop- en schildluizen zich nog over de plant bewegen de planten af met water. Je spoelt de schildluizen los en rekent ineens af met de zwarte schimmel. Bemest vervolgens met een organische, langwerkende meststof die gespreid in tijd zijn voeding vrijgeeft.



Bladluizen



Buxusmot



Dopluis



Engerlingen en emelten



Kleine wintervlinder



Meeldauw

Engerlingen en emelten

Lichtere plekken in het gazon? Kleuren daarna de grasplanten geel en sterven ze zelfs groten-deels af? Wroet even tussen het loszittende gras en de kans bestaat dat je grote witte larven vindt met een bruine kop en drie paar poten of bruin-grijze exemplaren zonder poten. De eerste zijn engertingen, de tweede emelten. Engertingen eten graswortels, emelten eten grassprietjes maar verblijven wel in de wortelzone. Na verpop-ping kruipen engertingen uit de grond als mei- en junikever, Johanneskever/rozenkever of salland-kever. Emelten als de langpootmug.

Hoe engertingen en emelten bestrijden?

Dat doe je best met aaltjes, waarbij je best de grond voldoende vochtig houdt gedurende twee weken na toedienen. Vermits de aaltjes enkel werken tegen jonge larvale stadia, herhaal je de bestrijding best enkele malen.

Kleine wintervlinder

Van april tot mei vreten kleine groene rupsen gaten in bladeren en bloemen van bomen en

struiken. Ze kunnen die zelfs zo goed als kaal eten. Vooral op fruitbomen voelen de insecten zich volop thuis. Van oktober tot december zie je de volwassen insecten. De vrouwtjes kruipen tegen de stam en takken omhoog. Vliegen kunnen ze niet. Mannetjes kunnen dat wel en zien eruit als kleine bruine motten met dwars-strepen over de vleugels.

Hoe de kleine wintervlinder bestrijden?

Bind in oktober lijmbanden rond de stammen en voorkom dat vrouwtjes tot in de takken klimmen om er eitjes te leggen. Vang de mannetjes met een feromoonval. Hang in de tuin nestkasten voor mezen. Ga de rupsen ook te lijf met een sterke waterstraal.

Meeldauw

Of witziekte. Je herkent de schimmel aan witte vlekjes op de bovenkant van jonge bladeren. Deze vlekjes worden steeds groter tot ze ganze bladeren en zelfs de hele plant wit kleuren. De aantasting komt voor op zowat alle planten. Het gaat daarbij vooral over planten die 's morgens

vochtig en 's middags warm staan, of planten die overdag lang nat blijven.

Hoe meeldauw bestrijden?

Knip aangetaste bladeren en stengels weg en werp ze in de groencontainer. Gebruik vervolgens een schimmeldodend middel. Spuit op de droge plant tot het vocht van de bladeren drupt, en vergeet daarbij de onderzijde van de bladeren niet. Nadien sterk je best de planten aan met een ecologische plantversterker. Hou de planten ook bij langere droogte in groei door ze voldoende te beregenen. Giet geen water over de planten. En bemest niet met stikstof maar met een trage organische meststof.

Rooddraad

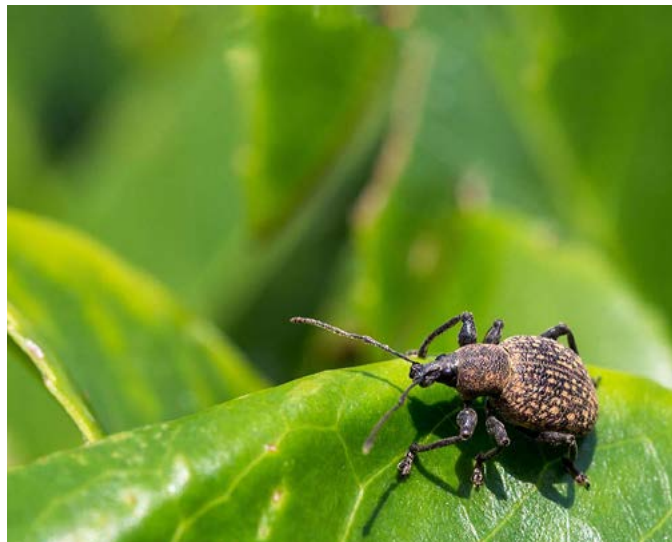
Zie je plots gele, rossige of zelfs rode plekken in het gazon? Grote kans dat je te maken hebt met rooddraad, een schimmelziekte die optreedt bij een gazon dat tekort heeft aan stikstof. De schimmel vestigt zich op de grassprietten. De groei wordt verstoord en er treden verkleuringen op in het gazon. Enkel bij ernstige aantasting sterft de hele plant af.



Rooddraad



Rouwvliegjarven



Taxuskever



Verwelkingsziekte

Hoe rooddraad bestrijden?

Gelukkig is de schimmel makkelijk te bestrijden door de toplaag te beluchten en vervolgens de grasmatten te bemesten met een snel opneembare stikstofbemesting.

Rouwvliegjarven

Kale plekken in het gazon? Kans bestaat dat je te maken hebt met rouwvliegjarven. De beestjes eten aan de wortelhals van grassen, waardoor die afsterven. Op deze manier kunnen grote oppervlaktes gras helemaal los komen te liggen. De beestjes komen vaak voor in gazons die erg vochtig zijn, waarvan het gras in de winter maanden te lang was.

Hoe rouwvliegjarven bestrijden?

Door de grasmatten te rollen verbetert het contact tussen wortels en grond en door toevoeging van stikstof bevordert je de grasgroei.

Taxuskever

Verliezen je taxusplanten hun frisse kleur, groeien ze trager of sterft er een exemplaar af? Ga dan 10 cm diep op zoek naar larven van

taxuskevers. Die zijn ongeveer een centimeter groot, een beetje gekruld en hebben een wit lijf en bruine kop. Vanaf eind juli vreten die aan de wortels. Ze doen dat steeds meer, tot ze verpoppen aan het begin van de zomer. De schade manifesteert zich pas enkele weken tot zelfs maanden nadien. De taxuskevers zelf zijn 's nachts actief en dat in juni – juli en ook zij vreten de planten bovengronds aan.

Hoe taxuskever bestrijden?

Ga best aan de slag met aaltjes net na de zomer, als de larven nog jong en kwetsbaar zijn. Verstoor ook de overgang van pop naar volwassen insect door in mei en juni de grond (wekelijks) te hakken of te schoffelen. Boven de grond en/of in het licht sterven de poppen af.

Verwelkingsziekte

Deze schimmel dringt via de wortels binnen en nestelt zich in de vaatbundels van de plant waardoor ze geen water meer opneemt. De ziekte herken je wanneer alle bladeren op eenzelfde tak of gegroepeerd op een hoofdtak geel kleuren en bij droog weer slaphangen. Na

regen lijken de bladeren zich te herstellen. Snoei je een afgestorven tak af, dan zie je vaak een iets donkerder ring, net aan de binnenzijde van de bast of schors. Er is vooral gevaar op natte grond en wanneer er weinig humus of compost is gebruikt bij het planten.

Hoe de verwelkingsziekte bestrijden?

Verwijder zieke takken en steek ze in de groencontainer. Giet een breedwerkend fungicide tegen bodemschimmels over de wortelzone, liefst net voordat de bladeren beginnen te groeien en doe dit drie jaar lang, ook al lijkt de plant genezen. Begiet ook planten in de directe buurt. Zorg ten slotte voor betere groeiomstandigheden van de boom of plant door een betere waterafvoer en extra bemesting. Maak met een handboor gaten tot ongeveer één meter diep en vul ze met een mengsel van compost, bodemverbeteringsmiddel, organische meststof en lavakorrels. Vervang je een zieke of dode plant? Graaf dan een 60 cm diep plantgat en verwijder de uitgegraven grond.

PARTNER CONTENT

DE PYPERE

Een “De Pypere” koop je voor het leven

Sinds 1873 is De Pypere fabrikant van kwalitatief handgereedschap voor tuin- en landbouw. Naast productie van traditionele handgereedschappen kijkt De Pypere steeds uit naar nieuwe en vooruitstrevende producten, alsook naar vernieuwing en optimalisering van het bestaande assortiment. Trouw blijvend aan het ambachtelijke karakter en enkel gebruikmakend van de beste grondstoffen staat De Pypere borg voor innovatieve en gebruiksvriendelijke gereedschappen van een uitzonderlijke kwaliteit.

Tekst & foto's: De Pypere

Ergonomisch werken dankzij De Pypere Exclusive

Ontdek het ultieme comfort en de ongeëvenaarde efficiëntie van tuingereedschap met een lange essenhouten hiltsteel van 170 cm. Deze steel zorgt ervoor dat u rechtop staat tijdens het werken, waardoor rugklachten worden vermindert door een betere houding. Gedaan met buigen en strekken tijdens het werken. Daarnaast zorgt de handgreep voor een perfecte balans en grip, waardoor uw handen en polsen in een natuurlijke positie blijven. Dit vermindert de belasting op uw gewrichten.

Door de extra lengte kunt u moeiteloos grote oppervlakken bestrijken en lastige plekken bereiken, waardoor u sneller en effectiever werkt.

Ontdek een aantal van deze gereedschappen in de reeks van De Pypere Exclusive. Zoals de Volle Maanschoffel met zijn 360° geslepen kop speciaal geschikt voor grind ondergrond. De Spork Schoffel ideaal voor dichte plantengroei en de nieuwe vierzijdig aangeslepen Ruitschoffel, ruitvormig voor precisiewerk.

Meer informatie vind je op www.depypere.be



Spork Schoffel



Volle Maanschoffel



DE PYPERE NV

Melkerijstraat 1A
8850 Ardooie
België

+32 51 74 43 82
info@depypere.be
www.depypere.be

info@depypere.be
www.depypere.be



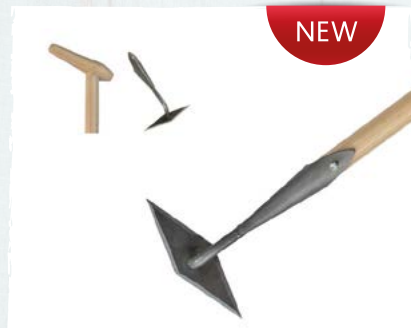
De Pypere Exclusive

Een De Pypere heb je voor het leven!

Sinds 1873 is De Pypere fabrikant van kwalitatief, professioneel handgereedschap in België.
Optimaal ergonomisch werken dankzij de tools van De Pypere Exclusive. *Ontdek het ultieme comfort en de ongeëvenaarde efficiëntie van tuingereedschap met een lange essenhouten hiltsteel van 170 cm. De steel zorgt ervoor dat u rechtop staat tijdens het werken, waardoor rugklachten worden vermindert door een betere houding.*



De Pypere Exclusive - art. DE8325
Spork schoffel
10 cm essen steel 170 cm



De Pypere Exclusive - art. DE3918S
Ruitschoffel
18 cm essen steel 170 cm



De Pypere - art. 304.214L
Vollemaan schoffel
14 cm essen steel 170 cm

Nieuwe krachtpatser: ELIET Prof 6 Monster

De ELIET Prof 6 versnipperaar staat gekend als een attractieve, budgetvriendelijke en multi-inzetbare versnipperaar die alle troeven heeft die een tuinaannemer verlangt. Het is een model dat voortbouwt op het erfgoed van een dynastie ELIET versnipperaars die ooit begon met het model ELIET Prof 1 zo'n 38 jaar geleden. Door de jaren heen is het model verder ontwikkeld en uitgerijpt tot een betrouwbare partner van duizenden tuinprofessionals.

Tekst & foto's: Eliet

Binnenkort wordt het nieuwste model gelanceerd: Prof 6 Monster. Zoals de naam al laat uitschijnen, is de machine een echt beest! ELIET koos ervoor om de machine met extra vermogen uit te rusten door de klassieke 14 pk eencilinder benzinemotor te vervangen door een 18 pk tweecilinder Vanguard. Dat de Prof 6 Monster gespierd werd met 25% meer kracht laat zich dan ook overduidelijk voelen in zijn prestatie.

ELIET versnipperaars zijn van nature groenafvalversnipperaars. Dit hebben ze te danken aan hun unieke en gepatenteerde ELIET versnippersysteem: het Hakbijlprincipe™, waarbij de messen anders dan bij een klassieke houtversnipperaar met de vezelrichting mee snijden.

Hierdoor gebruiken ze de natuurlijke zwakte van het hout om het te snijden, wat een pak efficiënter is. Deze manier van snijden maakt de versnipperaar zeer ontvankelijk voor alle soorten snoeiafval. Je kan het zo gek niet bedenken en de ELIET versnipperaar weet er raad mee. Dit maakt de machine heel breed inzetbaar, wat zeer interessant is voor een tuinaannemer die

bij de snoei- en renovatiewerken in particuliere tuinen geconfronteerd wordt met de meest uiteenlopende vormen van groenafval.

Met zo'n veelzijdig en vermogenszuinig versnippersysteem heeft de Prof 6 Monster het juiste DNA meegekregen; voeg daar het extra vermogen aan toe en je hebt een superieure allesversnipperaar die de capaciteit van 10 cm takdiameter overstijgt.

De Prof 6 Monster is standaard uitgerust met een hydraulische invoerwals die voorzien is van een ABM-systeem ter ondersteuning van de operator. Voor de snipperafvoer kan de Prof 6 Monster rekenen op het TurboDischarge™ systeem. Deze zuigturbine genereert een luchtstroom die het groenafval in de versnipperaar naar binnen zuigt en vervolgens de snippers via een draibare blaaspomp wegblaast.

Dit krachtig systeem zorgt er voor dat ook heel vochtig snoeiafval verstopingsvrij kan worden verwerkt. Met zijn tweecilinder benzinemotor heeft de Prof 6 Monster een stabiel toerental

wat het TurboDischarge™ systeem extra efficiënter maakt.

De Prof 6 Monster is meteen verkrijgbaar in 3 uitvoeringen: zelfrijdend op wielen, zelfrijdend op rupsen en op een transportonderstel voor sneltransport op de weg. Zoals men dit van ELIET gewoon is beschikt de Prof 6 Monster over een uitgepuurd design dat zowel functioneel als esthetisch een meerwaarde is voor je machinepark.



ELIET®

Eliet Europe nv
Diesveldstraat 2
8553 Otegem
België

+32 56 77 70 88
info@eliet.eu
www.elietmachines.com



Wordt oud militair domein Arendonk natuurgebied?

Als het van de provincie Antwerpen afhangt wel. Het domein is al vele jaren verlaten, waardoor de natuur er zijn gang kon gaan en er een grote rust heerst. Die situatie willen ze juridisch vastleggen én het domein openstellen voor publiek. Dat doen ze via een Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan (PRUP) dat als doel heeft de bestemming 'militair domein' om te zetten naar 'natuurgebied' en recreatiemogelijkheden. Dat plan leggen ze nu voor aan het brede publiek.



Een bunker in het militair domein Arendonk

Het militaire domein telt onder meer 83 bunkers die tijdens de Koude Oorlog dienstdeden als opslagplaats voor munitie en die met bomen beplant zijn zodat ze vanuit de lucht niet zichtbaar waren voor de vijand. Nadat het domein in 1997 verlaten werd, floreerde de natuur en namen fauna en flora enkel toe. Met het PRUP wil de provincie Antwerpen die natuurwaarde behouden en versterken. De publieke raadpleging loopt nog tot 31 juli 2023, waarna de startnota verder uitgewerkt zal worden tot een scopingnota en ontwerp-PRUP.

Dit PRUP kadert binnen het gebiedsprogramma ARO waarbij de provincie Antwerpen samenwerkt met de gemeenten Arendonk, Ravels en Oud-Turnhout. Samen met terreinbeheerders, landbouwers, landgoedeigenaars en recreatieve ondernemers werken zij aan de landelijkheid, rust en open ruimte in de drie gemeenten.

Kalvekeetdijk Knokke: het nieuwe wonen

Kalvekeetdijk is een woonproject aan de rand van Knokke. Op de site, aangekocht door Compagnie het Zoute, zal Markland architecten 32 woonentiteiten realiseren. Gezien het vrij dense bouwprogramma, is de groenaanleg van cruciaal belang. De inzet van zowel architect als burO Groen is comfortabel wonen.

Het doordacht omgaan met mobiliteit maakt daar deel van uit. Reeds bij de inkomzone van de site is er een inrijhelling voorzien naar de ondergrondse parking waar elke bewoner over een dubbele garage zal beschikken onder zijn of haar woning. Met een trap zal je vervolgens meteen in de leefruimte terechtkomen. Dat betekent dat er verder op de site nauwelijks voertuigen zullen komen waardoor bewoners echt zullen kunnen genieten van een groene oase.

In die groene oase komt er centraal in het project een soort binnenhof waarbij burO Groen zal werken met een gradiënt richting de gevels. Naast de doordachte mobiliteit zet het team ook sterk in op privacy.

Bewoners willen immers wonen in een groene en rustige omgeving, ook wanneer dat met 32

families samen is. De privatieve buitenruimtes zullen beperkt worden tot ruime terrassen gekoppeld aan de woningen. Deze zullen uitgeven op een collectieve buitenruimte met een doorgedreven aandacht voor de privacy van iedereen. Dit wordt gecreëerd door verschuivingen in de architectuur – nergens zal je twee terrassen naast elkaar hebben -, verschillende woontypes, modulering van de groenzones en een doordachte groenaanplant.

Bijkomend voordeel van dit concept voor de bewoner is dat die kan genieten van kwalitatief groen zonder het zelf te moeten onderhouden. Dat zit namelijk in de gemeenschap en zal door één tuinaannemer beheerd worden. Er is zelfs



Scan en ontdek meer

Scan de QR-code en bekijk het project online



© BurO Groen

een grote vijver voorzien en een collectieve ruimte die tijdens de week als coworking space kan fungeren maar in het weekend ook door de bewoners afgehuurd kan worden voor bijvoorbeeld familiefeesten. Dit project is een voorbeeld van integraal denken en biedt een blik op het nieuwe wonen.



Tom de Witte

“Een tuin ontwerpen met een hoofdrol voor planten, blijft deels een experiment”

Op jonge leeftijd trok Tom de Witte zijn stoute schoenen aan en ging hij in Hummelo aankloppen bij Piet Oudolf. Het was het begin van een boeiend avontuur, verrijkende plantenkennis en leuke samenwerkingen die tot op de dag van vandaag aanhouden. Tom pleit voor experiment en voegt de daad bij het woord in zijn eigen tuin. “Niets is boeiender dan af te wachten hoe planten zullen reageren op hun omgeving. Ze weten mij nog altijd te verrassen.”

Tekst: Sam Paret - Foto's: Tom de Witte

Welke criteria hou jij aan om in een project te stappen?

“Uiteraard moet de inhoud van wat de mensen willen aansluiten bij wat ik doe. Vraag me niet om een tuin met buxushagen te omgorden of voor een Japanse tuin. Mijn sterkte ligt in projecten waarin planten in de ruime zin van het woord een hoofdrol spelen. Dus niet enkel vaste planten, maar ook bloembollen, heesters en bomen. En dat in een ontwerp geïnspireerd door en gebaseerd op de natuur. Daarnaast moet er een klik zijn met de opdrachtgever zodat het een toffe samenwerking wordt waarbij er wederzijds vertrouwen is.”

Hoe zou je jezelf als ontwerper omschrijven?

“Hoewel ik een voorkeur en een passie voor planten heb, zie ik mezelf wel als een allround ontwerper. Ik zorg voor een totaalplaatje waarbij ik me niet uitsluitend op de planten richt, maar

ook vaak over de structuren, de indeling, de integratie van terrassen en dergelijke meer.”

Je woont in Zeeuws-Vlaanderen, net over de grens. Welke vorming genoot je?

“Ik ging eerst vier jaar naar de Middelbare Tuinbouwschool in Boskoop waar ik een opleiding kreeg tot hovenier. Ik wou die eerste jaren echt in Nederland blijven en Boskoop stond hoger aangeschreven dan Breda, die de andere optie was. Boskoop is ook één van de plantencentra in de wereld. Als hovenier, vergelijkbaar met tuinaannemer in België, richt je je meer op de uitvoering. Mijn doel was altijd het ontwerpen, maar ik vond het belangrijk eerst die opleiding te volgen om te kunnen ontwerpen vanuit de praktijk. In mijn ogen ben je een betere ontwerper als je weet hoe je iets moet uitvoeren en hoe gecompliceerd dat kan zijn. Vervolgens ben ik naar de Hogeschool Gent getrokken, destijds nog in Melle, waar ik me kon verdiepen in tuinarchitectuur. Daar merkte ik dat de opgedane plantenkennis en de kennis van uitvoering in Boskoop me goed van pas is gekomen. Maar het meeste leer je in ons vak nog altijd door je handen vuil te maken en door op pad te gaan. Ik ging naar kwekerijen, arboretums, botanische tuinen om bij te leren over planten en experimenteerde er op jonge leeftijd al mee. Dit voorjaar ben ik verhuisd en bij de aanleg van onze eigen tuin ben ik eigenlijk een soort assistent van de tuinaannemer, dat draagt enkel bij aan je kennis van uitvoering.”

Je hamert erg op de praktische kennis. Is dat iets dat volgens jou vaak ontbreekt bij ontwerpers?

Zo zou ik het niet durven stellen, ik merk alleen dat het mij helpt en dat het me enkel voordelen heeft opgeleverd. Ook wanneer ik voor klanten het uitvoeringsproces mee help opvolgen. Er

kunnen altijd nog zaken wijzigen en die kennis bevordert het oplossingsgericht denken. Wat ik ook doe is details uittekenen. Elke tuinaannemer heeft zijn eigen methodes, maar op die manier gaat het vlotter en krijg ik een mooier resultaat. Kijk, het ontwerp is belangrijk, maar is in feite maar een instrument. Ik steek veel tijd in het aanwezig zijn bij de uitvoering zodat ik eventueel kan bijsturen. Een lijn van een pad kan mooi zijn op tekening, maar misschien werkt het net niet in de praktijk. Dat bijsturen leer je door ervaring. In mijn geval ook door mijn samenwerking met Piet Oudolf.”

Hoe is die ontstaan?

“Aan de basis ligt mijn oneindige interesse in planten. Het is een geweldig fascinerende wereld. Ik kan mijzelf bijvoorbeeld verliezen in het zoeken naar een welbepaalde boom die best past in de tuin van een klant. Ik dwaal graag rond in allerlei tuinen of op plantenbeurzen. Iedereen gaat naar Kalmthout voor de Hamamelis, maar je vindt er ook andere interessante planten. En wat ik doe is er op bezoek gaan tijdens de diverse seizoenen om de opgedane kennis nog te verrijken. Ik zit nu eenmaal zo in elkaar en dat heeft ook geleid tot mijn ontmoeting met Piet Oudolf. Op een dag ben ik als 18-jarige – ik had net mijn rijbewijs – gewoon in de auto gestapt en drie uur naar Hummelo gereden. Je denkt dat die gevestigde waarden onbereikbaar zijn, maar Piet is eigenlijk heel toegankelijk en heel genereus. Hij heeft me die dag ontvangen en dan is alles veranderd. Die man is een wandelende encyclopedie en ik heb bijna alles van hem geleerd. Die kennis vind je niet in boeken.”

Wat is voor jou het moeilijkste aan ontwerpen?

“Wanneer je ontwerpt heb je een bepaald beeld voor ogen, maar wel een beeld dat zich in de toekomst bevindt. Als een soort visioen. We zien



In mijn ogen ben je een betere ontwerper als je weet hoe je iets moet uitvoeren en hoe gecompliceerd dat kan zijn.

Tom de Witte
Tuin- en landschapsarchitect

dus dingen die er nog niet zijn. En dat is het moeilijkste, want om dat beeld te realiseren, moet je weten hoe planten, grassen en bomen zullen evolueren doorheen de jaren. Ons vak is dus een mix van opgedane kennis (ervaring) en weten hoe je het moet uitvoeren. Wat je klant eigenlijk koopt, is een proces. En dat bestaat uit drie delen: het ontwerpproces (het makkelijkste deel want op papier klopt alles), de uitvoering of het vertalen van dat ontwerp naar de werkelijkheid en/of eventueel bijsturen (al iets gecompliceerder) en dan volgt het moeilijkste proces dat nooit eindigt, het beheer na de aanleg. Dan begint het pas. We streven naar zo weinig mogelijk interventies, maar de natuur laat zich niet dicteren. Aan planten, bomen en grassen is er in principe weinig werk, je kan wel onkruid of ongedierte hebben of bepaalde groepen die je beter wisselt. Dat proces duurt gemiddeld twee tot vier jaar. Zeker het eerste jaar kom ik de tuin regelmatig opvolgen en voer ik – als de klant daarvoor openstaat – af en toe een experiment uit met een nieuwe plant. Dat procesmatige uitleggen aan de klant, vind ik heel belangrijk.”

Welke belangrijke les zou jij onze toekomstige tuinaannemers of -architecten willen meegeven?

“Aan de ontwerpers zou ik aanraden om zelf eens een boom aan te planten, klinkers te leggen en dus eigenlijk een soort verplichte stage bij een tuinaannemer aan te bieden binnen de opleiding. Het zal je helpen in je toekomstige functie als intermediair tussen de klant en de tuinaannemer. Daarnaast is plantenkennis essentieel

dus ik zou mijn studenten verplichten om naar arboretums en kwekerijen te gaan. Ik heb wel de indruk dat die aan het toenemen is in de ontwerperswereld, maar het is een blijvende studie. Het duurde bij mij ook tien tot vijftien jaar voor ik een gedegen kennis had. Het zijn niet alleen de (nieuwe) soorten, ook de klimatologische omstandigheden hebben een impact. Net als de bodem, daarover ontbreekt misschien nog de meeste kennis. Gewone grond bestaat niet, de fundering van elke tuin is een hele ondergrondse wereld die verschilt van plaats tot plaats. Daar zou ik ook wel meer aandacht aan besteden binnen de opleiding.”

Je verbleef ook een tijdje in Japan. Hoe kwam je daar terecht?

“Destijds had je een tuinenshow in Nagasaki waarvoor ze ontwerpers uit diverse landen uitnodigden. Bedoeling was om een tuin van ongeveer 40 m2 te ontwerpen in de stijl van je land. Ik weet niet meer hoe ze bij mij uitkwamen, maar ik trok naar daar om de uitvoering op te volgen en de show bij te wonen. Ik had voor mijn tuin Atelier Vierkant als sponsor gevraagd en ze stuurden me door naar een agent ter plaatse. Bleek dat het ook een landschapontwerpbureau was. Ik ontmoette de zaakvoerder die fan was van Piet Oudolf. Toen hij hoorde dat wij bevriend waren, vroeg hij me een daktuin over twee niveaus voor hem te ontwerpen. Dat bevond zich in het westelijke deel van Tokio. En zo ben ik daar gedurende de laatste 8 jaar toch een tiental keer geweest.”

“

Ik vind het nooit een straf om projecten in de eigen omgeving te doen. Het is niet omdat Japan of de VS ver weg is, dat de projecten er leuker zijn. Ik werk even graag net om de hoek

Tom de Witte
Tuin- en landschapsarchitect



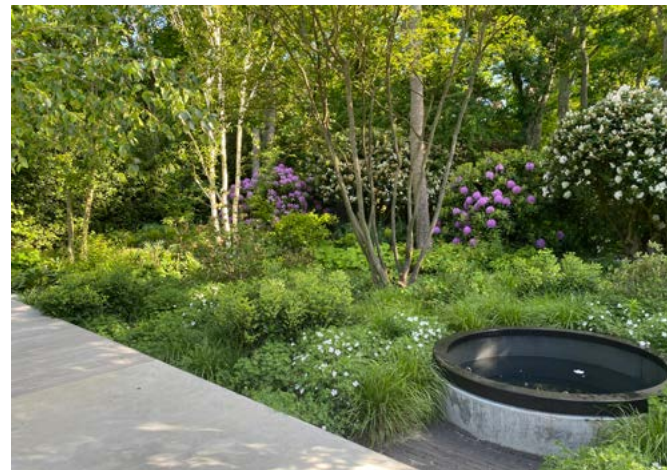
Tom de Witte vindt een klik met de klant essentieel



Aan het werk in Nagasaki, Japan



Tom zoekt naar gelaagdheid in zijn ontwerpen



Een groot verschil met hoe je hier werkt?

“Ik werk overal op dezelfde manier, maar uiteraard is het anders. Het klimaat is anders – door veel regenval, vochtige zomers, cyclonen iets minder vergevingsgezind dan bij ons – en het loopt er niet dik in kwekerijen van planten. Dat is daar bijna onontgonnen gebied. Het was dus zeker een uitdaging en een leerproces, maar wel een mooi avontuur in een fascinerend land. Toch weet ik niet of ik nog eens in een andere klimaatzone zou willen werken. Planten gedragen zich daar heel anders. Laat ons zeggen dat het Middellandse Zeegebied op dat vlak een pak interessanter is. Daarnaast vind ik het nooit een straf – integendeel – om projecten in de eigen omgeving te doen. Het is niet omdat Japan of de VS ver weg is, dat de projecten er leuker zijn. Ik werk even graag net om de hoek.”

De weersextremen nemen hier anderzijds ook toe. Heeft dat een impact op de plantensoorten die je gebruikt?

“Dat is een vraag die ik wel had verwacht en die ik ook vaker krijg (lacht). Een eenduidig antwoord erop kan ik evenwel niet geven. Je kan bijvoorbeeld opteren voor meer mediterrane planten, maar wat als je te maken hebt met een kleigrond en het hevig regent. Ik pleit voor voorzichtig experiment. De winters lijken minder koud te worden, dus dat opent deuren voor planten die iets vorstgevoeliger zijn. Belangrijk is dat je

gradueel aanpassingen doet. Er is bijvoorbeeld de nieuwe trend van gravel gardens waarbij je 6 à 8 cm grind voorziet bovenop de oorspronkelijke grond. Die moeten planten helpen dieper te wortelen of planten die minder diep wortelen aan voeding helpen die in het gruis zit. Dat kan, maar daar kan je nu nog geen uitspraken over doen. Dat kan pas als je 6 of 7 jaar verder bent en verschillende soorten seizoenen meegemaakt hebt. De klimaatverandering is er en die kunnen we niet ontkennen, maar ik herken er nog geen patroon in. Het zal met trial en error wel duidelijk worden.”

Dat experiment voer je dan ongetwijfeld uit in je eigen tuin?

“Zeker. Ik ben pas dit voorjaar verhuisd en de tuin die er nu is gaat volledig op de schop. We zitten hier op plezante grond. Oude polder, losse klei dus. Ik ben ook omringd door krekens. Die trekken in de winter een soort spoor en door de capillaire werking houden ze daar vocht vast in de zomer. Toen we in de droge zomer vorig jaar nieuwe riolering legden, merkten we dat de grond nauwelijks 40 cm diep eigenlijk vrij vochtig was. Dat is een droom voor bomen. Ik zal er volop experimenteren, ook met een deel grindtuin. Of met planten die misschien grensgevallen zijn. Dat kan je minder bij klanten doen, tenzij ze daarvoor open staan en je het expliciet vertelt. De uitdaging ligt ook bij natte winters. Koude gecombineerd met nattigheid is vaak nefast. De

meeste planten gaan dood door een teveel aan vocht, eerder dan door droogte.”

Heb je voor je eigen tuin al een beeld voor ogen?

“Ik werk heel intuïtief en zeker voor mezelf, want ik hoef niemand iets uit te leggen. Mijn motto is: laat de planten maar het werk doen. Zo maak ik liever een structuur met heesters dan met bouwmaterialen. Planten zullen sowieso de hoofdrol spelen in het beeld dat ik voor ogen heb. Daarmee creëer ik een rustig decor, want ik ontwerp tuinen die niet gevoelig zijn aan trends. De bedoeling is dat ze voor een lange periode meegaan. Belangrijk daarbij is dat een tuin en dan vooral de structuur heel praktisch is. Ik streef naar tuinen die zowel mooi als praktisch zijn, maar in de eerste plaats praktisch. Anders zal het nooit werken. Ik wil ook een zekere diepte of gelaagdheid in de beplanting. Je zal bij mij dus zelden smalle stroken vinden. De ervaring leert dan welke groepen beter tot hun recht komen in kleinere clusters en welke in grotere kunnen aarden. En het leuke aan onze sector zijn de toevallige ontdekkingen. Wanneer je je vergist bijvoorbeeld met een bepaalde mix en dat dan heel goed uitkomt. Dat bewijst dat de kennis over planten onuitputtelijk is. Het is niet omdat ik ervaren ben, dat ik alles weet. Ze weten mij nog altijd te verrassen. Gelukkig maar.”

Sortimentskeuze: kies de juiste plant in functie van de standplaats

Door de extreme weers- en standplaatsomstandigheden wordt het steeds belangrijker om te kiezen voor een aangepast inheems of uitheems assortiment dat hier beter bestand tegen is. De basis blijft evenwel om de juiste plant te kiezen voor de standplaats. Ook is diversifiëren in het plantsortiment belangrijk, monoculturen zijn namelijk gevoeliger voor aantastingen en dragen minder bij aan de biodiversiteit. Best wordt voor een gelaagde beplanting gekozen, zo creëer je microklimaten in vocht en temperatuur en geef je biodiversiteit meer kansen.

Tekst & foto's: PCS - Eva Reybroeck en Jesse Tavernier

Plantenkeuze op basis van standplaats en oriëntatie

Elke plant heeft zijn ideale standplaats. Een plant die op de verkeerde plaats staat, groeit niet optimaal, is vatbaarder voor ziekten en plagen, vraagt meer onderhoud en vervult de vele functies van groen niet. De belangrijkste standplaats eigenschappen waar je rekening mee moet houden zijn de bodemtextuur, pH en vochttoestand. Ook de oriëntatie van de standplaats speelt een belangrijke rol. De ene plant houdt van volle zon, de andere verkiest juist schaduw.

Verder kunnen ook andere factoren of eigenschappen een rol spelen in de sortimentskeuze:

- Luchtverontreiniging
- Wind
- Ziekten en plagen
- Strooizout
- Temperaturen (vooral belangrijk in stedelijk gebied waar de temperaturen in de zomer heel hoog kunnen oplopen)
- Winterhardheid
- Gewenste grootte van de planten
- Bijdrage aan biodiversiteit
- Landschappelijke integratie
- ...

Een degelijke kennis van de standplaatseigenschappen gecombineerd met de eigenschappen en eisen van de plantensoort helpen je de juiste keuze te maken om een duurzame, kwalitatieve aanplant te creëren. Veel van die plantenkennis kan je in plantenlijsten opzoeken en kwekers kunnen je ook zeker adviseren.

Enkele interessante plantendatabases zijn:

- Websites van kwekerijen
- Openbaar Groen: www.openbaargroen.be/vind-een-plant
- www.bomenwijzer.be
- bobo.inbo.be/map

Diversiteit in structuur en plantkeuze

Naast de juiste plant op de juiste plaats is diversifiëren in het plantsortiment ook heel belangrijk. Plant niet enkel één soort aan, maar kies voor diversiteit door een variatie aan planten te gebruiken. Monoculturen zijn namelijk gevoeliger voor aantastingen en dragen minder bij aan de biodiversiteit.

Daarnaast kan men ook diversifiëren in structuur met een gelaagde beplanting. Werk zowel met een gras- of kruidlaag, een zoomlaag met vaste planten, een struiklaag als een boomlaag. Verschillende hoogtes zijn interessant door de afwisseling tussen licht en schaduw en creëren microklimaten in vocht en temperatuur.

Daarnaast zorgt een gelaagde beplanting met diverse plantensoorten voor een grotere spreiding in bloei en is het een uitstekende habitat voor heel wat dieren waaronder insecten en vlinders. De natuur functioneert namelijk ook in een gelaagde opbouw. Tot slot vergt dergelijke beplanting minder onderhoud.

Klimaatadaptieve beplanting

Waterschaarste en hitteperiodes zorgen voor verdroging en verbranding van planten, terwijl hevige regen- en onweersbuien plantvakken dagenlang onder water zetten. Het veranderend klimaat en de nood aan meer groen (in steden) doen ons nadenken over een aangepast assortiment dat beter bestand is tegen deze extreme weers- en standplaatsomstandigheden.

Inheems of uitheems?

Inheemse planten zijn onlosmakelijk verbonden met de inheemse fauna. Zo komen op inheemse plantensoorten veel meer insectensoorten voor dan op uitheemse. In die zin dragen inheemse soorten dus meer bij aan de biodiversiteit dan uitheemse soorten. In een stedelijke omgeving is de standplaats echter meer extreem (veel

verharding, hoge pH, sterk verdichte bodems, hoge temperaturen, beperkte groeiruimte) en vaak ook minder geschikt voor de inheemse plantensoorten. Uitheemse soorten kunnen hier dan een oplossing bieden. Belangrijk hierbij is wel om op te letten voor invasiviteit van bepaalde soorten, dit kan je nagaan via de website www.ecopedia.be/pagina/exoten.

Klimaatbomen

Klimaatbomen zijn een selectie bomen die bestand zijn tegen de weersomstandigheden van de toekomst. Bomen die dus tegen hitte, droogte en/of wateroverlast kunnen. De aanplant van deze bomen moet zorgen voor minder uitval in de komende jaren en voor meer functioneel en klimaatadaptief groen. Voor net geplante bomen blijft het wel belangrijk om ze bij droogte van water te voorzien, ook wanneer het om droogteresistente bomen gaat.

Verschillende onderzoeks- en sectororganisaties maakten reeds lijsten op met een selectie van klimaatbestendige bomen:

- AVBS: Lijst klimaatbomen - www.avbs.be
- Klimaatbomen in Limburg: www.klimaatbomeninlimburg.be
- Wageningen University & Research: Groen in de stad: soortentabel - www.wur.nl
- The Urban Forest (Pearlmutter et al., 2017)
- TU Dresden: Woody species for urban spaces - www.citree.de
- Tree Species Selection for Green Infrastructure: A Guide for Specifiers (Hirons & Sjöman, 2019)
- ...

Beplanting voor bovengrondse infiltratiezones

In de praktijk worden bovengrondse infiltratiezones (wadi's, infiltratiekommen, -bekkens, -grachten) nog vaak ingezaaid met eentonige grasmengsels omwille van het onderhoudsgemak en de onzekerheid over het succes van een



Beplantingsonderzoek in wadi op PCS



Sortimentskeuze - enthoutpark



Bovengrondse infiltratiezone



Thuja - verzwakt door droogte + zwakteparasiet

aanplant. Hoewel dit een goede keuze is voor speelterrinen, kan een beplanting op andere locaties toch een meerwaarde creëren, zeker naar biodiversiteit toe.

Bodemtype en niveau van de grondwatertafel in zowel zomer als winter zijn echter zeer belangrijk voor de plantkeuze: zo kiest men voor een droge zandige en snel infiltrerende wadibodem met lage grondwatertafel eerder voor soorten die droogteresistent zijn.

Algemeen komen soorten uit genera gespecialiseerd in standplaatsen met fluctuerende vocht-niveaus en waterstanden in aanmerking. Denk hier bijvoorbeeld aan het genus van de zegges (*Carex* sp.), de wederik (*Lysimachia* sp.) en van de duizendknoop (*Persicaria* sp.).

Volgens de resultaten van de praktijkproeven op PCS hebben volgende soorten een hoog potentieel voor brede toepassing in infiltratiezones:

- Gazon: mengsels met *Festuca arundinacea*
- Bloemenmengsels: mengsels met *Leucanthemum vulgare*, *Daucus carota*, *Medicago lupulina*, *Trifolium* sp.
- Kruidlaag: *Carex flacca*, *Lysimachia nummularia*, *Deschampsia cespitosa*
- Zoomlaag: *Lysimachia punctata*, *Veronicastrum virginicum*
- Struiklaag: *Psychocarpus opulifolius*, *Ilex verticillata*, *Cephalanthus occidentalis*

Wil je meer weten?

Daarvoor maakten we de brochure 'Groen, vol van water – Technische gids voor efficiënt waterbeheer met groenzones' op. In deze brochure krijg je een overzicht van algemene aandachtspunten bij een aanplant en beschikbare technieken (sortimentskeuze, bodemverbeterende middelen, irrigatietechnieken, afdekmaterialen,...) om klimaatbestendige groenzones te creëren. Met deze technische gids reiken we praktische tips voor groen-aanleg, -beheer en -onderhoud aan om gemeentebesturen, tuinarchitecten, -aannemers en siertelers te inspireren en te ondersteunen in de realisatie van klimaatbestendige landschappen.

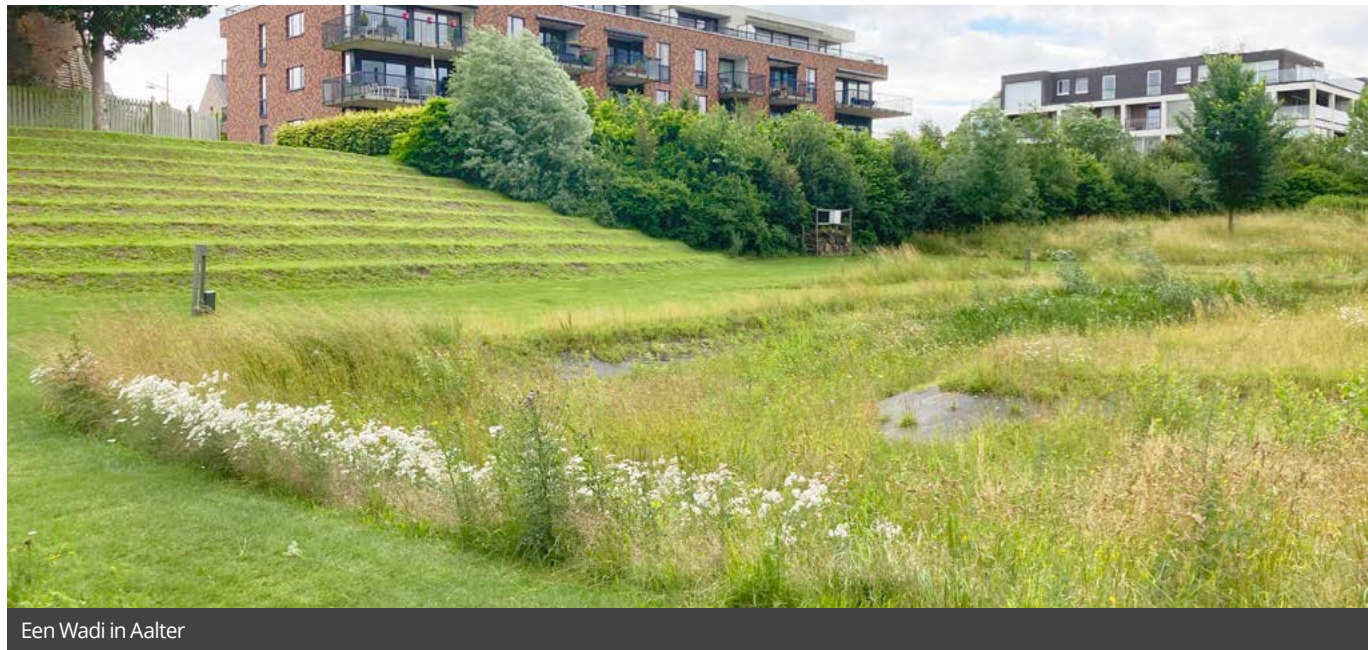
Deze brochure is beschikbaar op de website van PCS via www.pcsierteelt.be



Water infiltreren met groenzones

Door de klimaatverandering worden we geconfronteerd met stijgende temperaturen, langdurige droogte, maar tegelijkertijd ook met hevige piekbuien die voor wateroverlast zorgen. Groen speelt hierin een belangrijke rol en kan wateroverlast en schade beperken. Hoe je groenzones hiervoor best inzet en ontwerpt, lees je in dit artikel.

Tekst & foto's: PCS - Eva Reybroeck en Jesse Tavernier



Infiltratiecapaciteit berekenen

De hoeveelheid neerslag die moet gebufferd worden en de infiltratiegevoeligheid van de bodem zijn van belang bij de dimensionering van je infiltratievoorziening.

De eerste stap is de infiltratiegevoeligheid van je bodem nagaan. Deze is afhankelijk van twee factoren: de infiltratiecapaciteit (= doorlaatbaarheid bodem) en het gemiddelde niveau van de grondwatertafel. De beste manier om de infiltratiegevoeligheid van de bodem na te gaan, is proefondervindelijk (zie hiervoor ook deel 3 van de technische toelichting bij de ‘Code van goede praktijk voor het ontwerp, de aanleg en het onderhoud van rioleringssystemen’ op www.integraalwaterbeleid.be), maar je kan ook indicatief via de bodemkaart te werk gaan, raadpleegbaar via de website van Geopunt Vlaanderen.

Op de bodemkaart wordt elke bodem ingedeeld met een 3-delige lettercode, bijvoorbeeld Abc:

- **Letter ‘A’** verwijst naar de textuur (zand, leem, klei,...). Zand en lemig zand zijn altijd geschikt voor infiltratie, zandleem en leem matig geschikt en klei en zware klei niet geschikt.
- **Letter ‘b’** verwijst naar de drainageklasse (nat, droog) van de bodem en geeft een indicatie van de grondwaterstand van een

perceel. Natte gronden zullen steeds moeilijker infiltreren dan droge.

- **Letter ‘c’** verwijst naar de profielontwikkeling. Deze parameter is minder van toepassing voor het bepalen van de infiltratiegevoeligheid van de bodem.

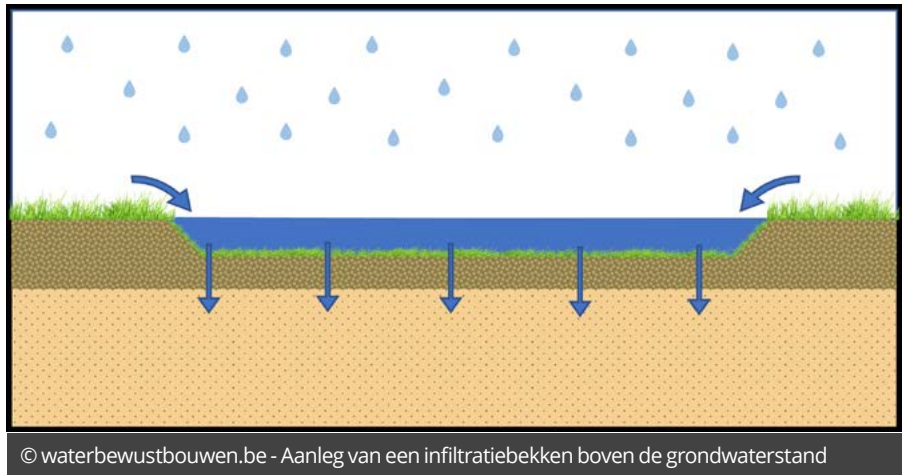
Eens je een idee hebt van het bodemtype, kan je de volgende tabel uit de ‘Code van goede praktijk

voor rioleringssystemen’ raadplegen. Deze geeft voor elke bodemtextuur een indicatie van de infiltratiecapaciteit (mm/h):

De tweede stap is de dimensionering van de infiltratievoorziening. De gewestelijke stedenbouwkundige verordening hanteert hiervoor twee rekenregels waaraan steeds moet worden voldaan:

	Grondsoort	mm/h of l/h/m²
Goed infiltreerbaar	Grof zand	500
	Fijn zand	20
	Leemachtig zand	11
	Lichte zavel	10
Minder goed infiltreerbaar	Löss	6
	Veen	2,2
	Leem	2,1
	Lichte klei	1,5
	Matig zware klei	0,5
	Kleiige leem	0,4

Indicatie van de infiltratiecapaciteit van elke bodemtextuur



- 1 **Infiltratie oppervlakte** (rode lijnen in figuur) = min. 4 m²/100 m² afwaterende oppervlakte.
- 2 **Buffervolume infiltratie** (volume onder overloop, blauw gekleurd in figuur) = min. 25 l/m² afwaterende oppervlakte

Infiltratiekom

Een infiltratiekom of -veld is een onverhard terrein, waar hemelwater van verharde oppervlakken zoals daken, wegen en paden tijdelijk bovengronds kan worden opgevangen en geïnfiltreerd. Een infiltratiekom kan overal geïnstalleerd worden op voorwaarde dat de ondergrond voldoende infiltreert. Daarom is dit systeem enkel bij zand- en lichte leemgronden mogelijk. Het hemelwater wordt bovengronds via open goten naar de infiltratievoorziening geleid. Als dat niet mogelijk is, kan een ondergrondse aanvoer ook, mits de plaatsing van een blad- en zandvang.

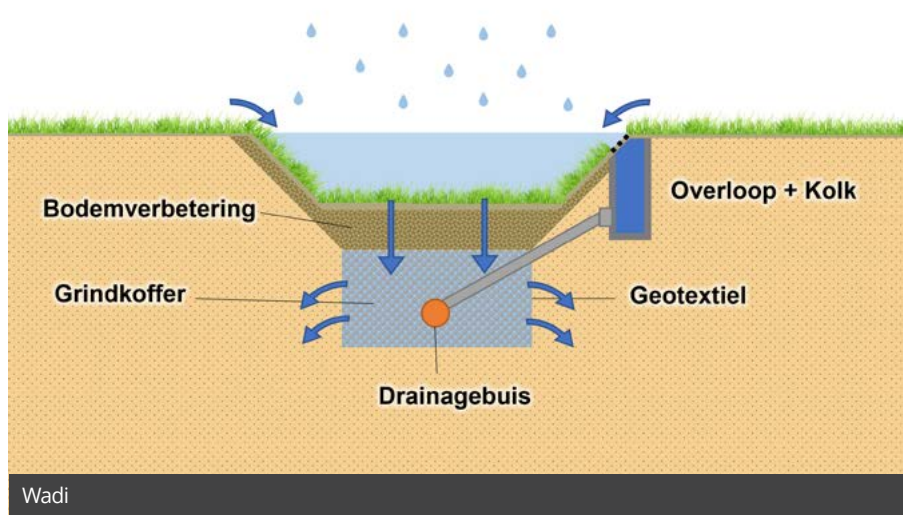
De hellingen zijn bij voorkeur kleiner dan 50% met afgeronde zijkanten. De komdiepte wordt voor de veiligheid meestal beperkt tot 30 cm. Integreer zeker beplanting in je infiltratiekom. Hogere vaste planten en struiken voorkomen betreding en helpen vogels, vlinders en insecten aan voedsel en schuilgelegenheid. Dankzij de wortels blijft de doorlaatbaarheid van de bodem behouden.

Een infiltratiekom is eenvoudig en goedkoop in aanleg. Het vraagt weinig onderhoud en is makkelijk te integreren in een ontwerp. Ze kunnen ook gecombineerd worden met andere functies zoals bijvoorbeeld een speelzone. De nadelen zijn dat dit niet mogelijk is bij onvoldoende doorlatende ondergrond en dat je veel (bovengrondse) ruimte nodig hebt. Daarnaast is regelmatig onderhoud ook noodzakelijk om de infiltratiecapaciteit te behouden (maaïen van het gras, verwijderen bladeren,...).

Wadi

Wanneer de bodem onvoldoende doorlatend is en op voorwaarde dat het grondwater diep genoeg zit (< 30 cm), kan je kiezen voor een wadi (Water Afvoer door Drainage en Infiltratie). Dit is een combinatie van een bovengrondse infiltratiekom met een ondergrondse infiltratievoorziening, zoals een drainagekoffer en eventueel ook afvoer via een drainagebuis. De infiltratiekoffer bestaat uit een in geotextiel ingepakte koffer (tegen dichtslibben en doorworteling) die gevuld kan zijn met grind, lavasteen of gebakken kleikorrels.

Daarnaast wordt vaak een slokop of overloop (kolk) voorzien om bij hevige regenval het water versneld naar de infiltratiekoffer te voeren, of bij



extreme neerslag af te voeren naar een naburige gracht of riool.

Net als bij een infiltratiekom kan beplanting bij een wadi zeker een meerwaarde bieden.

Stedelijke infiltratiestrook

Infiltratiestroken zijn verdiepte, beplante stroken die verticaal begrensd zijn door beton. Aan de onderkant zijn ze open en geconnecteerd met de ondergrond, zodat het afgevoerde regenwater kan infiltreren in de bodem. Het verzamelde hemelwater van trottoirs, straten of daken wordt meestal via bovengrondse afstroming naar de plantvakken geleid, dit kan eventueel ook via buizen en goten. Indien de bodem onvoldoende doorlatend is, wordt soms een extra infiltratiekoffer met goed infiltrerend materiaal (lava, grind,...) geïnstalleerd onder het plantvak. Er wordt ook best een overloop voorzien, zodat de infiltratiestrook niet overstroomt bij hevige regenval. Infiltratiestroken kunnen diep of minder diep aangelegd worden. Het heeft geen zin om dieper te gaan dan de gemiddelde grondwaterstand. Let bij aanleg ook op de verdichting van de ondergrond, zodat deze zijn infiltrerend vermogen behoudt.

Stedelijke infiltratiestroken vragen weinig onderhoud, kunnen kleinschalig worden aangelegd en hebben zowel een reinigend als koelend effect in een stedelijke omgeving door de begroeiing.

Grastegels uit beton of kunststof

Grasbetontegels of kunststof grastegels zijn tegels met openingen waartussen gras kan groeien. De opbouw bestaat uit een doorlatende fundering van steenslag (20 – 50 cm), een straatlaag (3 – 5 cm) met legbedsubstraat en de eigenlijke grasbetontegels met 10 – 12 cm teeltsubstraat. De waterdoorlatendheid wordt door de openingen in de tegel gewaarborgd. Grastegels zijn geschikt bij relatief hoge grondwaterstanden. Ze vervullen een dubbele functie: ze dienen als verharding en als infiltratie. Daarnaast is het hitte-effect ook veel minder dan bij andere verhardingsmaterialen. Grastegels vragen echter meer onderhoud dan andere verharding en ze hebben een minder goed stapcomfort. Ook kan verontreiniging door olieresten e.d. optreden.

Grasbetontegels hebben een langere levensduur dan kunststof grastegels en kunnen ook



Park in Gent met infiltratiestrook



Een grasbetontegel

zwaardere verkeersbelasting aan. Op kunststof grastegels is enkel licht verkeer en sporadisch zwaar verkeer mogelijk (wandelpaden, brandwegen, etc.). Kunststof grastegels zijn dan weer lichter en flexibeler waardoor ze eenvoudiger zijn in aanleg.

Infiltratiekratten

Infiltratiekratten nemen bovengronds geen ruimte in en maken het daardoor mogelijk een bepaalde ruimte van een dubbele functie te voorzien. Ze worden gebruikt om regenwater ondergronds tijdelijk op te slaan en vervolgens vertraagd te laten infiltreren in de bodem. Om infiltratie te bevorderen en beschadiging door bv. stenen te voorkomen, wordt er rondom de infiltratiekratten drainerend materiaal aangebracht. Er dienen wel maatregelen te worden voorzien om dichtslibben te voorkomen: voorfiltering en de kratten omhullen met filterdoek (geotextiel).

Ondergrondse infiltratievolumes bestaan in allerlei afmetingen: van enkele kratten voor individuele huizen tot aan elkaar aangesloten voorzieningen voor hele stadswijken. De kratten kunnen bijvoorbeeld worden toegepast in tuinen, sportvelden en onder parkeerterreinen.

Infiltratiekratten hebben geen (visuele) impact op de omgevingsaanleg. Ze hebben een goede buffercapaciteit en kunnen grote oppervlaktes afwateren. Ze zijn toepasbaar bij relatief hoge grondwaterstanden, kunnen licht gebouwd worden, maar zijn ook overrijdbaar mits het systeem en de opbouw erop voorzien zijn.

De nadelen zijn de hoge investeringskosten, je kan ze niet reinigen en grote deksels moeten worden voorzien, zodat ze inspecteerbaar zijn. Bij integratie onder gazon kunnen de kratten soms visueel zichtbaar zijn door de drogere zone.



Een stedelijke infiltratiestrook

Wil je meer weten?

Daarvoor maakten we de brochure 'Groen, vol van water – Technische gids voor efficiënt waterbeheer met groenzones' op. In deze brochure krijg je een overzicht van algemene aandachtspunten bij een aanplant en beschikbare technieken (sortimentskeuze, bodemverbeterende middelen, irrigatietechnieken, afdekmaterialen,...) om klimaatbestendige groenzones te creëren. Met deze technische gids reiken we praktische tips voor groen-aanleg, -beheer en -onderhoud aan om gemeentebesturen, tuinarchitecten, -aannemers en siertelers te inspireren en te ondersteunen in de realisatie van klimaatbestendige landschappen.

Deze brochure is beschikbaar op de website van PCS via www.pcsierteelt.be



"Schaf de technische keuring voor nieuwe bedrijfsvoertuigen vóór ingebruikname af"

In onze moderne samenleving zijn bedrijfsvoertuigen van essentieel belang voor het soepel functioneren van bedrijven en het uitvoeren van hun werkzaamheden. Bij het aankopen van nieuwe bedrijfsvoertuigen worden ondernemers echter geconfronteerd met een bureaucratische hindernis: de verplichte technische keuring voor ingebruikname, uitgevoerd door keuringsorganismen. Fedagrim, federatie voor de landbouw en tuinmechanisatie pleit voor de afschaffing van deze keuring. "Omdat we vaststellen dat het een onnodige en tijdrovende last is voor ondernemers, zonder significante voordelen voor de verkeersveiligheid."

Tekst & foto's: Hans Verstreken, Fedagrim

"Allereerst moeten we erkennen dat de meeste nieuwe bedrijfsvoertuigen bij aanschaf al voldoen aan strenge kwaliteits- en veiligheidsnormen die worden opgelegd door fabrikanten en Europese regelgeving. Deze voertuigen zijn uitgerust met geavanceerde technologieën en systemen die ontworpen zijn om aan de hoogste standaarden te voldoen. Het is dan ook onwaarschijnlijk dat er ernstige gebreken of veiligheidsrisico's aanwezig zijn bij nieuwe voertuigen die rechtstreeks van de fabriek komen. Deze voertuigen worden voor aflevering ook al eens gecontroleerd door de verdeler of dealer die een 'Pre-delivery-check' doet en zich er van gewist dat de fabricage correct verliep."

"In onze sector stellen we ook vast dat de keuringsinstanties onvoldoende voeling hebben met de atypische voertuigen die wij aanbieden. De recente problemen bij het invoeren van de motorfietskeuringen toont hoe moeilijk het wordt wanneer het niet over een klassiek voertuig gaat. De verschillende machines en tractoren die vanuit onze sector aangeboden worden ondergaan voornamelijk een

administratieve controle. De technische nazichten zijn minimaal en de lange wachttijden zorgen voor grote frustraties. Kortom de meerwaarde voor de veiligheid is beperkt."

"Bovendien zijn bedrijven die nieuwe bedrijfsvoertuigen aanschaffen, meestal gedreven door zakelijke belangen en zetten zij zich in voor de veiligheid van hun werknemers en de efficiënte werking van hun activiteiten. Het is in hun eigen belang om voertuigen te verwerven die voldoen aan de hoogste normen op het gebied van veiligheid en prestaties. Het is dan ook niet redelijk om hen te belasten met extra kosten en bureaucratische procedures die weinig toegevoegde waarde bieden."

"Bijkomend is het belangrijk om te benadrukken dat er al andere vormen van periodieke technische keuringen bestaan, zoals de reguliere keuringen die worden uitgevoerd tijdens het gebruik van het voertuig. Deze periodieke keuringen zijn gericht op het waarborgen van de veiligheid en het onderhoud van het voertuig gedurende de levensduur ervan. Het is dan ook

veel effectiever om de nadruk te leggen op deze periodieke keuringen, waar de daadwerkelijke staat van het voertuig en eventuele onderhoudsbehoeften kunnen worden geëvalueerd."

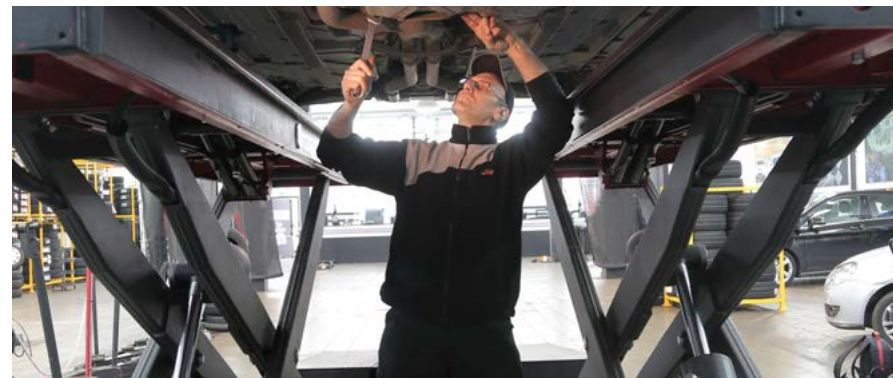


Hans Verstreken, Fedagrim



Het is veel effectiever om de nadruk te leggen op de periodieke keuringen, waar de daadwerkelijke staat van het voertuig en eventuele onderhoudsbehoeften worden geëvalueerd

Hans Verstreken
Fedagrim



Keuring voertuig

Ontwerpbureau OMGEVING wint Valencia's grootste stadsontwikkelingsproject in 40 jaar

Ontwerpbureau OMGEVING heeft in Valencia de ontwerpwedstrijd gewonnen voor een vier kilometer lang landschapspark met drie ecowijken. Het landschapspark overkapt anderhalve kilometer treinsporen en faseert snelweginfrastructuur geleidelijk uit, terwijl de ecowijken plaats bieden aan vijfduizend inwoners.

Tekst: Sam Paret



Valencia, de European Green Capital 2024, staat hiermee aan de vooravond van het grootste stadsontwikkelingsproject in 40 jaar, sinds de rivier Turia werd omgevormd tot een park. Het is de eerste keer dat een Belgisch ontwerpbureau een opdracht van deze schaal binnenhaalt in Spanje. Dit ambitieuze project past binnen de visie om van Valencia een klimaatrobuuste 15 minuten stad te maken.

Green Leaves Strategy

OMGEVING kon de jury overtuigen met de 'Green Leaves Strategy'. Het langgerekte landschapspark vormt de 'hoofdnerf' van waaruit de omliggende wijken stelselmatig vergroenen. De inwoners van Valencia krijgen hierdoor meer verkoeling in de straten tijdens

hittegolven en droogte. Nieuwe fiets- en wandelpaden brengen inwoners via de groene nerven in 15 minuten tot het centrum van de stad. Daarmee zet ook het zuidelijke deel van Valencia de modal shift in naar minder autoverkeer. De drie ecowijken zijn verknoopt met dit groenblauw mobiliteitsnetwerk en staan aan het front van de klimaattransitie.

De herontwikkeling van dit stadsdeel zet, volgens projectleider Sven Augusteyns, volop in op duurzame mobiliteit, klimaatadaptatie, biodiversiteit, CO2 neutraliteit, circulariteit en betaalbaar wonen. Hiermee doet ontwerpbureau OMGEVING alle eer aan de naam die Valencia geeft aan dit 21ste eeuwse stadsontwikkelingsproject 'The green corridor'.

De opmaak van het masterplan ter verfijning van het wedstrijdontwerp zal minimaal een jaar in beslag nemen. OMGEVING kan hierbij rekenen op de ondersteuning van een lokaal team ecologen, hydrologen, architecten, landschapsarchitecten en cocreatiespecialisten. Met projecten in Teruel, Zaragoza en Burgos op de agenda wenst het bureau verder te groeien in Spanje.

Projectnaam: Valencia Green Corridor
Ontwerp: OMGEVING bv i.s.m. Peñín Arquitectos SLP, Quintana Seguí landscape, NADALVILLANA, Pablo Navarro Tena, CPS Infraestructuras Movilidad y Medio Ambiente
Locatie: Valencia, Spanje
Jaar ontwerp: 2023



Leen bomen en zie hoe jouw stad of gemeente kan vergroenen

Bomen bieden een enorme meerwaarde voor elke stad of dorpscentrum. Met hun Trees Please, een mobiel 'pop-up bos', wil de NGO BOS+ vooral aantonen hoe de publieke ruimte op een meer aangename en natuurvriendelijke manier kan worden ingenomen. Steden en gemeenten kunnen bij BOS+ 20 bomen in kisten lenen die gedurende minstens 20 dagen parkeerplaatsen of pleinen innemen.



© District Wilrijk - Trees Please in Wilrijk

Met deze actie wil de NGO niet alleen inspelen op de tendens naar ontharding en vergroening, maar ook op die van deelmobiliteit waardoor parkings op termijn vervangen kunnen worden door bomen. Parkeerplaatsen zijn in Vlaanderen goed voor een totale verharde oppervlakte van 24.000 hectare, voor objecten die het grootste deel van de tijd gewoon stilstaan. Met gedeeld vervoer zou je volgens BOS+ 8.000 tot 19.000 hectare kunnen uitsparen, goed voor 10% van het bos dat we vandaag in Vlaanderen hebben. Het loont dus de moeite om via Trees Please te zien wat dergelijke vergroening voor jouw stad of gemeente kan betekenen.

Bij de bomen komen er rustbanken en infoborden met informatie over de positieve effecten van bomen op het menselijk welzijn en gezondheid. Met hun actie hopen ze uiteraard dat deze tijdelijke interventies kunnen uitgroeien tot permanente vergroeningen.



Terrascombinatie van natuursteen en keramiek loopt fout

Er zijn jammer genoeg nog altijd tegelzetters en tuinaannemers die de aanleg van een terras niet te nauw nemen en geen rekening houden met de duurzaamheid. Voor deze aflevering landden we in Namen, waar een vroegtijdig beschadigde buitenbetegeling werd uitgevoerd in natuursteen en keramiek. In eerste instantie volgde een onafhankelijke expertise op uitdrukkelijke vraag van de bouwheer.

Tekst & foto's: Peter Goegebeur

Extra aandacht

De producten, systemen en technieken evolueren vandaag razendsnel waarbij de tegelzettervakman eigenlijk zichzelf verplicht jaarlijks zou moeten bijscholen. Het bewijs wordt steeds maar weer op de werkvloer geleverd: de carroussel van vernieuwen draait steeds sneller en sneller. Afgestudeerde jongeren krijgen te weinig praktische feedback noch specifieke technische ondersteuning. Gevestigde tegelzetters willen niet van hun gewoontes afwijken en begrijpen het belang van innovatie niet eens. Fouten komen vaker voor dan je denkt, niettegenstaande de investering in bijscholing nooit opweegt tegen een eigenzinnige mislopen plaatsing. Vooral buitenbetegelingen vragen extra aandacht. En als het misgaat, gaan de poppen aan het dansen...

Plaatsingsmogelijkheden

Spreeken we over een recreatieve buitenbevoeling, dan denken we meteen aan het tuinterras, soms ook wel "openveldterras" genoemd. In principe start de aannemer met het uitgraven van een "koffer" in de volle grond. Daarna verloopt de opbouw in verschillende lagen, rekening houdend met de plaatselijke

samenstelling en vooral stabiliteit van de basislaag (aardesoort zoals zand, klei...).

Bij het betegelen van een terras zijn een vijftal plaatsingstechnieken gangbaar:

- 1 De **losse droge plaatsing** op kift, kiezel of split. Hier kies je voor draagkrachtige tegels, met andere woorden, voldoende dik en zwaar.
- 2 De **'nat-in-nat'-cementmethode**. Hierbij wordt een mortelpap op een vooraf op niveau getrokken verse dekvloer opgesmeerd waarin de tegels rechtstreeks worden geplaatst. Soms wordt hiervoor een trilplaat gebruikt, om de tegels vlak te trillen. Deze traditionele methode is eerder af dan aan te raden bij het aanbrengen van vlekgevoelige natuursteentypes (mogelijke uitbloeiing – vlekvorming)
- 3 De **niet-hechtende plaatsing** op tegeldragers. Dit systeem beperkt drastisch mogelijke vorstschade, tot quasi "nul" zelfs.
- 4 De **traditionele morteltechniek** wordt meestal nog toegepast bij het inkloppen van niet-gekalibreerde natuursteentegels (zie artikel 'gekalibreerd versus gerectificeerd'). Beperkte dikteverschillen kunnen

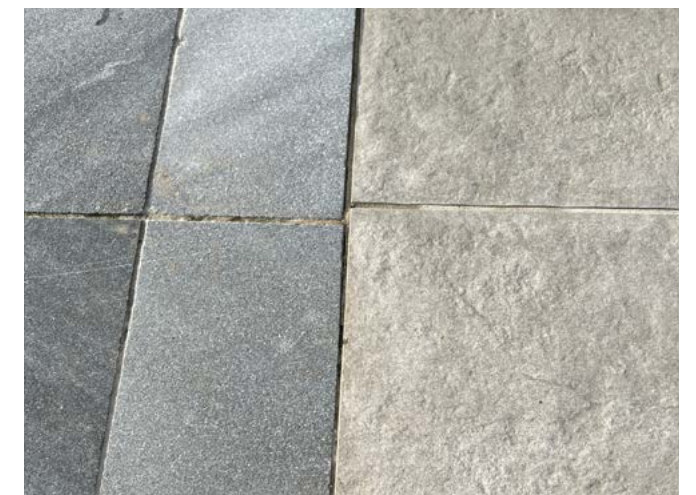
bij toepassing van deze methode gemakkelijk gecompenseerd worden.

- 5 En, last but not least, de **verlijmingsmethode** op een drukvaste verharde dekvloer. Vooral gekalibreerde natuursteen en keramische tegels worden dan met tegellijm verkleefd met een aangepaste tegellijm in functie van het type tegel en toestand van de ondergrond. Bij de toepassing van deze meer en meer gebruikte manier van tegelen wordt het restvocht beperkt en dus ook mogelijke vlekvormingen in tegels en voegen.

Onderzoek

Na een schriftelijke klacht via mailverkeer, escaleerde de communicatie van een particulier en aannemer tot een ingebrekestelling met expertise tot gevolg. Het betrof een gecombineerde buitenvloerplaatsing uit natuursteen- en keramiektegels. De anomalieën leek toch niet van de minste te zijn. Amper een jaar al na de uitvoering degradeerden de voegen en kwamen bepaalde vloerzones gewoon los.

De bouwheer nam een deskundige onder de arm en liet een onderzoek uitvoeren. De opdracht van de expert was in casu driedelig.



Ondervraging van de eigenaar

De bevloering werd grotendeels uitgevoerd door twee personeelsleden van de hoofdaannemer, met name een beroepstegelzetter en een dienaar.

Na de melding van barstende en loskomende voegen repliceerde de aannemer dat door het plaatsen van netten en het gebruik van flexibele voegen de tegels niet konden loskomen. Er zouden immers “waterdoorlaatbare elementen” gebruikt zijn om schade te voorkomen. Doch de problemen situeerden zich voornamelijk op de uiteinden van het terras (zeer specifiek de laatste twee rijen) en op de hoeken van de geplaatste paden rond de woning, waar geen bewegingsvoegen aanwezig waren.

Na veelvuldige telefoontjes, e-mails en zelfs twee aangetekende brieven bleef de aannemer-tegelzetter zijn kat sturen.

Visuele rondgang

- Al gauw stelde de aangestelde deskundige vast dat er geen efficiënt waterafvoersysteem aanwezig was en het regenwater gewoon in de graspartij rond het terras liep. Op de factuur stond ook geen levering van een drainagemat noch afvoergoten. Een vorstboord, die het opvriezen van vooral de eerste rijen tegels moet voorkomen, was al evenmin aanwezig.
- Ter hoogte van de aansluiting tussen tegels en muurdelen, hoeken waar de voetpaden

zich kruisten en overgang van keramische tegels naar een aansluitend natuursteen-gedeelte waren geen uitzettingsvoegen te bespeuren. Geen profielen maar ook geen scheidingen met dilatatiesilicone...

- In het Buildwise-Contact 2013/2 zegt men duidelijk in hoofdstuk ‘Scheurvorming in keramische of natuurstenen buitenbetege-lingen’ : “De voornoemde spanningen zullen bij deze plaatsingsmethode niet groot genoeg zijn om meldenswaardige scheuren te veroorzaken in de betegeling op voorwaarde dat de vloerbedekking en de dekvloer voorzien zijn van uitzettingsvoegen die de terrasvloer in kleine vloervelden opdelen (doorgaans 15 tot 16 m²), de dekvloer voldoende gewapend is en zonder al te veel wrijving kan bewegen over de ondergrond.”
- Het afschot of hellingsgraad van de muren naar de graspartij toe voor de evacuatie van het hemelwater was op de meeste plaatsen zelfs geen 1%.

Als referentie verwees de deskundige naar het Buildwise Dossier 23-3/2009 ‘Randafwerking van betegelde buitenterrassen op de volle grond 2009/03.11’: “De tegels worden bij voorkeur uitgevoerd met een helling van 1,5 %. De betonplaat die dienst doet als ondergrond, zou op haar beurt een helling van om en bij de 2 % moeten vertonen, tenzij deze is opgebouwd uit draine- rend korrelbeton (wat overigens steeds aanbe- volen is).”



Destructief onderzoek

- Vooraleer een willekeurige tegel uit te halen, controleerde de expert het tegelwerk eerst op holle klanken onder de tegels. In combinatie met degradatie van cementgebonden voegen in verschillende zones besloot hij dat de vloer inderdaad langzaam maar zeker aan het loskomen was.
- Na het verwijderen van een holklinkende tegel merkte men desalniettemin tot ieders verwondering op dat de overdracht van het stelmiddel theoretisch voldoende was. Echter was tijdens het kapwerk nergens een spoor van het aanbrengen van een drainagemat te bespeuren. Immers, de enige weg waar het water naartoe zou lopen, was het gras.
- Niettegenstaande het voldoende vastge- stelde contactoppervlak van het hechtmid- del, toonden verschillende geijkte metingen 100% vocht aan. Onder de tegels was dus heel veel water aanwezig!
- De lichte kleur van de uit zijn zand met cement samengestelde dekvloermortel (chape) wees op een zeer laag cementge- halte dat nefast kon zijn voor de duurzaam- heid (lees: nodige druksterkte) van de buitenbevloering. De legzijde van de tegels werden vermoedelijk met tegellijm ingesmeerd en zo in de verse

dekvloermortel geplaatst. De chape kon gewoon met de vingers losgemaakt worden!

- De deskundige stelde een licht kunststof- netje in de dekvloermortel vast in plaats van een wapeningnet uit roestvast metaal. De functionaliteit van deze soepele wapening stelde hij dan ook in vraag.

(*) Een *dading* is volgens artikel 2044 van het Belgisch burgerlijk wetboek een contract waarbij partijen een gerezen geschil beëindigen, of een toekomstig geschil voorkomen. Dit wordt steeds schriftelijk opgemaakt en door alle partijen ondertekend met het oog op het onderling regelen van de opgelopen schade waarbij beide partijen zich akkoord verklaren.

Conclusie

De aangestelde deskundige keurde in casu de tegelwerken integraal af. En door het feit dat alle vertrouwen in de aannemer-tegelzetter zoek was, kon door tussenkomst van enkel de technisch raadgever geen consensus worden bekomen. Het opstellen van een zogenaamde *dading* (*) was dus niet aan de orde. In dit expertis geval kwamen beide partijen helaas niet onderling overeen.

ACTUA

OPENBARE RUIMTE

Nieuw onthaalgebouw voor provinciaal domein De Ster in Sint-Niklaas

Op 15 mei zijn de werken gestart aan het nieuw onthaalgebouw voor het provinciaal domein De Ster in Sint-Niklaas. Het ontwerp voorziet in een gebouw met sporthal, brasserie en kantoren. Eind 2024 moeten de werken voltooid zijn.



Het nieuwe gebouw wil een meerwaarde bieden aan het domein en de directe omgeving. Zo komt het dicht bij het water te liggen om een optima- le relatie met dat water en het omliggende groen te bekomen.

Een brede buitentrap maakt dan weer de directe verbinding tussen het domein en de brasserie op de eerste verdieping, van waaruit je een mooi panoramisch zicht krijgt op de vijver. En een voorplein aan de kant van de openbare weg zorgt voor een link tussen de weg, het gebouw, de nieuwe parking, de atletiekpiste en het domein.

De Ster blijft tijdens de werken toegankelijk en er is ook een infokiosk geplaatst waar bezoekers een infomap kunnen raadplegen, de bouwplan- nen bekijken en vragen kunnen stellen.

Belangrijke aandachtspunten bij de plaatsing van een tuinterras:

- De ideale uitvoeringstemperatuur van een terras ligt tussen 5°C en 25°C. Deze moet minimaal 24 uren na plaatsing gehandhaafd worden. Directe zonbestraling of nachtvorst bijvoorbeeld kunnen een negatieve invloed hebben op de trekhechtsterkte van het gebruikte stelmid- del.
- Controleer de soort ondergrond waar het terras op gerealiseerd moet worden. Gemiddeld moet je een opbouwhoogte van tenminste 30 cm in acht nemen, steeds te vertrekken vanuit een stabiele basis.
- Voorzie steeds een roestvast wapeningnet in de dekvloer, eventueel gecombineerd met een aangepaste hoeveelheid en goed verdeelde hoeveelheid glasvezels.
- Voorzie een voldoende diepe en brede vorstboord rondom de volledige terrasopbouw.
- Zorg voor het juiste niveau (nooit werken boven verluchtingsgaten of waterkeringslaag) en helling (minimaal 1,5%).
- Pas de cementhoeveelheid/m³ grof rivierzand aan in functie van de plaatsingstechniek die werd gekozen (traditionele plaatsing of verlij- mingmethode?)
- Verdicht de onderlagen geleidelijk aan met regelmaat en trapsgewijs. Dit is namelijk zeer belangrijk voor de uiteindelijke druksterkte van het geheel (ref. Buildwise TETRA-project in samenwerking met de Universiteit Gent)
- Streef bij zowel de traditionele plaatsingsmethode als de verlijmingstechniek steeds naar 100% kleefoverdracht!. Ook bij gekalibreerde natuursteen tegels past men bij voorkeur steeds de dubbele verlijmingstechniek toe (buttering/floating-methode).
- Kies steeds een terrastegel met beperkte afmetingen (≤ 3600 cm²) die uiteraard voldoet aan de Europese vorstvrijheid- en veiligheids- normen.
- Zorg ervoor dat de gebruikte tegels voldoende antislip zijn (minimaal R10). Tegels met een hogere antislipwaarde kunnen daarentegen hardnekkiger zijn in onderhoud. De vorm van de loopvlakstructuur van de tegels kunnen hierbij belangrijk zijn.
- Plaats de tegels ‘recht op recht’ indien geen ontkoppelingsmat werd voorzien. Deze plaasting vermijdt scheurvorming door hygrother- mische spanningen (temperatuur/vocht).
- Verdeel het tegelwerk zo veel mogelijk op in vierkanten met voldoende brede uitzettingsvoegen. Laat dikke randisolatie tegen alle vaste delen van het gebouw zitten tot na de voegwerken en las ook daar de nodige dilatatie in.
- Gebruik in het geval van het plaatsen van grootformaattegels of geschrante voegen het best een dampregulerende of waterafvoeren- de ontkoppelingsmat (naargelang de gekozen plaatsingsmethode).
- Zorg dat niet alleen het hemelwater tijdig weg kan via de nodige afvoersystemen maar dat ook het debiet van de afvoerkanalen voldoende groot is

Hoe maak je van een tuin een sponstuin?

Particuliere tuinen beslaan een aanzienlijke oppervlakte in ons land. Tuinliefhebbers zijn erg begaan met wat er in hun tuin gebeurt. Bij velen hebben actuele thema's zoals klimaatverandering en biodiversiteit de manier van tuinieren veranderd. En dat is niet altijd even vanzelfsprekend. Duurzaam en efficiënt omgaan met water in de tuin, is bijvoorbeeld niet voor de hand liggend. In dit artikel bekijken we hoe we van onze tuin een echte sponstuin kunnen maken.

Tekst & foto's: Bart Verelst



Slim met regenwater

Tot enkele jaren geleden was het de normaalste zaak van de wereld om in drogere maanden de tuinslang op de waterleiding aan te sluiten en op die manier de plantjes en gazons van water te voorzien. Intussen is gebleken dat dit niet meer wenselijk is. Water is immers schaars geworden en bovendien hangt er een onaangenaam prijskaartje aan vast. Ook de voorraad grondwater begint te slinken. Er dienen andere oplossingen gezocht te worden. Een daarvan komt zomaar uit de lucht gevallen en daar moeten we meer gebruik van maken: regenwater. Er zijn echter wat handigheidjes nodig om dat regenwater enerzijds nuttig te gebruiken en anderzijds om het te bewaren tot in droogteperiodes waarin het echt nodig is.

De ondergrond van een tuin zou moeten functioneren als een 'spons'. Een spons heeft de eigenschap water op te nemen en als je er in

knijpt, het water terug af te geven. Gesteld dat we van onze bodem een spons willen maken, dan moeten er een paar hindernissen overwonnen worden.

Ontharden

De vijand van efficiënt waterbeheer is verharding. Iedere vierkante meter die verhard is laat geen waterinfiltratie toe. Het is onmogelijk om de hele tuin onverhard te laten, maar de verharding, verdichte oppervlakte tot een minimum beperken, is noodzakelijk. Het paadje van de achterdeur naar het tuinhuis, dat vaak tientallen meters lang is, hoeft geen waterdicht tegelpad te zijn dat geplaatst is op een onderbedding van vaak 20 cm dik. Hiervoor bestaan betere, 'water-vriendelijkere' oplossingen. Denk bijvoorbeeld aan een kiezelpaadje of waterdoorlatende klinkers op een poreuze bedding. Het verwijderen of aanpassen van verharding, ook wel 'ontharding' genoemd, is vaak een moeilijke klus

waarbij de hulp van een professionele tuinaannemer onmisbaar is.

Vergroenen

'Ontharding' houdt echter meer in dan tegels vervangen door een waterdoorlatend alternatief. Nóg beter is het om de betegelde oppervlakte definitief te reduceren en over te gaan tot 'vergroening'.

Vervang de verharding door planten. In eerste instantie wordt er dan gedacht aan een uitbreiding van de gazonoppervlakte, de wateropslorpende capaciteit van een gazon is echter niet indrukwekkend. Er zijn alternatieven.

Buienborder

Een buienborder, bijvoorbeeld. Zo'n buienborder is een stukje licht verzonken aangelegde border met een slimme functie. De border is aangeplant met plantensoorten die goed gedijen



Er zijn wat handigheidjes nodig om regenwater nuttig te gebruiken en om het te bewaren tot in droogteperiodes waarin het echt nodig is

in droge én natte omstandigheden. Een buienborder wordt aangelegd naast een verharde tuinoppervlakte. De aanleg is zo gebeurd dat het water van de verharding naar de buienborder vloeit. Als het regent, dan verzamelt het regenwater zich tussen de planten in de border, en sijpelt het daar in de bodem. Op die manier wordt vermeden dat het water afvloeit naar de openbare weg en zo in de riolering terechtkomt.

Op termijn wordt het water opgeslagen in en onder de border. Op die manier wordt er een ondergrondse voorraad gecreëerd die zal verhinderen dat de bodem in drogere periodes te snel uitdroogt.

Heropleving bodemleven

Het sponsgegeven en de daarmee gepaard gaande vergroening heeft veel meer voordelen dan het stockeren van water. Denk bijvoorbeeld

aan de biodiversiteit. Het is aangetoond dat het bodemleven onder verharde oppervlakten quasi nihil is. Vergroening leidt tot een heropleving van de bodembewoners. Aangezien verteerde plantenresten regenwormen aantrekken, zullen deze snel ter plaatse zijn als blijkt dat er een nieuwe plantenzie is. Regenwormen maken onderaardse gangen, wat op zijn beurt weer leidt tot nieuwe, verticale watertransportkanalen in de bodem. En die kanalen hebben een dubbel effect: enerzijds sijpelt water, als vanzelfsprekend, naar beneden. Anderzijds bestaat er iets als de 'capillaire kracht', waardoor water door smalle gangetjes omhoog kan bewegen, waardoor de teeltlaag steeds van water voorzien kan worden.

Sponseffect

Het sponseffect wordt steeds duidelijker. Door water naar een doorlaatbare bodem te leiden,



Buienborder

kan er in natte periodes een voorraad aangelegd worden die van pas komt in de droge maanden. Wie naast het ontharden en vergroenen ook nog eens de nodige – al dan niet ondergrondse – opslagtanks kan plaatsen, zal in periodes van droogte alsnog de tuinslang kunnen gebruiken om de (moes) tuin te bewateren.

Om een mooie, klimaatbestendige tuin te bekomen, kan men kiezen voor klimaatrobuuste planten, een klimaatvriendelijke grasmengeling, een geschikte bodembedekking om uitdroging te voorkomen enzovoort. Ook het aanplanten van bepaalde boomsoorten heeft een invloed op de waterhuishouding, net als het creëren van schaduw en windbescherming op plaatsen waar de uitdroging het meest intens is.



Wadi



Uitgeverij Lannoo
€ 22,99

Boekentip

In het 'Zakboek voor de Sponstuin' (Marc Verachttert en Bart Verelst, Lannoo – isbn) vind je de ideale leidraad om van een tuin een sponstuin te maken. Het is een aaneenschakeling van toelichtingen, tips, prachtige beelden én plantenlijsten die je gids kunnen zijn bij de aanleg van een sponstuin.

“

Natuursteen is geen nicheproduct, er is een steen voor ieder budget en voor iedere toepassing

Isabel Gruwez
Directeur BNSA

PARTNER CONTENT BNSA

"De kracht van natuursteen ervaar je wanneer je met beide voeten in een groeve staat"

Isabel Gruwez, leading lady van de BNSA, de Benelux Natural Stone Association, is van vele markten thuis. Als administratieve kracht rolde ze jaren geleden via-via in de natuursteensector. Ze werd gebeten door een passie die haar niet meer losliet. Een gesprek over het belang van een vereniging voor de volledige sector, over samenwerken, over kennis delen, over vrouwen in de natuursteen maar vooral over wat natuursteen voor haar en voor de BNSA betekent. "De natuur heeft zoveel moois en puurs te bieden."

Tekst & foto's: BNSA

Sinds 2017 staat Isabel Gruwez aan het roer van Febenat, de federatie voor Belgische natuursteenimporteurs en groothandelaars, dat in 2020 opging in de BNSA. De doelen van Febenat worden daarbij meteen overgedragen naar de nieuwe organisatie: natuursteen promoten en de sector professionaliseren en ondersteunen met technische kennis. "Febenat was een begrip in België", start Isabel haar verhaal. "We waren een platform voor Belgische bedrijven die konden rekenen op technische kennis en marketingondersteuning. Dat doen we nu nog steeds, maar we denken ruimer en internationaler. Met de BNSA willen we alle bedrijven in België, Nederland en Luxemburg bereiken. Van steengroeves, importeurs, verwerkers en plaatsers tot architecten en designers. Kortom: alle spelers in de natuursteenindustrie. Iedereen kan aansluiten en is welkom, want natuursteen is een wereldwijd gegeven en de knowhow uit onze sector moeten we delen met iedereen die er mee aan de slag gaat."

Technisch platform

Met de BNSA waait dus een nieuwe wind door de sector, maar de focus op technische kennis blijft. Logisch, want er is heel wat inhouse kennis en dagelijks komen vragen binnen van architecten, plaatsers, particulieren, ... Ieder lid stelt ook een verantwoordelijke aan voor het technische luik. Die zetelt dan vier keer per jaar in de technische commissie. Daarin wordt besproken welke natuurstenen getest worden op kwaliteit, hardheid, sterkte, ...

"Willen drie leden dezelfde steen laten testen, dan neemt de BNSA de kosten op zich", licht Isabel toe. "Dat is een grote kost uitgespaard, want tweejaarlijks moet iedere natuursteen gecontroleerd worden. Daar zijn ook steeds nieuwe prestatieverklaringen, CE-markeringen en technische fiches aan gekoppeld, die

beschikbaar moeten zijn voor architecten en plaatsers. Ook dat doet de BNSA. Onze technische expertise mag niet verloren gaan."

Daarnaast komen vragen van consumenten bij de organisatie terecht en regelgeving wordt strikt opgevolgd. Zoals het siliciumgehalte in kwartsiet: wat schrijft de wet precies voor? Met een duidelijke update maakt de BNSA juridische teksten toegankelijk voor haar leden. En dan is er nog het marketingluik. "Daarvoor zijn er drie keer per jaar marketingcommissies waarin ook de marketingverantwoordelijken van de leden vertegenwoordigd zijn. We bespreken hoe we natuursteen in het algemeen promoten en hoe we onze leden en hun projecten in de verf kunnen zetten. Uit de regelmatige technische en marketingcommissies komen ideeën en concrete acties naar voor die een meerwaarde betekenen."

Klassiekers blijven

Bij die marketingcommissies wordt dit jaar onder meer ingezet op reels en video's op sociale media. Daarmee hoopt de BNSA een groter en vooral vrouwelijker doelpubliek te bereiken. "Kijk even naar je thuissituatie. Op het vlak van interieur is het vaak de vrouw die beslist. We moeten haar mee krijgen in het verhaal", zegt Isabel. "We moeten er niet alleen natuursteen bekend maken zodat het meer gebruikt wordt, maar ook het duurzame aspect en de trends moeten aan bod komen. Ik merk dat de klassiekers het goed blijven doen. Marmers en kwartsieten blijven populair. Eigenlijk blijven trends lang hangen in natuursteen. Ook de groene en aardse kleuren komen nog steeds aan bod. De variatie zit vandaag meer in de soort afwerkingen en de combinatie met andere materialen zoals verschillende houtsoorten. Mij kunnen ze persoonlijk altijd overtuigen met een mooie plaat Emperador, Verde Levanto of Blue Roma."

Aandacht voor Moeder Aarde

Natuursteen is een duurzaam, kostbaar materiaal met een zeer lage ecologische voetafdruk dat vraagt om een even duurzame visie. Zowel in ontginning als in bewerking. Het is het circulaire product bij uitstek. "In Europa wordt bijzonder veel aandacht besteed aan duurzaam omgaan met natuursteen. In andere werelddelen is dat soms wat minder. Maar aan duurzaamheid zit ook een prijskaartje. Nog steeds kiezen mensen vaak op prijs, maar de duurzaamheid wordt voor de consument steeds belangrijker.

Gelukkig zijn er initiatieven zoals TruStone die producent en consument bewust maken van deze verschillen. Als BNSA-lid krijg je de helft korting op dat lidmaatschap. "Het is één van de manieren waarop we de voltallige sector en maatschappij willen stimuleren om te werken aan de doelstellingen voor mens en klimaat. Bij TruStone komt daar nog de factor maatschappelijk verantwoord ondernemen binnen duurzaam ketenbeheer bij. Kinderarbeid, milieuverontreiniging, uitbuiting of andere maatschappelijke problemen in ontwikkelingslanden kunnen op die manier aangepakt worden omdat we samen onze schouders onder dat TruStone convenant zetten. We halen veel uit de grond, maar gelukkig zijn er richtlijnen en eisen over hoe we dat doen en hoe we moeten herbestemmen wanneer de groeve niet meer actief is. Buiten Europa wordt dat niet zo consequent toegepast, maar daar zie je dat de natuur zich herneemt op een andere manier. Bomen en dieren komen terug op een zeer organische manier. Dat heeft ook zijn charmes."

Vooroordelen wegwerken met kennis

Al wacht de natuursteensector de komende jaren ook heel wat uitdagingen. De hoge concurrentie van keramiek is een feit. "Nochtans is het

even duur, of zelfs duurder. Studies tonen ook aan dat het klachtenpercentage hoger ligt dan bij natuursteen", vertelt Isabel. "Maar importeurs en groothandels kunnen vandaag niet anders dan keramiek en composiet opnemen in hun aanbod. Ik verkies het echte materiaal en niet een kopie van het origineel. De toepassingen en afwerkingen zijn uitgebreider en authentieker bij natuursteen. Het zoeken naar nieuwe natuursteen zal eveneens een uitdaging blijven. Dat zwakt wat af, maar we worden inventiever in het bewerken van natuursteen. We ontwikkelen nieuwe afwerkingen, verzagen blokken anders, maken de steen ruwer, glanzender, matter, ..."

Een uitdaging voor Isabel, voor de BNSA en voor de sector zal zijn om ook architecten te mobiliseren en hun de liefde voor natuursteen bij te brengen. Want voor iedere toepassing bestaat een natuursteen. "En voor ieder budget. Natuursteen is geen nicheproduct. Het is voor iedereen toegankelijk", zegt Isabel. "We willen de combinatie van duurzaamheid, passie en ambacht verder uitdragen. Ja, er is een hoogtechnologische kant aan natuursteen bewerken, maar het is ook puur ambacht. Dat vakmanschap moeten we met de voltallige sector uitdragen. Daar ligt zeker ook een uitdaging voor het onderwijs. Natuursteen komt in technische richtingen haast niet aan bod waardoor waardevolle kennis en ervaring verloren gaat. En de overlevering van generatie op generatie is niet altijd gegarandeerd."

En de uitdagingen voor de BNSA? "De komende jaren willen we meer inzetten op video's en infofilmpjes. Voor consumenten en voor leden. Video's zijn vaak toegankelijker. Het laat ons toe te tonen hoe mooi natuursteen is en tegelijk

vooroordelen weg te werken. Een vlek op je aanrecht? Heb geduld. De patine keert terug, want natuursteen is een levend product. De basis is goede en correcte informatie. Verkopers zijn misschien nog te weinig geïnformeerd over het product dat ze verkopen. Door die kennis en passie uit te stralen, profileren en verenigen we ons als sector."

Hart en ziel

Voor Isabel is het duidelijk: natuursteen is een topproduct van Moeder Aarde. "Ik dank veel van mijn kennis aan Julien Vanhollebeke. Hij gaf me een spoedcursus, nam me mee op iedere reis die hij maakte naar groeves, productiesites en beurzen. De kracht en de passie van natuursteen voel je pas echt wanneer je met je beide voeten in de groeve staat. Je haalt geen afgewerkt product uit een groeve. Je leert de verschillen en de schoonheid begrijpen. Natuursteen is mijn kindje geworden. Ook mijn privéleven staat in het teken van natuursteen. In Italië moet ik toch altijd minstens één groeve bezoeken en ik had ooit het plan om mijn eigen juwelencollectie te starten met natuursteen. Antolini had dat jaar hetzelfde idee, trouwens. Hun hele beursstand op Marmomac was er toen aan gewijd."

Kortom: Isabels administratieve vaardigheden en haar hart voor natuursteen komen helemaal tot uiting in wat ze dagelijks met de BNSA doet: natuursteen promoten, technische testen, naamsvermeldingen, content realiseren, marketingkennis, steun en naslagwerk bij technische vragen of klachten, ... "Het is een netwerk en een autoriteit waarop je als natuursteenspeler een beroep kan doen. Met een bijzonder hoge return. Onder het motto van meer samen doen is er binnenkort trouwens een samenwerking

“

Kinderarbeid, milieuverontreiniging, uitbuiting of andere maatschappelijke problemen worden aangepakt omdat we samen onze schouders onder het TruStone convenant zetten

Isabel Gruwez
Directeur BNSA

met NOA in Nederland. We werken aan een publicatie, die een combinatie van het jaarboek, vloerenboek en vademecum zal zijn. Het wordt een groot naslagwerk met actuele thema's. Daar kijk ik enorm naar uit."



Vice-voorzitter Rinaldo Castelli

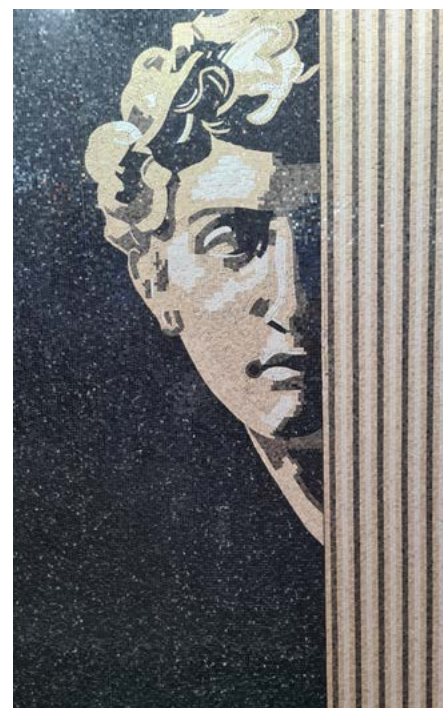


Voorzitter Paul Tuytelaers



BNSA

+32 495 43 87 80
info@bnsa.be
www.bnsa.be



Jouw favoriete vakmagazine, nu ook online

Ontdek meer inspirerende interviews, interessante projecten, videomateriaal en blijf op de hoogte van de actualiteit uit jouw vakgebied.

www.exterio.be



Intelligent duurzaam ondernemen!

SUPER PROF



Het iconische model **ELIET Super Prof** is bijna 30 jaar dé referentie in de markt van de groenversnipperaars. Met zijn innoverende concept was dit de eerste compacte zelfrijdende versnipperaar die tuinaannemers toeliet om moeiteloos een verwerkingscapaciteit van 13 cm in elke tuin binnen te rijden, en het versnipperen op de snoeiplek mogelijk te maken. Duizenden professionals genieten nog dagelijks van deze efficiënte manier van werken.

De Super Prof is ook de allereerste versnipperaar die standaard is uitgerust met het milieubewuste Eco Eye™ systeem.

Deze ELIET technologie detecteert namelijk wanneer de machine niet aan het versnipperen is. Op zo'n niet-productief moment schakelt het systeem automatisch de motor van volgas naar leegloop. Zo wordt niet alleen de emissie en het brandstofverbruik sterk teruggedrongen, maar heeft dit ook een gunstig effect op het algemene geluidsniveau en de lange levensduur van de versnipperaar. Met Eco Eye™ gaan ecologie en economie hand in hand.



**Bent u ook
een vooruitstrevende
tuinaannemer ?**



ELIET

ELIET Europe | +32 (0)56 77 70 88
info@eliet.eu | www.eliet.eu



Vraag een DEMO aan op
www.elietontour.eu